

การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของ
จังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG)

ณัฐธิดา จุมปา
สุรพงษ์ วงษ์ปาน

โปรแกรมวิชา บริหารธุรกิจ (การจัดการการค้าสมัยใหม่)
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
กันยายน 2569

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเภทกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของ
จังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG)

ณัฐธิดา จุ่มปา
สุรพงษ์ วงษ์ปาน

โปรแกรมวิชา บริหารธุรกิจ (การจัดการการค้าสมัยใหม่)
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
กันยายน 2569

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา
ประเภทกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของ
จังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG)
ชื่อผู้วิจัย : ณัฐธิดา จุมปา และ สุรพงษ์ วงษ์ปาน
สาขาวิชา/คณะ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ปีที่ดำเนินการแล้วเสร็จ : กันยายน 2569

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย (2) วิเคราะห์ปัจจัยและสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการภายใต้แนวคิดการพัฒนางานองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) (3) วิเคราะห์อิทธิพลของความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ที่มีต่อ ESG รวมทั้งอิทธิพลของ ESG ต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) และอิทธิพลส่งผ่านของ ESG (4) พัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการภายใต้แนวคิด ESG และ (5) เสนอแนวทางเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับจังหวัดเชียงราย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการยุคใหม่ 400 ราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 30 คน และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์เนื้อหา และ PLS-SEM

ผลการวิจัยพบว่า ESG มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.71) ขณะที่ AF มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 1.06) โดยผู้ประกอบการมีข้อจำกัดด้านเงินทุน ทักษะดิจิทัลและนวัตกรรมเทคโนโลยี มาตรฐาน และระบบสนับสนุน ผลการวิเคราะห์ PLS-SEM พบว่า EO (β = 0.315, t = 5.049, p < 0.001) และ EC (β = 0.374, t = 6.426, p < 0.001) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ESG ขณะที่ DTIC และ AF ไม่มีอิทธิพลต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญ ESG มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ BSP (β = 0.571, t = 14.004, p < 0.001) และ ESG มีอิทธิพลส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง EO กับ BSP (β = 0.180, t = 5.005, p < 0.001) และ ESG มีอิทธิพลส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง EC กับ BSP (β = 0.214, t = 5.351, p < 0.001) การบูรณาการผลการวิจัยนำไปสู่โมเดลที่ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบภายใต้ 5 กลไก และข้อเสนอเชิงนโยบาย 7 แนวทาง เพื่อพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการที่เชื่อมโยง ต่อเนื่อง และยั่งยืนในจังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ : ระบบนิเวศผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการยุคใหม่ เศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนางานองค์กรอย่างยั่งยืน ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน

Abstract

Title : Development of a Modern Entrepreneurial Ecosystem in Chiang Rai's Digital Economy under the Concept of Sustainable Organizational Development (ESG)

Researcher : Natthida Chumpa and Surapong Wongpan

Major Field : Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

Year of completion : September 2026

This research aimed to: (1) examine the current conditions, problems, and needs of new entrepreneurs in the digital economy of Chiang Rai Province; (2) analyze the factors and synthesize the components of the entrepreneurial ecosystem under the concept of sustainable organizational development (ESG); (3) examine the direct effects of entrepreneurial orientation (EO), digital transformation and innovation capability (DTIC), access to finance (AF), and ecosystem collaboration (EC) on ESG, as well as the direct effect of ESG on business sustainability performance (BSP) and the mediating effect of ESG; (4) develop an entrepreneurial ecosystem model based on ESG; and (5) propose policy guidelines appropriate for Chiang Rai Province. An explanatory mixed-methods research design was employed. Data were collected from 400 new entrepreneurs, 30 key informants, and 25 focus group participants. The data were analyzed using descriptive statistics, content analysis, and partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM).

The findings revealed that ESG had the highest mean score ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.71), whereas AF had the lowest mean score ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 1.06). The entrepreneurs faced limitations in access to finance, digital and innovation skills, technology, standards, and support systems. The PLS-SEM analysis indicated that EO ($\beta = 0.315$, $t = 5.049$, $p < 0.001$) and EC ($\beta = 0.374$, $t = 6.426$, $p < 0.001$) had positive effects on ESG, whereas DTIC and AF had no statistically significant effects. ESG had a positive effect on BSP ($\beta = 0.571$, $t = 14.004$, $p < 0.001$) and mediated the relationships between EO and BSP ($\beta = 0.180$, $t = 5.005$, $p < 0.001$) and between EC and BSP ($\beta = 0.214$, $t = 5.351$, $p < 0.001$). Integrating the research findings resulted in a model comprising seven components organized into five mechanisms, together with seven policy guidelines to develop a connected, continuous, and sustainable entrepreneurial ecosystem in Chiang Rai Province.

Keyword : Entrepreneurial Ecosystem, New Entrepreneurs, Digital Economy, Sustainable Organizational Development, Business Sustainability Performance

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานอย่างยั่งยืน (ESG)” ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจาก คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ไม่อาจสำเร็จ ล่วงหากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีส่วนสนับสนุนในครั้งนี้นี้ คณะผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในงานวิจัย ดังมีรายนามต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีรา ดีวิท คณบดีคณะวิทยาการจัดการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมินทร์ อริเดช ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและ พัฒนา ผู้บริหารและบุคลากรคณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงรายที่เปิดโอกาสให้นักวิจัยได้เรียนรู้สั่งสมประสบการณ์อันทรงคุณค่าและสนับสนุนในทุกมิติ

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรัฐและเอกชน ผู้ประกอบการยุคใหม่ เจ้าของที่หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงรายทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนความช่วยเหลือในทุกด้านเพื่อการ ขับเคลื่อนการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

การยกย่องเชิดชู ชื่นชมหรือความดีงามประการใด อันเกิดจากผลการศึกษา คณะผู้วิจัยขอ ยกให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กล่าวนามข้างต้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความสำเร็จที่เกิดขึ้นจะยัง ประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและขยายผลการศึกษาเชิงวิชาการให้กว้างขวางต่อไป

ณัฐธิดา จุมปา และคณะ

กันยายน 2569

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	i
Abstract	ii
กิตติกรรมประกาศ	iii
สารบัญ	iv
สารบัญตาราง	vii
สารบัญภาพ	ix
บทที่	
1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
สมมติฐานงานวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ของการวิจัย	5
2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการยุคใหม่และเศรษฐกิจดิจิทัล	7
แนวคิดระบบนิเวศผู้ประกอบการ	12
แนวคิดความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)	15
แนวคิดความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)	16
แนวคิดการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)	18
แนวคิดความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC)	18
การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)	19
แนวคิดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	23
ทฤษฎีฐานทรัพยากร (RBT)	27
ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต (DC)	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย	32
กรอบแนวคิดการวิจัย	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	รูปแบบการวิจัย (Research Design) 39
	ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 40
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 43
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 46
	การวิเคราะห์ข้อมูล 48
	การดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 52
	ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย 53
4	ผลการวิจัย
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม 55
	ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย 59
	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย 75
	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลส่งผ่านของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ 94
	ผลการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย 113
	ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย 117
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
	สรุปผลการวิจัย 121
	อภิปรายผล 124
	ข้อเสนอแนะ 130
บรรณานุกรม	133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล	55
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะ การดำเนินธุรกิจ	56
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	58
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมุ่งมั่นการเป็น ผู้ประกอบการ (EO)	61
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่าน และนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)	62
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ ผู้ประกอบการยุคใหม่	64
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของ ผู้ประกอบการยุคใหม่	65
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ของผู้ประกอบการยุคใหม่	67
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ของผู้ประกอบการยุคใหม่	68
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมุ่งมั่นการเป็น ผู้ประกอบการ (EO)	76
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่าน และนวัตกรรมดิจิทัลของผู้ประกอบการยุคใหม่	78
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย	80
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของ ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย	81
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย	85
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของ ธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย	87
16	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศ ผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	การสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย	90
18	ค่าสถิติเชิงพรรณนาและค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Mean, S.D., Skewness, Kurtosis)	94
19	ค่าสถิติเชิงพรรณนาและสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง	98
20	ความตรงเชิงลู่เข้าและความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Outer Loadings, α , CR, AVE)	100
21	ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity: HTMT Ratio)	103
22	การประเมินความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นและความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Inner VIF and Q ² predict)	105
23	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R ²) ของแบบจำลองโครงสร้าง	108
24	การประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง (Model Fit Criteria: SRMR, d_ULS, d_G, Chi-Square, NFI)	109
25	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรในแบบจำลอง	111
26	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของ ESG ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ	112
27	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	113
28	การเชื่อมโยงองค์ประกอบของระบบนิเวศกับกลไกของโมเดล	114

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	37
2	แบบจำลอง PLS-SEM และโมเดลการวัดของการวิจัย	104
3	โมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย ภายใต้แนวคิด ESG	115
4	กรอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่	118

บทที่ 1 บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) เป็นแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเพิ่มผลิตภาพ (productivity) และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (World Economic Forum, 2022) โดยประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560 เพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลให้ครอบคลุมทั่วประเทศ (สำนักงานพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560)

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะมีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลที่ชัดเจน แต่การปรับตัวของภาคธุรกิจโดยเฉพาะในระดับภูมิภาคยังคงมีข้อจำกัด โดยรายงานของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2566) พบว่า ธุรกิจไทยส่วนใหญ่ยังใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระดับพื้นฐาน และมีเพียงร้อยละ 8.6 ของสถานประกอบการที่มีเว็บไซต์ธุรกิจของตนเอง ขณะที่ผู้ประกอบการขนาดเล็กมีอัตราการใช้เทคโนโลยีต่ำกว่า 30% ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างทางดิจิทัลที่ยังคงมีอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในกลุ่มธุรกิจภูมิภาค แม้ว่าประเทศไทยจะมี SMEs กว่า 2.7 ล้านราย (คิดเป็นร้อยละ 99.7 ของวิสาหกิจทั้งหมด) และเป็นแหล่งจ้างงานกว่า 10.5 ล้านคน (ร้อยละ 80.3 ของแรงงานทั้งหมด) แต่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 39.6 ของ GDP (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการไทยจำนวนมากยังขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ในขณะที่รายงาน The IMD World Digital Competitiveness Ranking (IMD, 2020) ระบุว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 39 จาก 63 ประเทศทั่วโลก แม้จะมีพัฒนาการดีขึ้นจากปีก่อนหน้าแต่ยังคงมีช่องว่างด้านความพร้อมรองรับอนาคต โดยเฉพาะในมิติของการพัฒนาทักษะดิจิทัล (digital skills) และการสร้างนวัตกรรม (innovation capacity) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของผู้ประกอบการยุคใหม่ (นารินทิพย์ ทองสายชล, 2563) ในระดับนโยบายรัฐบาลได้ผลักดันยุทธศาสตร์ “ประเทศไทย 4.0” และ “เศรษฐกิจดิจิทัล” เพื่อมุ่งยกระดับประเทศจากฐานเกษตรและอุตสาหกรรมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างผู้ประกอบการยุคใหม่ (New Generation Entrepreneurs) และ ธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup Ecosystem) เพื่อเป็นกลไกหลักในการสร้างเศรษฐกิจแห่งอนาคต อย่างไรก็ตาม การกระจายโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัล ความรู้ และแหล่งทุนยังคงไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ภูมิภาค เช่น ภาคเหนือตอนบน

จังหวัดเชียงรายมีบทบาทสำคัญในฐานะประตูเศรษฐกิจของภาคเหนือที่เชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังเป็น SMEs แบบดั้งเดิม (traditional SMEs) ที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติมากกว่านวัตกรรม

และเทคโนโลยี (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2567) ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ (1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดทักษะดิจิทัลและความรู้ในการทำตลาดออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ (2) การเข้าถึงแหล่งทุนและระบบสนับสนุนนวัตกรรมยังมีข้อจำกัด (3) ระบบนิเวศผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Ecosystem) ระหว่างภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และชุมชนยังไม่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และ (4) ขาดแบบจำลองการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ผสานแนวคิด ESG (Environment Social and Governance) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสากลในการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ (Empirical Model) เพื่อพัฒนา “ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลภายใต้แนวคิด ESG” ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการให้สามารถปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน สร้างเครือข่ายความร่วมมือในเชิงระบบระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน และพัฒนาแนวทางเชิงนโยบายเพื่อยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในระดับจังหวัดและภูมิภาค ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในระยะยาว และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 8 (Decent Work and Economic Growth) และเป้าหมายที่ 9 (Industry, Innovation and Infrastructure)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ และสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ในบริบทจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ตลอดจนวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ที่มีต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) และอิทธิพลส่งผ่านของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ
4. เพื่อพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย
5. เพื่อเสนอแนวทางเชิงนโยบายและการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

สมมติฐานงานวิจัย (Research Hypotheses)

อิทธิพลทางตรง

H1: ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

H2: ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

H3: การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

H4: ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

H5: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

อิทธิพลส่งผ่าน

H6a: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

H6b: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

H6c: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

H6d: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย โดยครอบคลุม (1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ (2) การวิเคราะห์ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) รวมทั้งการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศภายใต้แนวคิดการพัฒนารองคกรอย่างยั่งยืน (ESG) ในบริบทจังหวัดเชียงราย (3) การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) ตลอดจนการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (4) การพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิดการพัฒนารองคกรอย่างยั่งยืน (ESG) ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย และ (5) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

จังหวัดเชียงราย ครอบคลุมเขตเศรษฐกิจสำคัญ 3 เขต ได้แก่ (1) เขตเศรษฐกิจเมืองเชียงราย (2) เขตเศรษฐกิจชายแดน ประกอบด้วยอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ และ (3) เขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเกษตรสร้างสรรค์ ประกอบด้วยอำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่สรวย และอำเภอพาน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการยุคใหม่ที่ดำเนินธุรกิจในจังหวัดเชียงราย ภายใต้บริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ครอบคลุมธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูป ธุรกิจหัตถกรรม ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ธุรกิจบริการดิจิทัล ธุรกิจสตาร์ทอัพ และธุรกิจสร้างสรรค์ ทั้งผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและผู้ประกอบการรายบุคคลที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่แน่นอนได้

1. การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการยุคใหม่ จำนวน 400 คน ครอบคลุมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดเชียงราย 3 เขต ได้แก่ (1) เขตเศรษฐกิจเมืองเชียงราย (2) เขตเศรษฐกิจชายแดน ประกอบด้วย อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ และ (3) เขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเกษตรสร้างสรรค์ ประกอบด้วย อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่สรวย และอำเภอพาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการยุคใหม่ จำนวน 20 คน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหรือผู้ให้บริการสนับสนุน จำนวน 5 คน และผู้บริหารระดับสูงหรือผู้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน โดยครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศผู้ประกอบการทั้งในระดับผู้ประกอบการ ระดับหน่วยงานสนับสนุน และระดับนโยบาย นอกจากนี้ ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ประกอบการยุคใหม่และผู้แทนหน่วยงานสนับสนุนหรือผู้นำชุมชน จำนวน 25 คน เพื่อใช้ประกอบการตรวจสอบและสังเคราะห์องค์ประกอบ กลไก และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้ดำเนินการ 12 เดือน ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2569 ถึงวันที่ 19 มกราคม 2570

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ (New Entrepreneurial Ecosystem)** หมายถึง ระบบความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา แหล่งทุน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อสนับสนุนการสร้างและพัฒนาธุรกิจ โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม ทรัพยากร และความร่วมมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนในบริบทของพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ถูกนำมาวิเคราะห์ผ่านปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ซึ่งใช้เป็นตัวแปรเชิงโครงสร้างในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลตามกรอบแนวคิดการวิจัย ขณะที่องค์ประกอบเชิงบริบทของระบบนิเวศจะถูกสังเคราะห์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในขั้นการพัฒนาโมเดล

2. เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และนวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการผลิต การบริการ การตลาด และการบริหารจัดการธุรกิจ เพื่อเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (World Economic Forum, 2022)

3. การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนตามแนวคิด ESG (Environmental, Social, Governance: ESG) หมายถึง แนวคิดหรือกรอบการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความยั่งยืน โดยคำนึงถึง 3 มิติหลัก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) ซึ่งใช้เป็นกรอบในการประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรและความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. ผู้ประกอบการยุคใหม่ (New Generation Entrepreneurs) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือสำคัญ มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และมุ่งสร้างคุณค่าและความยั่งยืนให้แก่ธุรกิจในระยะยาว (ศิวนันท์ & ปิยะวิทย์, 2564)

5. ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) หมายถึง ผลลัพธ์จากการดำเนินธุรกิจที่สะท้อนความสามารถในการสร้างผลกำไรควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งนำไปสู่ความมั่นคงความสามารถในการแข่งขัน และการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว

ประโยชน์ของการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยและโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการภายใต้แนวคิด ESG ไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลระดับพื้นที่อย่างบูรณาการ ช่วยให้การส่งเสริมผู้ประกอบการมีทิศทางที่ชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของโครงการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. หน่วยงานส่งเสริมผู้ประกอบการและนวัตกรรม เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ และเครือข่ายภาคเอกชน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาผู้ประกอบการ เครื่องมือสนับสนุนด้านดิจิทัลและ ESG ตลอดจนกลไกการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงแหล่งทุน เทคโนโลยี และตลาด

3. ผู้ประกอบการยุคใหม่และ SMEs ในจังหวัดเชียงราย สามารถนำองค์ความรู้และแนวทางจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและพัฒนาธุรกิจ โดยเฉพาะการปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มโอกาสทางการตลาด และสนับสนุนการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว

4. สถาบันการศึกษาและนักวิจัย เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวิจัยต่อยอด รวมถึงการสร้างพื้นที่เรียนรู้เชิงปฏิบัติร่วมกับภาคธุรกิจ เพื่อพัฒนากำลังคนด้านผู้ประกอบการดิจิทัล และ ESG และเสริมสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในระดับพื้นที่

5. ชุมชนและเศรษฐกิจท้องถิ่น ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มท่องเที่ยว สามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสินค้าและบริการ การเข้าสู่ตลาดดิจิทัล และการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG ซึ่งสนับสนุนการสร้างรายได้ การจ้างงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างสมดุลและยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนาร่องการอย่างยั่งยืน (ESG)” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการยุคใหม่และเศรษฐกิจดิจิทัล
- 2.2 แนวคิดระบบนิเวศผู้ประกอบการ
- 2.3 แนวคิดความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)
- 2.4 แนวคิดความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)
- 2.5 แนวคิดการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)
- 2.6 แนวคิดความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC)
- 2.7 การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)
- 2.8 แนวคิดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)
- 2.9 ทฤษฎีฐานทรัพยากร (RBT)
- 2.10 ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต (DC)
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.12 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย
- 2.13 กรอบแนวคิดการวิจัย

โดยมีรายละเอียดการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการยุคใหม่และเศรษฐกิจดิจิทัล

2.1.1 ความหมายของผู้ประกอบการยุคใหม่

ผู้ประกอบการยุคใหม่เป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยมีความสามารถในการมองหาและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจ การสร้างสรรค์และพัฒนาสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ การเป็นผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลได้พิจารณาเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินธุรกิจเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การกล้าเผชิญความเสี่ยง และการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการและตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ประกอบการที่สามารถดำเนินธุรกิจได้ภายใต้บริบทของเศรษฐกิจดิจิทัล (ศิวัณนัท ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส, 2564, น. 105–106)

นอกจากนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงลักษณะของกระบวนการประกอบการและผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะวิธีการที่ผู้ประกอบการรับรู้และจัดการกับความไม่แน่นอน การแสวงหาโอกาส และการสร้างคุณค่าในกระบวนการทางธุรกิจ Nambisan (2017, pp. 1029–1030) เสนอว่า การประกอบการดิจิทัลเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นจากจุดเชื่อมต่อระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัล

กับการประกอบการ และเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทำให้ขอบเขตของกระบวนการและผลลัพธ์ทางการประกอบการมีความยืดหยุ่นมากขึ้น รวมทั้งทำให้บทบาทของผู้ประกอบการในการสร้างและดำเนินการตามโอกาสทางธุรกิจมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้ประกอบการยุคใหม่จึงมิได้หมายถึงผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจรูปแบบใหม่หรือเป็นผู้ประกอบการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงผู้ประกอบการที่สามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากร ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นหาและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน ตลอดจนสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าและธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประกอบการยุคใหม่จึงหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินธุรกิจในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจ มีความสามารถในการปรับตัวและสร้างโอกาสทางธุรกิจ และมุ่งสร้างคุณค่าและความสามารถในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.1.2 ลักษณะและคุณลักษณะของผู้ประกอบการยุคใหม่

ผู้ประกอบการยุคใหม่จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภค และรูปแบบการแข่งขันทางธุรกิจ ดังนั้น คุณลักษณะของผู้ประกอบการจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความสามารถในการจัดตั้งและดำเนินธุรกิจ แต่ครอบคลุมถึงความสามารถในการมองเห็นโอกาส การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน และการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส (2564, น. 105–106) ศึกษาการเป็นผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล และพบว่า คุณลักษณะที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลประกอบด้วย ความสามารถทางนวัตกรรม การกล้าเผชิญความเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก โดยคุณลักษณะดังกล่าวแสดงออกผ่านการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการอย่างมีนวัตกรรม การตอบสนองความต้องการของลูกค้า การกล้าเผชิญความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ และการมองวิกฤตหรือการเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจ

ในบริบทของการประกอบธุรกิจดิจิทัล คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีความครอบคลุมมากขึ้น โดยงานวิจัยของ (Byun & Park, 2022, pp. 141–151) พบว่า องค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการดิจิทัลสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มสำคัญ ได้แก่ ด้านความเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล และ ด้านความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัล โดยประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความเป็นนวัตกรรม ความเป็นเชิงรุก การกล้าเสี่ยง ความต้องการประสบความสำเร็จ ความสามารถในการระบุโอกาสทางธุรกิจดิจิทัล ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสร้างกระบวนการดำเนินงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยี การยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการสร้างและบริหารฐานลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัล

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะดังกล่าวในภาพรวม สามารถกล่าวได้ว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ควรมีคุณลักษณะสำคัญอย่างน้อย 5 ประการ ได้แก่ (1) ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาสินค้า บริการ กระบวนการ หรือรูปแบบธุรกิจใหม่ (2) การทำงานเชิงรุกและการมองหาโอกาสทางธุรกิจ เพื่อสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็ว

(3) ความสามารถในการบริหารความเสี่ยงและความไม่แน่นอน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจ สภาพแวดล้อมดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงและมีความไม่แน่นอนสูง (4) ความสามารถด้านดิจิทัลและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและสร้างคุณค่าใหม่ และ (5) ความสามารถในการสร้างความร่วมมือและเครือข่าย เพื่อเข้าถึงทรัพยากร ความรู้ เทคโนโลยี ตลาด และโอกาสทางธุรกิจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ ทั้งนี้ ความสามารถด้านดิจิทัลมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการยุคใหม่ เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถค้นหาโอกาสทางธุรกิจ พัฒนานวัตกรรม และสร้างรูปแบบธุรกิจใหม่ได้ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการที่สามารถใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีทั้งทักษะและความสามารถที่เหมาะสมกับบริบทดังกล่าว (Felicetti et al., 2024, pp. 315–362) ดังนั้น ลักษณะและคุณลักษณะของผู้ประกอบการยุคใหม่ในการศึกษาคั้งนี้จึงครอบคลุมทั้ง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมและความสามารถเชิงธุรกิจ ได้แก่ การมีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก การกล้าเผชิญความเสี่ยงและความไม่แน่นอน การมองหาและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจ ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัว สร้างคุณค่า และดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องภายใต้บริบทของเศรษฐกิจดิจิทัล

2.1.3 เศรษฐกิจดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงของบริบทธุรกิจ

เศรษฐกิจดิจิทัลเป็นบริบททางเศรษฐกิจที่เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจในหลายภาคส่วน ทั้งการผลิต การบริการ การตลาด การซื้อขาย และการดำเนินธุรกิจ OECD (2024, p. 32) ระบุว่า เศรษฐกิจดิจิทัลได้ขยายครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจในวงกว้างมากขึ้น โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นพื้นฐานสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรม ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินธุรกิจ ตลาด การแข่งขัน การสร้างคุณค่า และความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม วิภาธร เถลิงไทย (2562, น. 10–11) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัลทำให้ธุรกิจต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับระบบนิเวศทางธุรกิจรูปแบบใหม่ โดยความร่วมมือทางธุรกิจสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดด้านสถานที่ ภาษา และวัฒนธรรม และขยายไปสู่ความร่วมมือระหว่างหลายอุตสาหกรรมมากขึ้น ผู้ประกอบการและองค์กรสามารถแบ่งปันความเชี่ยวชาญ ข้อมูล เทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อสร้างคุณค่าร่วมกัน ขณะเดียวกัน รูปแบบการจัดการมีแนวโน้มยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของลูกค้าและตลาดได้อย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของบริบทธุรกิจดังกล่าวยังส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์และการจัดการองค์กร โดยธุรกิจจำเป็นต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ สมรรถนะหลัก และความสามารถด้านดิจิทัลของตน เพื่อเลือกรูปแบบความร่วมมือและระบบนิเวศที่เหมาะสม นอกจากนี้ การดำเนินธุรกิจในระบบนิเวศดิจิทัลยังให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าร่วม ความคล่องตัว ความไว้วางใจ และความสัมพันธ์ระหว่างพันธมิตร ตลอดจนการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน (วิภาธร เถลิงไทย, 2562, น. 12–14) แนวทางดังกล่าวสะท้อนว่า ความสำเร็จของธุรกิจในยุคดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กรเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ ในมุมของการประกอบการ เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้

เป็นเพียงเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน แต่ยังเปลี่ยนแปลงกระบวนการประกอบการและการสร้างโอกาสทางธุรกิจ Nambisan (2017, pp. 1029–1030) อธิบายว่า เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ลักษณะของความไม่แน่นอนในกระบวนการประกอบการเปลี่ยนแปลงไป และทำให้กระบวนการสร้างและพัฒนาโอกาสทางธุรกิจมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยบทบาทในการสร้างโอกาสไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะตัวผู้ประกอบการ แต่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการ เทคโนโลยี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ

ดังนั้น เศรษฐกิจดิจิทัลทำให้บริบททางธุรกิจเปลี่ยนจากการดำเนินงานภายในองค์กรเป็นหลักไปสู่การเชื่อมโยงกับลูกค้า คู่ค้า พันธมิตร ผู้ให้บริการเทคโนโลยี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ผ่านเครือข่ายดิจิทัล ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัว ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และข้อมูล สร้างนวัตกรรม และพัฒนาความร่วมมือเพื่อสร้างคุณค่าร่วมกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เศรษฐกิจดิจิทัลจึงทำหน้าที่เป็น บริบทแวดล้อมของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการสร้างโอกาส การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การเข้าถึงและเชื่อมโยงทรัพยากร ตลอดจนความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG

2.1.4 บทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อผู้ประกอบการ

เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ เนื่องจากช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ลูกค้า ตลาด และทรัพยากรทางธุรกิจ ตลอดจนสนับสนุนการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานและการสร้างนวัตกรรม ผู้ประกอบการจึงไม่ได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพียงเพื่อการสื่อสารหรือการทำธุรกรรมเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสทางธุรกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน Nambisan (2017, pp. 1029–1030) อธิบายว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีลักษณะที่แตกต่างจากเทคโนโลยีแบบเดิมในด้านความยืดหยุ่น การเชื่อมโยง และความสามารถในการปรับเปลี่ยน ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการค้นหาและสร้างโอกาสทางธุรกิจ รวมถึงรูปแบบการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการ เทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีส่วนทำให้กระบวนการประกอบการมีความเปิดกว้างและเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้น จากแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจในระบบนิเวศดิจิทัล วิทยาธร เกลิมไทย (2562, น. 11–12) ชี้ให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้ธุรกิจสามารถเชื่อมโยงกับคู่ค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลาย ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากร ตลอดจนสนับสนุนการสร้างคุณค่าร่วมกัน การดำเนินธุรกิจจึงมีแนวโน้มเปลี่ยนจากการพึ่งพาทรัพยากรภายในองค์กรเพียงอย่างเดียวไปสู่การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายและความร่วมมือในระบบนิเวศทางธุรกิจ

เมื่อพิจารณาบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อผู้ประกอบการ สามารถสรุปได้ใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) การเข้าถึงข้อมูลและโอกาสทางธุรกิจ โดยใช้ข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อค้นหาและตอบสนองความต้องการของตลาด (2) การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผ่านระบบดิจิทัลที่ช่วยลดขั้นตอนและสนับสนุนการตัดสินใจ (3) การสร้างนวัตกรรมและคุณค่าใหม่ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสินค้า บริการ และรูปแบบธุรกิจ และ (4) การเชื่อมโยงเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ทรัพยากร และสร้างคุณค่าร่วมกับคู่ค้า ลูกค้า และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการทั้ง

ในด้านการสร้างโอกาส การดำเนินงาน การสร้างนวัตกรรม และการเชื่อมโยงกับระบบนิเวศทางธุรกิจ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ บทบาทดังกล่าวสะท้อนผ่าน ความสามารถด้านการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม ดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของระบบ นิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่น่ามาศึกษาความสัมพันธ์กับการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจภายใต้ แนวคิด ESG

2.1.5 การปรับตัวของผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและบริบทธุรกิจทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวทั้ง ในด้านแนวคิด วิธีการดำเนินงาน และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากรูปแบบ การดำเนินธุรกิจในยุคดิจิทัลมีความเชื่อมโยงและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ประกอบการจึงต้อง สามารถเรียนรู้และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด ลูกค้า และเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม วิชาธร เถลิงไทย (2562, น. 10–11) อธิบายว่า การดำเนินธุรกิจในยุคดิจิทัลก้าวข้ามข้อจำกัดด้าน สถานที่ ภาษา และวัฒนธรรม รวมทั้งมีแนวโน้มเชื่อมโยงข้ามอุตสาหกรรมมากขึ้น ผู้ประกอบการจึง จำเป็นต้องปรับรูปแบบการทำงานให้สามารถเชื่อมโยงกับพันธมิตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลาย โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ ข้อมูล เทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ การ จัดการในระบบนิเวศดิจิทัลยังต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของ ลูกค้าและตลาดได้อย่างรวดเร็ว (วิชาธร เถลิงไทย, 2562, น. 11–12) ด้านคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการ ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส (2564, น. 105–106) พบว่า ผู้ประกอบการ ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลควรมีความสามารถด้านนวัตกรรม กล้าเผชิญความเสี่ยง และมีลักษณะการ ทำงานเชิงรุก โดยนำคุณลักษณะดังกล่าวมาใช้ในการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการ ตอบสนอง ความต้องการของลูกค้า และมองวิกฤตหรือการเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาสในการพัฒนาธุรกิจ ดังนั้น การ ปรับตัวของผู้ประกอบการในยุคดิจิทัลจึงไม่ได้หมายถึงเพียงการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึง การปรับกระบวนการดำเนินธุรกิจ การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อสร้างโอกาส การพัฒนานวัตกรรม การทำงานเชิงรุก การบริหารความเสี่ยง และการสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย ทางธุรกิจ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าได้อย่างต่อเนื่อง แนวคิด ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่จำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวควบคู่กับการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรม รวมถึงการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ ซึ่ง เป็นพื้นฐานสำคัญในการพิจารณาความสามารถด้านการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) ในการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการยุคใหม่และเศรษฐกิจดิจิทัล พบว่า การ เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้บริบทของการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการสร้าง โอกาสทางธุรกิจ การดำเนินงาน การสร้างนวัตกรรม และการเชื่อมโยงกับลูกค้า คู่ค้า และผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัว ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลอย่าง เหมาะสม ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อสร้างคุณค่าและรักษาความสามารถ ในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Nambisan, 2017, pp. 1029–1030; วิชาธร เถลิงไทย, 2562, น. 10–12) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลควรมีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก และการบริหารความเสี่ยง ตลอดจนสามารถ

นำความรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างคุณค่าและตอบสนองความต้องการของตลาด (ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส, 2564, น. 105–106) แนวคิดดังกล่าวสะท้อนว่า ความสำเร็จของผู้ประกอบการยุคใหม่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถภายในองค์กรเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เทคโนโลยี และความร่วมมือภายในระบบนิเวศทางธุรกิจ

แนวคิดดังกล่าวจึงนำไปสู่การพิจารณาปัจจัยสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ได้แก่ ความมุ่งมั่นในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) ซึ่งสะท้อนความสามารถในการดำเนินธุรกิจเชิงรุก สร้างนวัตกรรม และยอมรับความเสี่ยง ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) ซึ่งสะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสร้างนวัตกรรม การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สนับสนุนการดำเนินธุรกิจ และ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) ซึ่งสะท้อนการเชื่อมโยงและการใช้ประโยชน์จากเครือข่าย และทรัพยากรร่วมกัน โดยปัจจัยเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย

2.2 แนวคิดระบบนิเวศผู้ประกอบการ

Isenberg (2011, p. 6) อธิบายว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการประกอบด้วยองค์ประกอบจำนวนมากที่มีความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์กัน โดยสามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบสำคัญออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ นโยบาย การเงิน วัฒนธรรม สิ่งสนับสนุน ทุนมนุษย์ และตลาด ทั้งนี้ แม้ระบบนิเวศผู้ประกอบการในแต่ละพื้นที่จะสามารถอธิบายได้ด้วยองค์ประกอบ 6 ด้านเดียวกัน แต่รูปแบบการเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ มีความซับซ้อนและแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ จึงทำให้ระบบนิเวศผู้ประกอบการแต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะ (Isenberg, 2011, p. 6) โดยองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านและองค์ประกอบย่อยแสดงในแบบจำลองระบบนิเวศผู้ประกอบการของ Isenberg (2011, p. 7) องค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านนโยบาย (Policy) ครอบคลุมบทบาทของผู้นำและภาครัฐในการส่งเสริมการประกอบการ ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้นำ การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนการกำหนดกฎหมายและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น กฎหมายด้านการลงทุน ทรัพย์สิน การจ้างงาน และการคุ้มครองสิทธิของผู้ประกอบการ

2. ด้านการเงิน (Finance) ครอบคลุมแหล่งเงินทุนที่ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงได้ เช่น สินเชื่อขนาดเล็ก (Micro-loans) นักลงทุนรายบุคคล (Angel Investors) เงินร่วมลงทุน (Venture Capital) เงินลงทุนจากตลาดทุน และสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการเริ่มต้นและการขยายกิจการ

3. ด้านวัฒนธรรม (Culture) ประกอบด้วยเรื่องราวความสำเร็จของผู้ประกอบการและบรรทัดฐานทางสังคมที่เอื้อต่อการประกอบการ เช่น การยอมรับความเสี่ยง ความผิดพลาด และความล้มเหลว การส่งเสริมนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการทดลองสิ่งใหม่ ตลอดจนการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการสร้างธุรกิจและการสร้างความมั่งคั่ง

4. ด้านสิ่งสนับสนุน (Supports) ครอบคลุมโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่สนับสนุนการดำเนินธุรกิจ เช่น ระบบการสื่อสาร การคมนาคม การขนส่งและโลจิสติกส์ ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ ตลอดจนบริการจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย บัญชี การลงทุน เทคนิค และที่ปรึกษาทางธุรกิจ รวมถึงสมาคมและกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้ประกอบการ

5. ด้านทุนมนุษย์ (Human Capital) ครอบคลุมบุคลากรที่มีทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ รวมถึงผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ ผู้สืบทอดกิจการ และสถาบันการศึกษาหรือการฝึกอบรมที่ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ

6. ด้านตลาด (Markets) ครอบคลุมโอกาสและช่องทางทางการตลาดที่เอื้อต่อการเติบโตของธุรกิจ เช่น ลูกค้ากลุ่มเริ่มต้น ช่องทางการจัดจำหน่าย เครือข่ายผู้ประกอบการ เครือข่ายธุรกิจ และความเชื่อมโยงกับตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แนวคิดของ Isenberg (2011) สะท้อนให้เห็นว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการไม่ได้เกิดจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเพียงลำพัง แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของนโยบาย แหล่งเงินทุน วัฒนธรรม สิ่งสนับสนุน ทุนมนุษย์ และตลาด ซึ่งมีความสัมพันธ์และเกี่ยวพันกันตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยเมื่อองค์ประกอบต่าง ๆ มีความเข้มแข็งและสามารถเสริมแรงซึ่งกันและกัน ระบบนิเวศจะมีแนวโน้มพัฒนาไปสู่ความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง (Isenberg, 2011, p. 6). แนวคิดเกี่ยวกับระบบนิเวศผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาจากมุมมองที่ให้ความสำคัญกับบริบทแวดล้อมและความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการกับปัจจัยต่าง ๆ ในสังคม โดย Kayne and Altman (2005, pp. 1–2) อธิบายแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) ซึ่งหมายถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนการคิดค้นและการริเริ่มธุรกิจของประชาชน โดยการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมผู้ประกอบการมิได้จำกัดอยู่เพียงการเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อการประกอบธุรกิจ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมที่เอื้อต่อการประกอบการ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาผู้ประกอบการจำเป็นต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมควบคู่ไปกับปัจจัยทางเศรษฐกิจขณะเดียวกัน Reynolds et al. (2005, pp. 205–231) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ Entrepreneurial Framework Conditions ซึ่งสะท้อนเงื่อนไขแวดล้อมที่สนับสนุนกิจกรรมผู้ประกอบการ โดยครอบคลุมปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนด้านการเงิน นโยบายภาครัฐ โครงการสนับสนุนจากภาครัฐ การศึกษาและการฝึกอบรม การถ่ายโอนการวิจัยและพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านพาณิชยกรรมและวิชาชีพ ความเปิดกว้างของตลาด และบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมผู้ประกอบการมิได้เกิดจากความสามารถของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างและพัฒนาธุรกิจ ต่อมา Mack and Mayer (2016, p. 2120) อธิบายว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันและร่วมกันส่งเสริมการก่อตั้งกิจการใหม่และกิจกรรมผู้ประกอบการในบริบทของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศตามช่วงเวลา มากกว่าการพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้านแยกออกจากกัน ในมิติด้านพื้นที่ Gauthier, Penzel, and Marmer (2017, p. 24) เสนอว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการสามารถพิจารณาจากการมีทรัพยากรร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยทั่วไปอยู่ภายในรัศมีประมาณ 100 กิโลเมตรจากจุดศูนย์กลาง สะท้อนให้เห็นความสำคัญของ

ความใกล้ชิดเชิงพื้นที่ต่อการเข้าถึงทรัพยากรและการเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ นอกจากนี้ Roundy, Brockman, and Bradshaw (2017, p. 99) มองระบบนิเวศผู้ประกอบการว่าเป็นชุมชนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โครงสร้างทางสังคม สถาบัน และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ร่วมกันก่อให้เกิดกิจกรรมผู้ประกอบการ โดยระบบนิเวศแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความหลากหลายของผู้เข้าร่วม ธุรกิจ รูปแบบการดำเนินงาน และองค์กรสนับสนุน ตลอดจนระดับความสอดคล้องร่วมกันด้านคุณค่าและกิจกรรม ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้มีส่วนต่อความยืดหยุ่นและความสามารถของระบบนิเวศในการรองรับการเปลี่ยนแปลง

ระบบนิเวศผู้ประกอบการเป็นระบบที่ประกอบด้วยผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนปัจจัยด้านนโยบาย การเงิน ตลาด ทุนมนุษย์ โครงสร้างพื้นฐาน สถาบัน เครือข่าย และวัฒนธรรมที่มีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันภายในบริบทของพื้นที่ โดยความเข้มแข็งของระบบมีได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง แต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของการศึกษาค้นคว้าที่มุ่งพิจารณาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายในมิติของ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความร่วมมือในระบบนิเวศภายใต้บริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2.3 แนวทางการจัดการระบบนิเวศผู้ประกอบการในบริบทดิจิทัล

การจัดการระบบนิเวศดิจิทัลควรพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ จุดตั้งต้น และความสามารถขององค์กร โดย BCG จากการศึกษาในระบบนิเวศใน 8 อุตสาหกรรม พบว่าระบบนิเวศดิจิทัลสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ เครือข่ายเพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digitizer Network) แพลตฟอร์ม (Platform) และซูเปอร์แพลตฟอร์ม (Super Platform) ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะและข้อกำหนดด้านความสามารถขององค์กรแตกต่างกัน การเลือกจึงควรสอดคล้องกับเป้าหมายทางธุรกิจและความสามารถด้านดิจิทัลขององค์กร (Lang et al., 2019, pp. 5–7) สำหรับการจัดการระบบนิเวศ BCG เสนอ หลักการสำคัญ 10 ประการ ได้แก่ (1) เลือกประเภทระบบนิเวศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความสามารถขององค์กร (2) กำหนดรูปแบบการกำกับดูแลและบทบาทของผู้ประสานระบบนิเวศ (Orchestrator) ให้ชัดเจน (3) กำหนดกลยุทธ์การสร้างรายได้ (4) มุ่งสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วม (5) ให้ความสำคัญกับพันธมิตรที่มีคุณค่าทางธุรกิจหรือเชิงกลยุทธ์สูง (6) รักษาความคล่องตัวและความยืดหยุ่นของความร่วมมือ (7) สร้างความไว้วางใจและกำหนดกลไกการจัดการข้อมูลและทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเหมาะสม (8) สร้างความสัมพันธ์และความเป็นชุมชนระหว่างพันธมิตร (9) กำหนดและติดตามตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ชัดเจน และ (10) แยกระบบนิเวศใหม่ออกจากธุรกิจเดิมเมื่อจำเป็น เพื่อรักษาความคล่องตัวในการดำเนินงาน (Lang et al., 2019, p. 8) แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารระบบนิเวศผู้ประกอบการในยุคดิจิทัลมิได้มุ่งเพียงการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร แต่ต้องพิจารณาความสอดคล้องระหว่าง เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ความสามารถด้านดิจิทัล รูปแบบการกำกับดูแล พันธมิตร การสร้างคุณค่าร่วม และผลการดำเนินงานของระบบนิเวศโดยรวม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการให้สามารถปรับตัวและสร้างคุณค่าได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 แนวคิดความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO)

2.3.1 ความหมายของความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายลักษณะเชิงกลยุทธ์และพฤติกรรมขององค์กรในการดำเนินธุรกิจเชิงผู้ประกอบการ โดย Miller (1983, p. 771) อธิบายว่า องค์กรที่มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการจะแสดงออกผ่านการสร้างนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์และตลาด การดำเนินกิจกรรมที่มีความเสี่ยง และการริเริ่มสิ่งใหม่ก่อนคู่แข่ง แนวคิดดังกล่าวจึงสะท้อนความพร้อมขององค์กรในการแสวงหาโอกาสและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง Covin and Slevin (1989) นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการอธิบาย แนวทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยเฉพาะองค์กรขนาดเล็ก และใช้ลักษณะด้านความเป็นนวัตกรรม การกล้าเสี่ยง และการดำเนินงานเชิงรุกเป็นองค์ประกอบสำคัญของ entrepreneurial strategic posture ต่อมา Lumpkin and Dess (1996, p. 136) เสนอให้มอง EO ในฐานะกระบวนการ แนวปฏิบัติ และกิจกรรมการตัดสินใจที่นำไปสู่การเข้าสู่ธุรกิจใหม่ (new entry) และเสนอว่า EO สามารถประกอบด้วยหลายมิติ โดยเพิ่มเติม ความเป็นอิสระ (autonomy) และ ความก้าวร้าวในการแข่งขัน (competitive aggressiveness) จากองค์ประกอบเดิมของ Miller

ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิด EO 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นนวัตกรรม การกล้าเสี่ยง และการดำเนินงานเชิงรุก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบดั้งเดิมของแนวคิด EO และเหมาะสมกับการศึกษาผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล

2.3.2 องค์ประกอบของความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

1) **ความเป็นนวัตกรรม (Innovativeness)** หมายถึง แนวโน้มขององค์กรในการสนับสนุนความคิดใหม่ ความแปลกใหม่ การทดลอง และกระบวนการสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการทางเทคโนโลยีใหม่ (Lumpkin & Dess, 1996, p. 142) ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ความเป็นนวัตกรรมจึงครอบคลุมการพัฒนาสินค้าและบริการ การปรับปรุงกระบวนการ และการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าและธุรกิจ

2) **การกล้าเสี่ยง (Risk-taking)** หมายถึง แนวโน้มของผู้บริหารหรือองค์กรในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรหรือดำเนินกิจกรรมภายใต้ความไม่แน่นอน โดยยอมรับความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง Lumpkin and Dess (1996, p. 144) เชื่อมโยงการกล้าเสี่ยงกับการดำเนินกิจกรรมที่มีความไม่แน่นอน การลงทุนทรัพยากรในระดับสูง หรือการตัดสินใจที่อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ

3) **การดำเนินงานเชิงรุก (Proactiveness)** หมายถึง แนวโน้มขององค์กรในการริเริ่มดำเนินการโดยคาดการณ์และแสวงหาโอกาสใหม่ ตลอดจนตอบสนองต่อความต้องการหรือการเปลี่ยนแปลงของตลาดก่อนที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน Lumpkin and Dess (1996, p. 146) อธิบายว่าการดำเนินงานเชิงรุกเกี่ยวข้องกับการริเริ่ม การคาดการณ์ และการแสวงหาโอกาสใหม่ รวมถึงการมองไปข้างหน้าเพื่อสร้างความได้เปรียบจากโอกาสทางธุรกิจ

ดังนั้น องค์ประกอบทั้งสามจึงสะท้อนพฤติกรรมสำคัญของผู้ประกอบการ ได้แก่ การสร้างและทดลองสิ่งใหม่ การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน และการริเริ่มดำเนินการเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ

2.3.3 ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลและความยั่งยืน

ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภค และการแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการจึงมีบทบาทต่อความสามารถในการปรับตัวและการแสวงหาโอกาสใหม่ โดยเฉพาะการใช้ความเป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาสินค้า บริการ และกระบวนการ การกล้าเสี่ยงเพื่อทดลองแนวทางหรือรูปแบบธุรกิจใหม่ และการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อคาดการณ์ความต้องการของตลาด ในงานของศิวนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส (2564, น. 105–106) พบว่า คุณลักษณะสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ได้แก่ ความสามารถทางนวัตกรรม การกล้าเผชิญความเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก ซึ่งนำไปสู่การสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการและการตอบสนองความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ งานวิจัยของ Roxas et al. (2017, pp. 163–178) จากการศึกษาธุรกิจขนาดเล็กในฟิลิปปินส์ พบว่า EO มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาแนวทางด้านความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และการดำเนินแนวทางดังกล่าวสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจ โดยสะท้อนให้เห็นว่าแนวทางเชิงผู้ประกอบการสามารถเชื่อมโยงกับการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนได้ จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าว การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงกำหนดให้ EO เป็นหนึ่งในปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่โดยพิจารณาจากความเป็นนวัตกรรม การกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อการปรับตัว การแสวงหาโอกาส และการพัฒนาแนวทางการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลและ ESG

การวิจัยนี้ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) หมายถึง แนวโน้มของผู้ประกอบการในการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจ การริเริ่มดำเนินการ การมองเห็นโอกาสทางตลาด และการให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดใหม่และนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยการวัดตัวแปร EO ใช้ตัวชี้วัดที่พัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดก่อนนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

2.4 แนวคิดความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC)

2.4.1 ความหมายของความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล

การเปลี่ยนผ่านดิจิทัล (Digital Transformation) หมายถึง กระบวนการที่องค์กรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงาน โครงสร้างองค์กร และแนวทางการสร้างคุณค่าให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ โดย Vial (2019, pp. 118–119) อธิบายว่า การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลเป็นกระบวนการที่เทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและผลักดันให้องค์กรปรับเปลี่ยนเส้นทางการสร้างคุณค่า รวมถึงโครงสร้างและกระบวนการภายในองค์กร ในบริบทของผู้ประกอบการ เทคโนโลยีดิจิทัลยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการแสวงหาโอกาสและการสร้างคุณค่าทางธุรกิจ โดย Nambisan (2017, pp. 1029–1030) ชี้ว่า เทคโนโลยีดิจิทัลมีลักษณะที่ยืดหยุ่น เชื่อมโยง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กระบวนการและผลลัพธ์ของการเป็นผู้ประกอบการมีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น ขณะเดียวกัน ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovation Capability) หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการจัดการและพัฒนากระบวนการ

นวัตกรรมเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการใหม่ โดย Lawson and Samson (2001, pp. 377–378) เสนอว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมเป็นความสามารถขององค์กรที่ช่วยให้สามารถดำเนินกระบวนการนวัตกรรมและสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) จึงหมายถึงความสามารถของผู้ประกอบการในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ ควบคู่กับความสามารถในการพัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างคุณค่าและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด

2.4.2 องค์ประกอบของความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล

การศึกษานี้พิจารณา DTIC จาก 2 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนผ่านดิจิทัล และความสามารถด้านนวัตกรรม 1) การเปลี่ยนผ่านดิจิทัล (Digital Transformation) เป็นความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงาน การจัดการข้อมูล การสื่อสารกับลูกค้า และแนวทางการสร้างคุณค่าของธุรกิจ การเปลี่ยนผ่านจึงมีได้หมายถึงเพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่ครอบคลุมถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการและแนวทางการดำเนินธุรกิจให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ (Vial, 2019, pp. 118–119) 2) ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovation Capability) เป็นความสามารถขององค์กรในการพัฒนาและนำความคิดใหม่ ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการใหม่ Lawson and Samson (2001, pp. 384–385) เสนอว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมช่วยให้องค์กรสามารถแสวงหา ค้นหา และพัฒนาความคิดหรือโอกาสด้านนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การสร้างและปรับปรุงผลิตภัณฑ์และกระบวนการขององค์กร ดังนั้น DTIC จึงสะท้อนทั้ง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนธุรกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และ ความสามารถในการเปลี่ยนความรู้และโอกาสใหม่ให้เป็นนวัตกรรมที่นำไปใช้ได้จริง

2.4.3 ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลกับการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

ยั่งยืน เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทต่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน เนื่องจากช่วยให้องค์กรสามารถปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน ใช้ข้อมูลและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนารูปแบบการสร้างคุณค่าใหม่ Wang and Hou (2024) ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในประเทศจีนและพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้าน ESG และสามารถเป็นกลไกหนึ่งในการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม Chen and Wang (2024) พบว่า การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานด้าน ESG โดยมีความสามารถด้านนวัตกรรมและการให้บริการเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงการเปลี่ยนผ่านดิจิทัลกับผลลัพธ์ด้าน ESG เมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดความสามารถเชิงพลวัต การเปลี่ยนผ่านดิจิทัลและนวัตกรรมจึงเป็นศักยภาพที่ช่วยให้องค์กรสามารถปรับทรัพยากรและกระบวนการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนมากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยกำหนดให้ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) หมายถึงความสามารถของผู้ประกอบการในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปรับเปลี่ยนและเพิ่ม

ประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อสร้างคุณค่าและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ DTIC เป็นตัวแปรแฝงที่วัดผ่านตัวชี้วัดที่พัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดก่อนนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

2.5 แนวคิดการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF)

2.5.1 ความหมายและความสำคัญของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรทางการเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการพัฒนาธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มักมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการเงิน การเข้าถึงเงินทุนจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลงทุน การพัฒนานวัตกรรม และการปรับตัวของธุรกิจ Wasiuzzaman (2019, p. 1388) ชี้ให้เห็นว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดหาและใช้ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ ขณะที่ข้อจำกัดด้านเงินทุนอาจเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนและการขยายศักยภาพของธุรกิจ

2.5.2 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล การมีทรัพยากรทางการเงินเพียงพอช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถลงทุนในเทคโนโลยี นวัตกรรม การปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนได้มากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนที่ต้องใช้ทรัพยากรในระยะยาว เช่น เทคโนโลยีสะอาดและการพัฒนากระบวนการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น AF จึงถูกกำหนดให้เป็นปัจจัยหนึ่งของระบบนิเวศผู้ประกอบการที่อาจสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวคิด ESG การเข้าถึงแหล่งเงินทุนสะท้อนความสามารถของผู้ประกอบการในการจัดหาและใช้ทรัพยากรทางการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ การลงทุน และการพัฒนาความสามารถขององค์กร ในการวิจัยนี้ AF จึงถูกกำหนดเป็นปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

จากการทบทวนแนวคิด ผู้วิจัยกำหนดให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรทางการเงินจากแหล่งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน การลงทุน การพัฒนาธุรกิจ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ AF เป็นตัวแปรแฝงที่วัดผ่านตัวชี้วัดที่พัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดก่อนนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

2.6 แนวคิดความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)

2.6.1 ความหมายและความสำคัญของความร่วมมือในระบบนิเวศ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) หมายถึง การเชื่อมโยงและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน และเครือข่ายธุรกิจ เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้ เทคโนโลยี และโอกาสทางธุรกิจ อันนำไปสู่การ

สร้างคุณค่าร่วมและการเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจ โดยระบบนิเวศผู้ประกอบการมิได้พิจารณาเฉพาะทรัพยากรภายในองค์กร แต่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และสถาบันในพื้นที่ (Spigel, 2017, pp. 49–50) ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลความร่วมมือมีแนวโน้มก้าวข้ามข้อจำกัดด้านพื้นที่และอุตสาหกรรม โดยผู้ประกอบการสามารถแบ่งปันข้อมูล ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรทางปัญญา รวมทั้งปรับรูปแบบการทำงานให้มีความยืดหยุ่น เพื่อสร้างมูลค่าร่วมและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้รวดเร็วขึ้น (วิภาธร เณลิ้มไทย, 2562) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Roundy et al. (2017, p. 99) ที่มองระบบนิเวศผู้ประกอบการเป็นชุมชนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โครงสร้างทางสังคม สถาบัน และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กันและสนับสนุนกิจกรรมของผู้ประกอบการ

2.6.2 ความร่วมมือในระบบนิเวศกับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG การดำเนินงานตามแนวคิด ESG จำเป็นต้องอาศัยทั้งทรัพยากรภายในองค์กรและความสามารถในการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ความร่วมมือในระบบนิเวศจึงมีบทบาทในการสนับสนุนการแบ่งปันทรัพยากร ความรู้ และเครือข่าย ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากรและสนับสนุนการนำแนวคิดด้านความยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติ (Chen et al., 2025, p. 35) นอกจากนี้ การศึกษาระบบนิเวศเพื่อความยั่งยืนยังสะท้อนว่า ความร่วมมือระหว่างองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทที่ปัญหาด้านความยั่งยืนมีความเชื่อมโยงข้ามองค์กรและข้ามห่วงโซ่มูลค่า (Hsien & Evans, 2025, pp. 20–27) ความร่วมมือในระบบนิเวศสะท้อนความสามารถของผู้ประกอบการในการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ความรู้ เทคโนโลยี และเครือข่ายภายนอกองค์กร ในการวิจัยนี้ EC จึงถูกกำหนดเป็นปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG เนื่องจากความร่วมมือช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถระดมและบูรณาการทรัพยากรจากหลายภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

จากการทบทวนแนวคิด ผู้วิจัยกำหนดให้ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชื่อมโยง และทำงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ เพื่อแลกเปลี่ยนและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ความรู้ เทคโนโลยี และเครือข่ายในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ EC เป็นตัวแปรแฝงที่วัดผ่านตัวชี้วัดที่พัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของโมเดลการวัดก่อนนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

2.7 การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

2.7.1 ความหมายของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG

การดำเนินงานตามแนวคิด ESG เป็นแนวทางการบริหารจัดการองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าในระยะยาว โดยไม่ได้พิจารณาเฉพาะผลกำไรหรือผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบและความรับผิดชอบต่อสังคมต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนการกำกับดูแลกิจการอย่างมีธรรมาภิบาล โปร่งใส และตรวจสอบได้ แนวคิดดังกล่าว

ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ Environmental, Social และ Governance ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการพิจารณาความยั่งยืนขององค์กร กาญจน์กมล พรหมเหลา (2564, pp. 1–2) อธิบายว่า ESG เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อ 3 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล โดยด้านสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมพิจารณาความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างองค์กรกับลูกค้า คู่ค้า ลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขณะที่ด้านธรรมาภิบาลให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ESG ยังสะท้อนบทบาทความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการดำเนินงานเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน ในทำนองเดียวกัน ปิยะ วิทยาวโรจน์กิจ และอนามัย ดำเนตร (2567, น. 384–385) อธิบายว่า ESG ประกอบด้วยมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบในการสะท้อนความยั่งยืนของธุรกิจ โดยมิติด้านสิ่งแวดล้อมครอบคลุมการจัดการมลพิษ ของเสีย และการรีไซเคิล มิติด้านสังคมเกี่ยวข้องกับการดูแลพนักงาน ผู้บริโภค ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนมิติด้านธรรมาภิบาลให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลและนโยบายที่ทำให้องค์กรดำเนินงานอย่างโปร่งใส นอกจากนี้ สุวิมล มธูรส ศิริทิพย์ กุลจิตรตรี และขวัญฤทัย วงศ์กำแหงหาญ (2568, น. 143–146) พบว่า ธุรกิจ SMEs สามารถประยุกต์ใช้แนวคิด ESG ได้ทั้ง 3 มิติ โดยเกี่ยวข้องกับการลดการใช้พลังงานและทรัพยากร การพัฒนาศักยภาพพนักงาน และการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ESG สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการธุรกิจในระดับปฏิบัติได้

ดังนั้น การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) หมายถึง การที่ผู้ประกอบการสามารถบูรณาการแนวทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ลดความเสี่ยง และสร้างคุณค่าให้แก่ธุรกิจในระยะยาว

2.7.2 องค์ประกอบของ ESG

แนวคิด ESG ประกอบด้วย 3 มิติสำคัญ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาล ซึ่งแต่ละมิติมีรายละเอียดและบทบาทต่อการบริหารจัดการธุรกิจ ดังนี้

1) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental: E) ด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อทรัพยากรธรรมชาติและผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ โดยครอบคลุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการพลังงาน การลดของเสียและมลพิษ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การรีไซเคิล และการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กาญจน์กมล พรหมเหลา (2564, p. 1) ระบุว่า มิติ Environmental เป็นหลักเกณฑ์ที่พิจารณาความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ขณะที่ปิยะ วิทยาวโรจน์กิจ และอนามัย ดำเนตร (2567, น. 384) ยกตัวอย่างประเด็นสำคัญ ได้แก่ การปล่อยมลพิษ การจัดการของเสียจากการผลิต และการรีไซเคิล สำหรับผู้ประกอบการยุคใหม่ การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมสามารถเชื่อมโยงกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน การลดการใช้ทรัพยากร การจัดการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น มิติ Environmental จึงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะการควบคุมผลกระทบหลังจากดำเนินธุรกิจ แต่สามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างคุณค่าและการพัฒนาธุรกิจได้

2) ด้านสังคม (Social: S) ด้านสังคมให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ พนักงาน ลูกค้า คู่ค้า ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่มูลค่า โดยครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการดูแลบุคลากร สิทธิมนุษยชน ความปลอดภัยในการทำงาน ความเป็นธรรม การพัฒนาศักยภาพของพนักงาน ความรับผิดชอบต่อลูกค้า และการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน กาญจนกมล พรหมเหลา (2564, p. 1) ระบุว่า มิติ Social ใช้พิจารณาว่าองค์กรมีการจัดการความสัมพันธ์และการสื่อสารกับลูกจ้าง คู่ค้า ลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร ขณะที่ปิยะ วิทยาวิโรจน์กิจ และอนามัย ดำเนตร (2567, น. 384) ระบุถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน ผู้บริหาร ผู้บริโภค ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงการดูแลความเป็นอยู่ของพนักงานและการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม บริบทของระบบนิเวศผู้ประกอบการ มิติ Social มีความสำคัญเนื่องจากธุรกิจไม่ได้ดำเนินงานอย่างโดดเดี่ยว แต่ต้องพึ่งพาความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน การสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีจึงเป็นพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนความรู้ ทรัพยากร และโอกาสทางธุรกิจ ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับแนวคิด Ecosystem Collaboration (EC) ที่ใช้ในงานวิจัยนี้

3) ด้านธรรมาภิบาล (Governance: G) ด้านธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารและกำกับดูแลองค์กรให้มีความโปร่งใส มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถตรวจสอบได้ ครอบคลุมประเด็น เช่น โครงสร้างการบริหาร นโยบายและกฎระเบียบ การต่อต้านการทุจริต การเปิดเผยข้อมูล การบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎหมาย และการคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กาญจนกมล พรหมเหลา (2564, pp. 1–2) อธิบายว่า Governance เป็นหลักการที่ใช้พิจารณาการบริหารจัดการและความสัมพันธ์ในเชิงกำกับดูแล เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ขณะที่ปิยะ วิทยาวิโรจน์กิจ และอนามัย ดำเนตร (2567, น. 384–386) เชื่อมโยงธรรมาภิบาลกับการกำกับดูแลและนโยบายที่ทำให้้องค์กรดำเนินงานอย่างโปร่งใส รวมถึงการจัดการความเสี่ยงด้าน ESG สำหรับผู้ประกอบการในเศรษฐกิจดิจิทัล ธรรมาภิบาลยังมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูล ความปลอดภัยทางไซเบอร์ ความโปร่งใสของธุรกรรม และการรับผิดชอบต่อข้อมูลของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น Governance จึงเป็นองค์ประกอบที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในการดำเนินธุรกิจ

2.7.3 ความสำคัญของ ESG ต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

ESG มีความสำคัญต่อองค์กรเนื่องจากช่วยขยายมุมมองของการบริหารธุรกิจจากการมุ่งเน้นผลประโยชน์ระยะสั้นไปสู่การพิจารณาความเสี่ยง โอกาส และผลกระทบในระยะยาว ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล กาญจนกมล พรหมเหลา (2564, pp. 1–2) ชี้ให้เห็นว่า ESG ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในบริบทการลงทุน เนื่องจากนักลงทุนใช้ข้อมูลด้าน ESG เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการลงทุน และการดำเนินงานตามแนวคิด ESG สามารถสะท้อนความรับผิดชอบต่อสังคมและแนวทางการเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจ ในระดับองค์กร ESG ยังเกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ชื่อเสียง ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความสามารถในการสร้างผลลัพธ์ในระยะยาว ปิยะ วิทยาวิโรจน์กิจ และอนามัย ดำเนตร (2567, น. 386) อธิบายว่า การบริหารความเสี่ยงด้าน ESG ควรได้รับการบูรณาการเข้ากับการบริหารจัดการองค์กร เพื่อช่วยให้้องค์กรสามารถระบุและจัดการประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของธุรกิจ นอกจากนี้ ผลการศึกษาของสุวิมล มธุรส

ศิรินทิพย์ กุลจิตรตรี และขวัญฤทัย วงศ์กำแหงหาญ (2568, น. 143–146) พบว่า ธุรกิจ SMEs มีการประยุกต์ใช้ ESG ทั้ง 3 มิติ และการนำ ESG มาปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบเชิงแข่งขัน โดยแนวทางการนำ ESG ไปใช้ควรพิจารณาสถานะของธุรกิจ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการให้เหมาะสมกับขนาดและทรัพยากรขององค์กร

ดังนั้น ESG จึงสามารถมองได้ทั้งในฐานะกรอบการบริหารจัดการความยั่งยืน และกลไกในการเชื่อมโยงทรัพยากรและความสามารถขององค์กรกับผลลัพธ์ด้านความยั่งยืน ซึ่งมีความเหมาะสมกับบริบทของผู้ประกอบการยุคใหม่ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความคาดหวังของผู้บริโภค และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เพิ่มขึ้น

2.7.4 ESG กับบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลและระบบนิเวศผู้ประกอบการ

การเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัลทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับกระบวนการดำเนินงานธุรกิจให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ข้อมูล และเครือข่ายความร่วมมือได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ความยั่งยืนของธุรกิจไม่ได้เกิดจากทรัพยากรหรือความสามารถด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาบูรณาการเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ในบริบทนี้ ESG จึงเป็นกลไกสำคัญในการแปลงศักยภาพของผู้ประกอบการไปสู่การดำเนินงานที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล กล่าวคือ ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความร่วมมือในระบบนิเวศ ล้วนเป็นปัจจัยที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจ แต่การนำศักยภาพเหล่านั้นไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจำเป็นต้องผ่านกระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสม

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบการวิจัยครั้งนี้ที่กำหนดให้ ESG Performance (ESG) เป็นตัวแปรที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ EO, DTIC, AF และ EC กับ Business Sustainability Performance (BSP) โดยมุ่งศึกษาว่าผู้ประกอบการสามารถนำศักยภาพทรัพยากร และความสัมพันธ์จากระบบนิเวศมาใช้ในการดำเนินธุรกิจตามหลัก ESG และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนได้อย่างไร

2.7.5 ความเสี่ยงด้าน ESG นอกจากการพิจารณา ESG ในฐานะแนวทางการพัฒนาองค์กรแล้ว การบริหารความเสี่ยงด้าน ESG เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความยั่งยืนของธุรกิจ เนื่องจากความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลสามารถส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน ความน่าเชื่อถือ และความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โคลเวอร์ เพาเวอร์ (2566) อธิบายว่า ESG Risk เป็นความท้าทายที่องค์กรจำเป็นต้องบริหารจัดการ โดยสามารถพิจารณาได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงด้านสังคม และความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ตัวอย่างเช่น ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขาดแคลนน้ำ การจัดการของเสีย การละเมิดสิทธิมนุษยชนในห่วงโซ่อุปทาน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การไม่เปิดเผยข้อมูลที่สำคัญ และข้อบกพร่องด้านการกำกับดูแล ในบริบทของผู้ประกอบการยุคใหม่ ความเสี่ยงเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับการดำเนินธุรกิจในระบบนิเวศดิจิทัล เช่น ความปลอดภัยของข้อมูล ความรับผิดชอบต่อลูกค้า ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ดังนั้น การบริหาร ESG จึงควรพิจารณาทั้งการสร้างโอกาสจากความยั่งยืนและการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นควบคู่กัน

จากการทบทวนแนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนตามกรอบ ESG สรุปได้ว่า ESG เป็นแนวทางการบริหารจัดการที่บูรณาการ สิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) เข้ากับการดำเนินธุรกิจ โดยมุ่งสร้างความสมดุลระหว่างผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ความรับผิดชอบต่อสังคม การดูแลสิ่งแวดล้อม และการกำกับดูแลที่โปร่งใส ผู้วิจัยกำหนด ESG Performance (ESG) เป็นตัวแปรสำคัญในการอธิบายกระบวนการที่ผู้ประกอบการนำศักยภาพและทรัพยากรจากระบบนิเวศมาใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) และพิจารณาความสัมพันธ์กับ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) จึงกล่าวได้ว่า ESG ในการวิจัยนี้ไม่ได้หมายถึงเพียงการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมหรือสังคมเท่านั้น แต่หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการธุรกิจที่นำหลักสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถสร้างคุณค่า ลดความเสี่ยง และพัฒนาผลการดำเนินงานของธุรกิจให้เกิดความยั่งยืนในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย

จากการทบทวนแนวคิด ผู้วิจัยกำหนดให้การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) หมายถึง การดำเนินธุรกิจที่นำหลักด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมาบูรณาการกับกระบวนการดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อสร้างคุณค่า ลดความเสี่ยง และสนับสนุนการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ ESG เป็นตัวแปรแฝงที่วัดผ่านตัวชี้วัดที่พัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ EO, DTIC, AF และ EC กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

2.8 แนวคิดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

2.8.1 ความหมายของผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจเป็นแนวคิดที่สะท้อนความสามารถของธุรกิจในการสร้างผลลัพธ์และคุณค่าอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กัน การพิจารณาความยั่งยืนของธุรกิจจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงผลกำไรหรือการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังให้ความสำคัญกับความสามารถของธุรกิจในการสร้างประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจให้สามารถดำเนินงานและเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว Sadiq et al. (2025, p. 3) อธิบายแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน (Sustainable Entrepreneurship) ว่าเป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจที่มุ่งให้ธุรกิจสามารถสร้างผลกำไรควบคู่กับความยั่งยืนและการสร้างคุณค่าทางสังคม โดยเชื่อมโยงความต้องการด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมเข้าด้วยกัน แนวคิดดังกล่าวยังให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะผลตอบแทนทางการเงิน แต่รวมถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อบุคคล สังคม และองค์กรด้วย ทั้งนี้ การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมทั้งการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ การรักษาสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนชุมชน นอกจากนี้ Sadiq et al., 2025, p. 3) ชี้ให้เห็นว่า การดำเนิน

ธุรกิจอย่างยั่งยืนมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถขององค์กรในการตอบสนองต่อประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ขณะเดียวกันยังต้องรักษาความสามารถในการดำเนินธุรกิจและสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การมองความยั่งยืนในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการเชื่อมโยงเป้าหมายทางธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน โดยแนวคิด Sustainable Entrepreneurship ได้พัฒนาจากการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมไปสู่การพิจารณาความยั่งยืนที่ครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมมากขึ้น (Sadiq et al ผู้วิจัยจึงกำหนด ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) เป็นผลลัพธ์ปลายทางของการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งต่อธุรกิจ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ การสร้างการเติบโตของธุรกิจ และการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของผู้ประกอบการในเศรษฐกิจดิจิทัลและกรอบแนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ที่ใช้ในการวิจัย

2.8.2 ความสำคัญของผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบันทำให้ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสามารถในการดำเนินธุรกิจในระยะยาวควบคู่กับการสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เนื่องจากธุรกิจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การแข่งขัน พฤติกรรมผู้บริโภค ตลอดจนประเด็นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น ดังนั้น การประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจจึงควรพิจารณาผลลัพธ์ในภาพรวม ไม่เฉพาะผลกำไรหรือรายได้ในระยะสั้น

Sadiq et al. (2025, p. 3) ระบุว่า การเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืนมีความสำคัญต่อการสร้างความสมดุลระหว่างการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับการตอบสนองต่อประเด็นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในรูปแบบของผลประโยชน์ทางการเงินและไม่ใช้ทางการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคล องค์กร และสังคมโดยรวม แนวคิดดังกล่าวสะท้อนว่าความยั่งยืนของธุรกิจไม่ได้พิจารณาเฉพาะความสามารถในการสร้างกำไร แต่รวมถึงการสร้างคุณค่าทางสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันด้วย

สำหรับผู้ประกอบการยุคใหม่ การมีผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนจึงสะท้อนความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาธุรกิจให้สามารถดำเนินงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การสร้างการเติบโตของรายได้หรือกำไร การสร้างงานและรายได้ให้แก่ชุมชน ตลอดจนการลดผลกระทบและส่งเสริมการดูแลสิ่งแวดล้อม ผลลัพธ์เหล่านี้จึงเป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนความสามารถของผู้ประกอบการในการสร้างคุณค่าให้แก่ธุรกิจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวัด Sustainable Entrepreneurship ของ Sadiq et al. (2025, p.5) ที่ครอบคลุมทั้งผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการดำเนินธุรกิจ

2.8.3 องค์ประกอบและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้แนวคิดการเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน (Sustainable Entrepreneurship) ของ Sadiq et al. (2025, p.5) เป็นฐานในการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวครอบคลุมผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยตัวชี้วัดที่ใช้ครอบคลุมการสร้าง

ประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน การลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างการจ้างงาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การเติบโตของกำไร การเติบโตของธุรกิจ และการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดและตัวชี้วัดดังกล่าวมาปรับถ้อยคำให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย และกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

1. การเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน สะท้อนการที่ธุรกิจมีส่วนช่วยให้ภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนดีขึ้น
2. การลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน สะท้อนการที่ธุรกิจมีส่วนช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่ชุมชน
3. การดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สะท้อนการที่ธุรกิจมีส่วนช่วยในการดูแล อนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างเหมาะสม
4. การสร้างงานหรือสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน สะท้อนผลทางสังคมที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ โดยธุรกิจสามารถสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่
5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ สะท้อนความสามารถของธุรกิจในการสร้างหรือออกผลิตภัณฑ์และบริการใหม่เพื่อรองรับความต้องการของตลาด
6. การปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการเดิม สะท้อนความสามารถของธุรกิจในการปรับปรุงและพัฒนาสินค้าหรือบริการให้มีความเหมาะสมและสามารถแข่งขันได้
7. การเติบโตของรายได้หรือกำไร สะท้อนผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจของธุรกิจจากความสามารถในการสร้างรายได้หรือกำไรอย่างต่อเนื่อง
8. การให้ความสำคัญกับการเติบโตของธุรกิจ สะท้อนระดับความสำคัญที่ธุรกิจให้การขยายตัวและการเติบโตของกิจการ
9. การเติบโตอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ สะท้อนความสามารถของธุรกิจในการรักษาการเติบโตและความมั่นคงของกิจการในระยะยาว
10. การแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ สะท้อนความสามารถของธุรกิจในการมองหาและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดทั้ง 10 ข้อนี้สอดคล้องกับตัวชี้วัดต้นฉบับ SEN1–SEN10 ของ Sadiq et al. (2025) ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อม การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างการจ้างงาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การเติบโตของกำไร การเติบโตของธุรกิจ และการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ตัวชี้วัดทั้ง 10 ข้อเป็นตัวชี้วัดของ ตัวแปรแฝงผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) โดยไม่ได้แยกออกเป็นตัวแปรแฝงย่อยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากรูปแบบการวัดของการวิจัยมุ่งพิจารณาผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจในภาพรวม

นอกจากนี้ Sadiq et al. (2025) รายงานว่าตัวชี้วัด SEN1–SEN10 มีค่า Outer Loading อยู่ระหว่าง 0.639–0.824 และตัวแปร Sustainable Entrepreneurship มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.877 ค่า Composite Reliability (CR) เท่ากับ 0.916 และค่า Average Variance

Extracted (AVE) เท่ากับ 0.731 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชุดตัวชี้วัดดังกล่าวมีคุณสมบัติด้านความเชื่อมั่นและความตรงเชิงบรรจบในระดับที่เหมาะสม (Sadiq et al., 2025, p. 7).

2.8.4 ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจกับบริบทผู้ประกอบการยุคใหม่

สำหรับผู้ประกอบการยุคใหม่ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการสร้างและรักษาคุณค่าของธุรกิจท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การแข่งขัน และความต้องการของผู้บริโภค การดำเนินธุรกิจจึงจำเป็นต้องผสมผสานการสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจกับการคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Sustainable Entrepreneurship ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่กับการสร้างคุณค่าทางสังคมและการตอบสนองต่อประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม (Sadiq et al., 2025, p. 3).

ในบริบทของจังหวัดเชียงราย ผู้ประกอบการยุคใหม่มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจและชุมชนในพื้นที่ การสร้างผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนจึงไม่ได้สะท้อนเฉพาะความสามารถในการสร้างรายได้หรือกำไรของธุรกิจ แต่ยังรวมถึงการสร้างงานหรือรายได้ให้แก่คนในชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างเหมาะสม และการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่สามารถสะท้อนการเชื่อมโยงระหว่างความสำเร็จของธุรกิจกับการสร้างคุณค่าให้แก่พื้นที่ ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Sustainable Entrepreneurship ของ Sadiq et al. (2025, pp. 3, 5) ซึ่งเชื่อมโยงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และครอบคลุมตัวชี้วัดผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธุรกิจ ดังนั้น ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจจึงมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นตัวแปรผลลัพธ์ในการศึกษาผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย เนื่องจากสามารถสะท้อนผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจได้ครอบคลุมมากกว่าการพิจารณาผลประโยชน์ทางการเงินเพียงด้านเดียว

จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปว่า ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) หมายถึง ผลลัพธ์โดยรวมของการดำเนินธุรกิจที่สะท้อนความสามารถของธุรกิจในการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการสร้างประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การสร้างการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง และการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ โดยนิยามดังกล่าวเป็นการสังเคราะห์และประยุกต์ใช้แนวคิด Sustainable Entrepreneurship ซึ่งให้ความสำคัญกับการบูรณาการมิติทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมในการดำเนินธุรกิจ (Sadiq et al., 2025, p. 3) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิด Sustainable Entrepreneurship และตัวชี้วัด SEN1–SEN10 ของ Sadiq et al. (2025, pp. 3, 5) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวชี้วัด BSP และปรับถ้อยคำของตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับบริบทของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย โดยกำหนดตัวชี้วัดจำนวน 10 ข้อ ครอบคลุมผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชน การสร้างงานหรือรายได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การเติบโตของรายได้หรือกำไร ความมั่นคงของธุรกิจ และการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ดังนั้น BSP ในการวิจัยนี้จึงทำหน้าที่เป็น ตัวแปรผลลัพธ์ปลายทางของแบบจำลองการวิจัย ซึ่งสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้บริบทของเศรษฐกิจดิจิทัลและการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับปัจจัยของระบบนิเวศ

ผู้ประกอบการ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ผ่านบทบาทของการบริหารจัดการธุรกิจตามแนวคิด ESG ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ผู้วิจัยกำหนดให้ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) หมายถึง ผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจที่สะท้อนความสามารถในการสร้างคุณค่าและการเติบโตของธุรกิจ ควบคู่กับการสร้างประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่อย่างต่อเนื่อง โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ BSP เป็นตัวแปรแฝงที่วัดผ่านตัวชี้วัดที่พัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นผลลัพธ์ปลายทางในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง

2.9 ทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based Theory: RBT)

ทฤษฎีฐานทรัพยากร เป็นแนวคิดสำคัญทางการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ใช้อธิบายแหล่งที่มาของความแตกต่างด้านผลการดำเนินงานและความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับทรัพยากรและความสามารถที่มีอยู่ภายในองค์กร แนวคิดนี้พัฒนาจากมุมมองที่มององค์กรในฐานะกลุ่มของทรัพยากรที่มีความแตกต่างกัน และเสนอว่าการวิเคราะห์องค์กรจากด้านทรัพยากรสามารถช่วยอธิบายทางเลือกเชิงกลยุทธ์และศักยภาพในการสร้างผลตอบแทนได้ Wernerfelt (1984, pp. 171–173) เสนอว่า การพิจารณาองค์กรจากมุมมองด้านทรัพยากรควบคู่กับมุมมองด้านผลิตภัณฑ์ช่วยให้เห็นความสำคัญของตำแหน่งทรัพยากรขององค์กร และความสามารถในการนำทรัพยากรมาใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ดังนั้น ความแตกต่างของทรัพยากรระหว่างองค์กรจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยอธิบายว่าเหตุใดองค์กรที่ดำเนินงานอยู่ในตลาดเดียวกันจึงอาจมีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน แนวคิดดังกล่าวได้รับการพัฒนาให้มีความชัดเจนมากขึ้นในการอธิบายความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน Barney (1991, p. 101) อธิบายว่า ทรัพยากรขององค์กรครอบคลุมสินทรัพย์ ความสามารถ กระบวนการขององค์กร คุณลักษณะขององค์กร ข้อมูล และความรู้ที่องค์กรสามารถควบคุมและนำมาใช้ในการกำหนดและดำเนินกลยุทธ์ โดยสามารถจำแนกเป็นทรัพยากรทุนทางกายภาพ ทรัพยากรทุนมนุษย์ และทรัพยากรทุนองค์กร ซึ่งครอบคลุมทั้งเทคโนโลยี อุปกรณ์ ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ระบบการจัดการ โครงสร้างองค์กร ตลอดจนความสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กร อย่างไรก็ตาม การที่องค์กรมีทรัพยากรไม่ได้หมายความว่า จะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้เสมอไป เนื่องจากทรัพยากรที่จะนำไปสู่ความได้เปรียบดังกล่าวต้องมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ มีคุณค่า หายาก เลียนแบบได้ยาก และไม่มีสิ่งอื่นที่สามารถทดแทนได้ หรือที่เรียกว่า VRIN (Barney, 1991, pp. 105–112) แนวคิดนี้จึงชี้ให้เห็นว่าความได้เปรียบขององค์กรไม่ได้เกิดจากการมีทรัพยากรมากกว่าคู่แข่งเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการมีและใช้ทรัพยากรที่มีลักษณะเฉพาะและสามารถสร้างคุณค่าเชิงกลยุทธ์ได้ นอกจากคุณลักษณะของทรัพยากรแล้ว ความสามารถในการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงทรัพยากรกับผลการดำเนินงานขององค์กร Makadok (2001, pp. 387–401) เสนอว่า การสร้างผลตอบแทนขององค์กรสามารถอธิบายได้ผ่านกลไกสำคัญสองประการ ได้แก่ การเลือกหรือ

จัดหาทรัพยากรที่เหมาะสม (resource-picking) และการสร้างความสามารถในการใช้ทรัพยากร (capability-building) ซึ่งสะท้อนว่าองค์กรที่มีทรัพยากรใกล้เคียงกันอาจสร้างผลลัพธ์ที่แตกต่างกันได้จากความแตกต่างในวิธีการนำทรัพยากรมาใช้และพัฒนาความสามารถขององค์กร ดังนั้น RBT จึงให้ความสำคัญทั้งกับ “สิ่งที่องค์กรมี” และ “ความสามารถในการใช้สิ่งที่มี” เพื่อสร้างคุณค่าและผลการดำเนินงานที่เหนือกว่าหรือแตกต่างจากคู่แข่ง

การอธิบายความได้เปรียบจากทรัพยากรเพียงอย่างเดียวอาจมีข้อจำกัดในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว Priem and Butler (2001, pp. 22–40) ตั้งข้อสังเกตว่า RBT ยังมีข้อจำกัดในการอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างทรัพยากรกับความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของคุณค่าทรัพยากรตามเวลา เนื่องจากทรัพยากรที่มีคุณค่าในช่วงเวลาหนึ่งอาจมีคุณค่าลดลงเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ประเด็นดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับความสามารถขององค์กรในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาทรัพยากรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ซึ่งต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นแนวคิดความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities) ในบริบทของเศรษฐกิจดิจิทัล ทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ของผู้ประกอบการไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะสินทรัพย์ทางกายภาพ แต่ยังครอบคลุมเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล ความรู้ ความสามารถด้านนวัตกรรม ทักษะของบุคลากร เงินทุน และเครือข่ายความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ สร้างโอกาสทางธุรกิจ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้ เมื่อพิจารณาร่วมกับบริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทรัพยากรและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างคุณค่าขององค์กรได้เช่นกัน มุมมองดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของ RBT ที่ให้ความสำคัญกับการมีทรัพยากรที่มีคุณค่าและความสามารถในการนำทรัพยากรมาใช้เพื่อสร้างผลลัพธ์ขององค์กร (Barney, 1991, pp. 101–106) ดังนั้น ในบริบทที่ธุรกิจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความคาดหวังด้านความยั่งยืน ความสามารถในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมจึงมีความสำคัญต่อการสร้างคุณค่าทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ทฤษฎีฐานทรัพยากรจึงถูกนำมาใช้เป็นกรอบพื้นฐานในการอธิบายว่าทรัพยากรและความสามารถของผู้ประกอบการมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจอย่างไร โดยความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) สะท้อนคุณลักษณะและความสามารถเชิงผู้ประกอบการที่ช่วยให้องค์กรสามารถริเริ่มและดำเนินกลยุทธ์ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) สะท้อนความสามารถในการนำเทคโนโลยี ความรู้ และนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) สะท้อนความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินที่จำเป็นต่อการดำเนินงานและการพัฒนาธุรกิจ และ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) สะท้อนความสามารถในการเข้าถึงและระดมทรัพยากร ความรู้ และเครือข่ายจากภายนอกองค์กร ทรัพยากรและความสามารถเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานภายใต้แนวคิด ESG และสะท้อนออกมาเป็น ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของ RBT ที่มองว่าความสามารถในการจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเป็นกลไกสำคัญในการสร้างผลลัพธ์ขององค์กร (Makadok, 2001, pp. 387–401) ดังนั้น RBT จึงเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ช่วยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากร ความสามารถ และผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ และสนับสนุนการอธิบายว่าปัจจัยต่าง ๆ ใน

ระบบนิเวศผู้ประกอบการสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจในปีบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างไร

2.10 ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities Theory: DC)

ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัตพัฒนาขึ้นเพื่อต่อยอดมุมมองฐานทรัพยากร โดยมุ่งอธิบายความสามารถขององค์กรในการปรับตัวภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและมีความไม่แน่นอนสูง แนวคิดสำคัญคือ ความได้เปรียบในการแข่งขันไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรอบทรัพยากรเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการ บูรณาการ สร้าง และปรับเปลี่ยนทรัพยากร ทั้งภายในและภายนอกให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม Teece, Pisano และ Shuen (1997, p. 516) อธิบายว่า ความสามารถเชิงพลวัตเป็นความสามารถขององค์กรในการปรับเปลี่ยนทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ขณะที่ Eisenhardt และ Martin (2000, p. 1107) มองว่าความสามารถดังกล่าวสะท้อนผ่านกระบวนการและกิจกรรมขององค์กรที่ใช้ในการปรับโครงสร้างทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ต่อมา Teece (2007) ได้พัฒนาแนวคิดผ่านกรอบ micro foundations โดยเสนอองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การรับรู้โอกาส (sensing) การคว้าโอกาส (seizing) และการปรับเปลี่ยน (transforming) ซึ่งสะท้อนกระบวนการตั้งแต่การตรวจจับการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจใช้ประโยชน์จากโอกาส ไปจนถึงการปรับทรัพยากรและกระบวนการขององค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่

ในปีบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ความสามารถเชิงพลวัตมีความสำคัญต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภค โดย Teece (2018) ชี้ให้เห็นว่าองค์กรจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ Velu (2017) อธิบายว่าการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนทั้งเทคโนโลยี กระบวนการ และรูปแบบธุรกิจ อย่างไรก็ตาม Ambrosini และ Bowman (2009) ตั้งข้อสังเกตถึงความท้าทายด้านความชัดเจนของนิยามและการวัดความสามารถเชิงพลวัตเชิงประจักษ์ ดังนั้น ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัตจึงช่วยอธิบายว่าความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจไม่ได้เกิดจากการมีทรัพยากรที่เหนือกว่าเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากความสามารถในการ ปรับใช้ พัฒนา และปรับเปลี่ยนทรัพยากรอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับบริบทผู้ประกอบการยุคใหม่ที่ต้องปรับตัวต่อเทคโนโลยีดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ เศรษฐกิจดิจิทัล การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และแนวคิด ESG สามารถจัดกลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ได้ 6 กลุ่ม ได้แก่ (1) ความเป็นผู้ประกอบการและความมุ่งมั่นในการเป็นผู้ประกอบการ (2) ระบบนิเวศผู้ประกอบการ (3) การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและความสามารถด้านนวัตกรรม (4) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและความร่วมมือในระบบนิเวศ (5) ESG และการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน และ (6) ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ จากนั้นผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ผลการทบทวนเพื่อพิจารณาช่องว่างการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.11.1 งานวิจัยด้านการเป็นผู้ประกอบการและความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส (2564, น. 105–106) ศึกษาการเป็นผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล พบว่า คุณลักษณะที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ความสามารถทางนวัตกรรม การกล้าเผชิญความเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการสร้างคุณค่าให้สินค้าและบริการ ตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสามารถเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสทางธุรกิจได้ งานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถในการคิดและดำเนินงานเชิงผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปรับตัวของธุรกิจในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล นอกจากนี้ Waqar et al. (2026, pp. 8, 13) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติด้านผู้ประกอบการกับผลลัพธ์ด้าน ESG ในธุรกิจ SMEs พบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถด้านนวัตกรรมมีความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานด้าน ESG โดยเฉพาะการสร้างนวัตกรรม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการพัฒนาแนวปฏิบัติที่สนับสนุนความยั่งยืน ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ของธุรกิจ

2.11.2 งานวิจัยด้านระบบนิเวศผู้ประกอบการ

อัจจิมา ศุภจริยาวัตร และสิทธิ จิตติขานนท์ (2565, น. 52–67) ศึกษาผลกระทบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติต่อระบบนิเวศและทัศนคติของผู้ประกอบการในท้องถิ่นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการประกอบด้วยปัจจัยด้านนโยบาย สิ่งสนับสนุนภาคการเงิน ทุนมนุษย์ การตลาด และวัฒนธรรม และระบบนิเวศดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะด้านการมุ่งสู่ความสำเร็จและการนำนวัตกรรมและองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ ผลการศึกษาสะท้อนว่า สภาพแวดล้อมและทรัพยากรของระบบนิเวศมีบทบาทต่อศักยภาพและการปรับตัวของผู้ประกอบการ งานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ที่มองระบบนิเวศผู้ประกอบการในฐานะบริบทที่เอื้อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงทรัพยากร ความรู้ เงินทุน และเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ ได้แก่ EO, DTIC, AF และ EC โดยมุ่งศึกษาว่าปัจจัยเหล่านี้สามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจได้อย่างไร

2.11.3 งานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและความสามารถด้านนวัตกรรม

Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศสีเขียว และการเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืนในธุรกิจ SMEs ภาคการผลิตของมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า การสร้างและถ่ายทอดความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน และการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศสีเขียวช่วยเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าว สะท้อนว่า เทคโนโลยีดิจิทัลและความสามารถในการจัดการความรู้สามารถสนับสนุนการปรับตัวและการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนได้ ผลการศึกษาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปร DTIC ของการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจาก DTIC ครอบคลุมทั้งความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการและรูปแบบการดำเนินธุรกิจ และความสามารถในการพัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อสร้าง

คุณค่า ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลจึงไม่ได้เป็นเพียงการนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่เป็นความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการดำเนินงานที่ยั่งยืน

2.11.4 งานวิจัยด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและความร่วมมือในระบบนิเวศ

Wasiuzzaman (2019, p. 1388) ศึกษาการแบ่งปันทรัพยากรระหว่าง SMEs กับธุรกิจขนาดใหญ่และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs พบว่า การเข้าถึงทรัพยากรและเงินทุนมีความสำคัญต่อความสามารถของ SMEs ในการดำเนินธุรกิจและพัฒนาศักยภาพขององค์กร โดยเฉพาะเมื่อธุรกิจต้องลงทุนในกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยดังกล่าวสนับสนุนความสำคัญของ Access to Finance (AF) ในฐานะทรัพยากรที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเงินทุนและเอื้อต่อการลงทุนเพื่อพัฒนาธุรกิจ สำหรับความร่วมมือในระบบนิเวศ Hsien และ Evans (2025, pp. 20–27) ศึกษาความร่วมมือในระบบนิเวศเพื่อความยั่งยืน โดยสัมภาษณ์ธุรกิจ 17 แห่งในระบบอาหาร พบว่า ธุรกิจสามารถทำงานร่วมกับพันธมิตรในระบบนิเวศเพื่อพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมด้านความยั่งยืน และความร่วมมือไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทาน แต่สามารถเชื่อมโยงข้ามธุรกิจและอุตสาหกรรมได้ ผลการศึกษาดังกล่าวสนับสนุนแนวคิด Ecosystem Collaboration (EC) ว่าความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถช่วยให้ธุรกิจเข้าถึงความรู้ ทรัพยากร และโอกาสใหม่ และสนับสนุนการดำเนินงานด้านความยั่งยืน

2.11.5 งานวิจัยด้าน ESG และการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน

ธนพล พุศรีเจริญ นิโรจน์ สีนณรงค์ ธรรมชนก เพชรานนท์ และเก นันทะเสน (2568, น. 80–84) ศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิด ESG ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้ประกอบการมีการปรับตัวทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เช่น การลดการใช้ทรัพยากร การดูแลสิทธิและความปลอดภัยของพนักงาน การพัฒนาชุมชน และการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านระบบติดตามและประเมินผล ESG ที่ยังไม่เป็นระบบ จึงเสนอให้มีการออกแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ สุวิมล มธุรสศิริทิพย์ กุลจิตรตรี และขวัญฤทัย วงศ์กำแหงหาญ (2568, น. 143–146) ศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิด ESG เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธุรกิจ SMEs พบว่า ธุรกิจสามารถประยุกต์ใช้ ESG ได้ครบทั้ง 3 มิติ โดยด้านสิ่งแวดล้อมเน้นการลดการใช้พลังงานและทรัพยากร ด้านสังคมเน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และด้านธรรมาภิบาลเน้นความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งการนำ ESG ไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ด้านศักดิ์ชายวัฒนา สุทนต์ ฟ้าใส สามารถ และฐิติมา ให้อ่ายอง (2566, น. 296–297) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และความปลอดภัยทางไซเบอร์ทำให้การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นเพียงกำไรและการลดต้นทุนไม่เพียงพอต่อบริบทปัจจุบัน แนวคิด ESG จึงมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจที่ครอบคลุมสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ควบคู่กับการพัฒนาสินค้าและบริการ การบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า และการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

2.11.6 งานวิจัยด้านผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

ริญญากัณฑ์ ปยุตวรเศรษฐ์ นิวัฒน์ วิจิตรกุลสวัสดิ์ นงเยาว์ อยู่แป้น และพรพันธ์ นวลปรีดา (2568, น. 493–504) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจตามแนวทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของธุรกิจ SMEs ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาผู้ประกอบการจำนวน 400 ราย ผลการศึกษาค้นพบว่า

พบว่า ปัจจัยพื้นฐานด้านความยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ขณะที่ความสำเร็จของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณาจากกำไร จำนวนลูกค้า และยอดขาย สอดคล้องกับ Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) ที่เสนอว่า การเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืนเป็นแนวทางที่ผสมผสานเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมเข้าด้วยกัน และผลการศึกษาในธุรกิจ SMEs พบว่าการจัดการความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสีเขียวสามารถสนับสนุนการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนได้ นอกจากนี้ Waqar et al. (2026, pp. 8, 13) ยังพบความเชื่อมโยงระหว่างแนวปฏิบัติด้านผู้ประกอบการ นวัตกรรม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลลัพธ์ด้าน ESG ซึ่งสนับสนุนการพิจารณา ESG เป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงศักยภาพของผู้ประกอบการกับผลลัพธ์ด้านความยั่งยืน

2.11.7 การสังเคราะห์และพิจารณาช่องว่างการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า งานศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ระบบนิเวศผู้ประกอบการ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ESG และความยั่งยืนของธุรกิจ แต่ยังมีข้อจำกัดในการบูรณาการปัจจัยเหล่านี้ไว้ในกรอบความสัมพันธ์เดียวกัน โดยเฉพาะการศึกษาที่อธิบายว่า EO, DTIC, AF และ EC สามารถส่งผ่านการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) ได้อย่างไร ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงพัฒนากรอบการวิเคราะห์ที่มอง EO, DTIC, AF และ EC เป็นปัจจัยสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการ และกำหนด ESG เป็นกลไกเชื่อมโยงไปสู่ BSP ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างสมมติฐานที่กำหนดทั้งอิทธิพลทางตรง H1–H5 และอิทธิพลส่งผ่าน H6a–H6d แนวทางดังกล่าวจึงเป็นประเด็นที่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเพิ่มเติมและทำให้การศึกษาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายเชื่อมโยงตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กลไกการดำเนินงานด้าน ESG และผลลัพธ์ด้านความยั่งยืนของธุรกิจอย่างเป็นระบบ

2.12 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัลทำให้ผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภค และสภาพการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง การดำเนินธุรกิจจึงไม่สามารถมุ่งเน้นเฉพาะผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลควบคู่กัน แนวคิด ESG จึงมีบทบาทเป็นกรอบในการนำทรัพยากรและความสามารถขององค์กรไปสู่การดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืน ภายใต้ทฤษฎีฐานทรัพยากรและทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต ปัจจัยด้านระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) สามารถพิจารณาเป็นทรัพยากรและความสามารถที่ช่วยให้องค์กรปรับตัวและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ ขณะเดียวกัน ESG ทำหน้าที่เป็นกลไกที่ช่วยแปลงศักยภาพดังกล่าวไปสู่การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนาสมมติฐานการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ **อิทธิพลทางตรง**ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการกับ ESG และระหว่าง ESG กับ BSP และ

อิทธิพลส่งผ่านของ ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการกับ BSP ดังต่อไปนี้

2.12.1 ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการกับ ESG

ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) สะท้อนแนวโน้มขององค์กรในการดำเนินงานอย่างมีนวัตกรรม กล้าเสี่ยง และเชิงรุก ซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง Miller (1983, p. 771) เสนอว่าองค์กรที่มีลักษณะเป็นผู้ประกอบการจะมีพฤติกรรมด้านนวัตกรรม การกล้าเสี่ยง และการดำเนินงานเชิงรุก ขณะที่ Lumpkin และ Dess (1996, pp. 136, 142) ขยายแนวคิดดังกล่าวให้เห็นถึงบทบาทของ EO ในการสร้างและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจ ในบริบทด้านความยั่งยืน EO สามารถสนับสนุนให้องค์กรแสวงหาแนวทางใหม่ในการจัดการทรัพยากร พัฒนานวัตกรรม และตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Waqar et al. (2026, pp. 8, 10–11) พบว่า EO มีความสัมพันธ์กับ ESG performance และความสามารถด้านนวัตกรรมและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในการเชื่อมโยง EO กับผลลัพธ์ด้าน ESG ขณะเดียวกัน Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) พบว่าองค์ประกอบด้านการสร้างและถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการยอมรับเทคโนโลยีสีเขียวมีส่วนสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้ประกอบการที่มี EO สูงจึงมีแนวโน้มที่จะนำแนวคิดใหม่ เทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล จึงกำหนดสมมติฐานว่า

H1: ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

2.12.2 ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลกับ ESG

ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) เป็นความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเพื่อปรับปรุงกระบวนการ รูปแบบธุรกิจ และการสร้างคุณค่า ควบคู่กับความสามารถในการพัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ภายใต้ทฤษฎีความสามารถเชิงพลวัต ความสามารถดังกล่าวช่วยให้องค์กรสามารถปรับทรัพยากรและกระบวนการให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง Kumar et al. (2024, pp. 8517–8530) พบว่า ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านดิจิทัลมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของธุรกิจผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานดังกล่าวเชื่อมโยงกับความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของธุรกิจ นอกจากนี้ Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสีเขียวช่วยสนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน ขณะที่ Waqar et al. (2026, pp. 8, 10) พบความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านนวัตกรรมกับ ESG performance จึงกล่าวได้ว่า DTIC ช่วยให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร พัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการใหม่ และตอบสนองต่อความต้องการด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมได้ดีขึ้น จึงกำหนดสมมติฐานว่า

H2: ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

2.12.3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนกับ ESG

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) เป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถลงทุน พัฒนาธุรกิจ และดำเนินกลยุทธ์ในระยะยาว โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางที่มักมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทางการเงิน Wasiuzzaman (2019, p. 1388) ชี้ให้เห็นว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีความสำคัญต่อความสามารถของ SMEs ในการจัดสรรทรัพยากรและดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาธุรกิจ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในหลายกรณีจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในการลงทุน เช่น เทคโนโลยีที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาบุคลากร ระบบการจัดการ และการกำกับดูแลที่เหมาะสม ดังนั้น การเข้าถึงเงินทุนจึงช่วยลดข้อจำกัดในการลงทุน และเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการในการนำแนวคิด ESG ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้ประกอบการที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เพียงพอจึงมีโอกาสสนับสนุนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลได้มากขึ้น จึงกำหนดสมมติฐานว่า

H3: การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

2.12.4 ความร่วมมือในระบบนิเวศกับ ESG

ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) เป็นความสามารถของผู้ประกอบการในการเชื่อมโยงและทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน และเครือข่ายธุรกิจ เพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้ เทคโนโลยี และโอกาสทางธุรกิจ Spigel (2017, pp. 49–50) อธิบายว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการ องค์กร สถาบัน และบริบททางสังคมที่ร่วมกันสนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจ Hsien และ Evans (2025, pp. 20–27) พบว่า ความร่วมมือในระบบนิเวศสามารถสนับสนุนการพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมด้านความยั่งยืน โดยความร่วมมือช่วยให้ธุรกิจเข้าถึงความรู้และทรัพยากรจากพันธมิตรที่หลากหลาย ขณะที่ Filippelli et al. (2025, pp. 123900.1–123900.11) พบว่าแรงกดดันและบริบทของระบบนิเวศมีความสัมพันธ์กับทั้งเป้าหมายทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนของธุรกิจ ดังนั้น การเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถระดมทรัพยากร แลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนาการดำเนินงานด้าน ESG ได้อย่างเหมาะสม จึงกำหนดสมมติฐานว่า

H4: ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

2.12.5 ESG กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

การดำเนินงานตามแนวคิด ESG ครอบคลุมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างคุณค่าและความยั่งยืนในระยะยาว Zhou et al. (2023, pp. 2–4) อธิบายว่า ESG มีความเชื่อมโยงกับความยั่งยืนขององค์กร และผลการศึกษพบว่า ESG performance มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ sustainability performance ของธุรกิจ ในภาคการผลิตของประเทศบังกลาเทศ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่านวัตกรรมมีบทบาทในการเชื่อมโยง ESG กับผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ในทำนองเดียวกัน Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) เสนอว่า การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องบูรณาการเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ESG ที่มุ่งสร้างคุณค่าทั้งในระดับองค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น การดำเนินงานตามแนวคิด ESG ที่มีประสิทธิภาพจึงมีแนวโน้มช่วยให้องค์กรสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม และนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ จึงกำหนดสมมติฐานว่า

H5: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

2.12.6 อิทธิพลส่งผ่านของ ESG

จากสมมติฐานข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า EO, DTIC, AF และ EC เป็นปัจจัยต้นน้ำที่ช่วยเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ แต่การมีทรัพยากรหรือความสามารถเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านความยั่งยืน หากองค์กรไม่สามารถนำทรัพยากรดังกล่าวมาบูรณาการกับการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ภายใต้แนวคิดดังกล่าว ESG จึงสามารถทำหน้าที่เป็น กลไกเชื่อมโยง (mechanism) ระหว่างปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ กล่าวคือ EO ช่วยผลักดันให้องค์กรแสวงหาโอกาสและนวัตกรรม DTIC ช่วยเพิ่มความสามารถในการปรับเปลี่ยนและสร้างคุณค่า AF ช่วยจัดหาทรัพยากรทางการเงิน และ EC ช่วยให้เข้าถึงความรู้ ทรัพยากร และเครือข่ายจากภายนอก เมื่อปัจจัยเหล่านี้ถูกนำมาบูรณาการผ่านการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล จึงมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ BSP แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Zhou et al. (2023, pp. 6–7) ซึ่งพบว่า ESG มีความสัมพันธ์กับ sustainability performance และนวัตกรรมสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงความสัมพันธ์ดังกล่าว ขณะเดียวกัน Waqar et al. (2026, pp. 8, 10–11) พบว่า EO มีความสัมพันธ์กับ ESG performance โดยมีความสามารถด้านนวัตกรรมและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นกลไกสำคัญ ผลการศึกษาเหล่านี้สนับสนุนการพิจารณา ESG ในฐานะกลไกที่ช่วยแปลงศักยภาพและทรัพยากรของผู้ประกอบการไปสู่ผลลัพธ์ด้านความยั่งยืน ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดสมมติฐานอิทธิพลส่งผ่านของ ESG ดังนี้

H6a: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

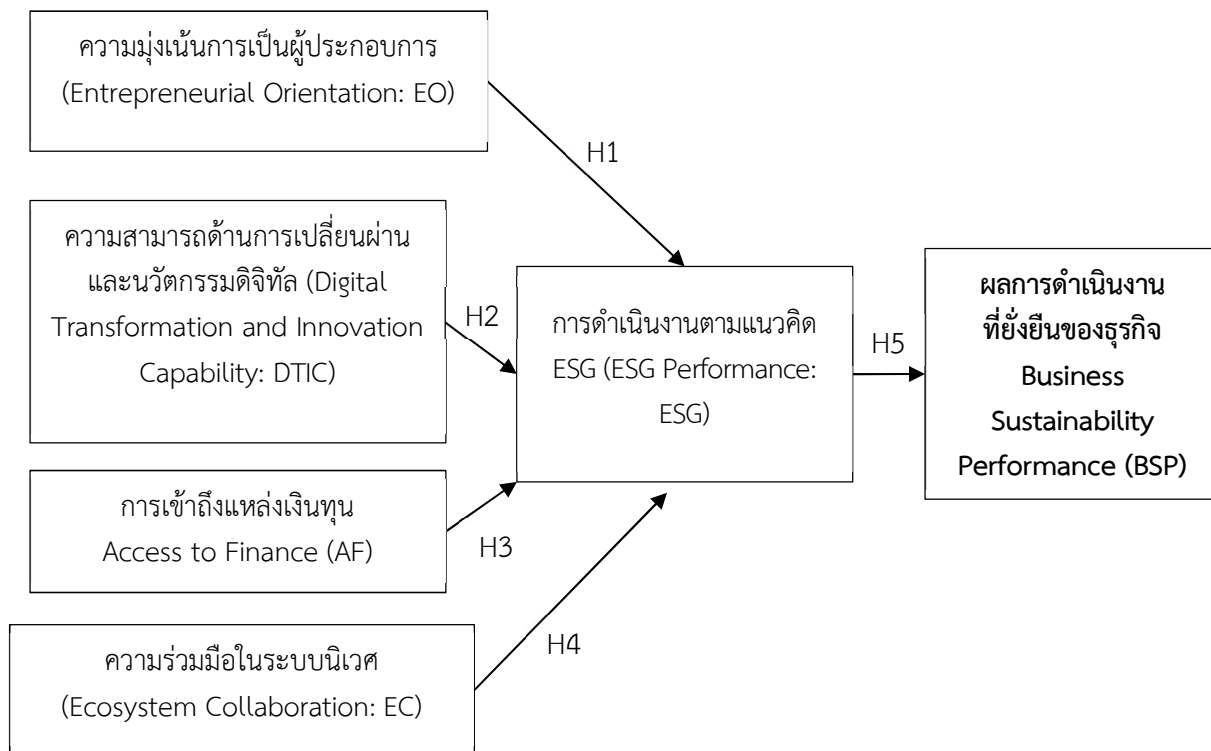
H6b: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

H6c: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

H6d: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

สมมติฐาน	ความสัมพันธ์
H1	EO $\rightarrow$ ESG
H2	DTIC $\rightarrow$ ESG
H3	AF $\rightarrow$ ESG
H4	EC $\rightarrow$ ESG
H5	ESG $\rightarrow$ BSP
H6a	EO $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP
H6b	DTIC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP
H6c	AF $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP
H6d	EC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP

2.13 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ: H6a–H6d แสดงถึงอิทธิพลส่งผ่านของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ EO, DTIC, AF และ EC กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1 โดยแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น อิทธิพลทางตรง (Direct Effects) และอิทธิพลส่งผ่าน (Mediating Effects) ดังนี้

1. อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)

ปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรต้นที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG โดยกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

- H1: ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

- H2: ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

- H3: การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

- H4: ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)

นอกจากนี้ กำหนดให้การดำเนินงานตามแนวคิด ESG เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ดังสมมติฐาน

- H5: การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

2. อิทธิพลส่งผ่าน (Mediating Effects)

การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้ ESG เป็นตัวแปรส่งผ่าน ที่เชื่อมโยงปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ โดยพิจารณาว่า EO, DTIC, AF และ EC จะสนับสนุน BSP ผ่านการนำแนวคิด ESG มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจหรือไม่ จึงกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

- H6a: ESG เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง EO กับ BSP

- H6b: ESG เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง DTIC กับ BSP

- H6c: ESG เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง AF กับ BSP

- H6d: ESG เป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง EC กับ BSP

ดังนั้น กรอบแนวคิดการวิจัยจึงสะท้อนความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างจาก ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการ (EO, DTIC, AF และ EC) → การดำเนินงานตามแนวคิด ESG → ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) โดย ESG ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงศักยภาพและทรัพยากรของผู้ประกอบการไปสู่ผลลัพธ์ด้านความยั่งยืนของธุรกิจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานที่ยั่งยืน (ESG) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยดำเนินการวิจัยเป็นลำดับต่อเนื่อง เริ่มจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้เป็นฐานในการกำหนดประเด็นและแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณ รวมทั้งทำความเข้าใจบริบท เจาะลึก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยจากทั้งสองส่วนจะถูกนำมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG ตลอดจนจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย (Research Design)
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
7. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานที่ยั่งยืน (ESG) เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) ซึ่งดำเนินการวิจัยเป็นลำดับต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แล้วจึงนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้เป็นฐานในการกำหนดประเด็นและแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบาย ขยายความ และทำความเข้าใจบริบท เจาะลึก และกลไกที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ก่อนนำผลการวิจัยทั้งสองระยะมาบูรณาการเพื่อพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อ

ศึกษาสภาพและระดับของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) รวมทั้งวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling: PLS-SEM)

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากผู้ประกอบการยุคใหม่ เจ้าหน้าที่หรือผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารหรือผู้แทนระดับนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการและระบบนิเวศทางธุรกิจในจังหวัดเชียงราย โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบาย เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ กลไกการสนับสนุน ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ช่องว่างเชิงระบบ และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ตลอดจนใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นฐานในการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

จากนั้น ผู้วิจัยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาบูรณาการร่วมกัน โดยใช้ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อแสดงความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปร และใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายบริบท กลไก เงื่อนไข และปัจจัยสนับสนุนหรือข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ดังกล่าว ผลจากการบูรณาการข้อมูลทั้งสองส่วนจะนำไปใช้ในการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะตามรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ประกอบการยุคใหม่ที่ดำเนินธุรกิจในจังหวัดเชียงรายภายใต้บริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ครอบคลุมธุรกิจหลายประเภท ได้แก่ ธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูป ธุรกิจหัตถกรรม ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ธุรกิจบริการดิจิทัล ธุรกิจสตาร์ทอัพ และธุรกิจสร้างสรรค์ ทั้งผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลและผู้ประกอบการรายบุคคลที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยประชากรดังกล่าวไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ประกอบการยุคใหม่ที่ดำเนินธุรกิจในจังหวัดเชียงรายและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยครอบคลุมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดเชียงราย 3 เขต ได้แก่ เขตเศรษฐกิจเมืองเชียงราย เขตเศรษฐกิจชายแดน ประกอบด้วย อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ เขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเกษตรสร้างสรรค์ ประกอบด้วย อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่สรวย และอำเภอพาน

การกำหนดพื้นที่ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมความหลากหลายของบริบททางเศรษฐกิจ ลักษณะกิจกรรมทางธุรกิจ และสภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเอื้อต่อการวิเคราะห์ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล

2.1.3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling: PLS-SEM) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การวิเคราะห์อำนาจทางสถิติแบบล่วงหน้า (A Priori Statistical Power Analysis) ด้วยโปรแกรม G*Power โดยกำหนดขนาดอิทธิพลระดับปานกลาง ($f^2 = 0.15$) ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($\alpha = 0.05$) และค่าอำนาจการทดสอบทางสถิติ (Power = 0.95) ตามแนวทางของ Cohen (1988) ทั้งนี้ จำนวนตัวแปรทำนายพิจารณาจากจำนวนตัวแปรทำนายสูงสุดที่ส่งอิทธิพลเข้าสู่ตัวแปรภายในของแบบจำลอง (Maximum Number of Predictors) ซึ่งมีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม G*Power ภายใต้งี้อันนี้ดังกล่าวกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 129 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ PLS-SEM ไม่ควรพิจารณาเฉพาะค่าขั้นต่ำจากการวิเคราะห์อำนาจทางสถิติเท่านั้น แต่ควรพิจารณาร่วมกับความซับซ้อนของแบบจำลอง จำนวนตัวแปรแฝง จำนวนตัวชี้วัด และการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรส่งผ่าน (Mediation Effect) (Hair et al., 2022) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คน เพื่อให้มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมินโมเดลการวัด การประมาณค่าพารามิเตอร์ การประเมินโมเดลเชิงโครงสร้าง และการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมตามกรอบแนวคิดการวิจัย

2.1.4 วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาให้ครอบคลุม 3 เขตเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ เขตเศรษฐกิจเมืองเชียงราย เขตเศรษฐกิจชายแดน และเขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเกษตรสร้างสรรค์ จากนั้นคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และกระจายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมความหลากหลายของพื้นที่และประเภทกิจการ

ผู้ประกอบการที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในจังหวัดเชียงราย
- 2) ดำเนินธุรกิจภายใต้บริบทเศรษฐกิจดิจิทัล
- 3) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง
- 4) สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

ผู้ประกอบการยุคใหม่ได้

ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายครอบคลุมทั้ง 3 เขตเศรษฐกิจและประเภทกิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญ เพื่อให้ข้อมูลสะท้อนความหลากหลายของบริบทผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยและความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดการวิจัยได้อย่างครอบคลุม

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพคัดเลือกโดยวิธีการเลือก

แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากบทบาท ประสบการณ์ ความรู้ และความเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ การสนับสนุนผู้ประกอบการ และการกำหนดหรือขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญพิจารณาจากความครอบคลุมของบทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ มากกว่าการกำหนดจำนวนจากการสุ่มตัวอย่างทางสถิติ โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 3 กลุ่ม รวม 30 คน ดังนี้

1. ผู้ประกอบการยุคใหม่ จำนวน 20 คน

คัดเลือกผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์และสามารถสะท้อนสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ ความสามารถด้านดิจิทัล การเข้าถึงทรัพยากร การสร้างนวัตกรรม ความร่วมมือในระบบนิเวศ และการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG โดยครอบคลุมประเภทธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูป ธุรกิจหัตถกรรม ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ธุรกิจบริการดิจิทัล ธุรกิจสตาร์ทอัพ และธุรกิจสร้างสรรค์ และกระจายให้ครอบคลุมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดเชียงรายทั้ง 3 เขต

2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหรือผู้ให้บริการสนับสนุน จำนวน 5 คน

คัดเลือกจากหน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการ เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย ศูนย์ให้บริการ SME ครบวงจร (SME One-Stop Service Center: OSS) ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) สาขาภาคเหนือตอนบน สำนักงานพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงราย และหน่วยงานด้านการเงินหรือผู้ให้บริการสนับสนุนธุรกิจ โดยมุ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกลไกการสนับสนุนทรัพยากร การเข้าถึงเทคโนโลยีและแหล่งเงินทุน การเชื่อมโยงเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน และช่องว่างของระบบนิเวศ

3. ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้กำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน

คัดเลือกจากผู้บริหารหรือผู้แทนที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผน หรือขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและผู้ประกอบการในพื้นที่ เช่น สำนักงานจังหวัดเชียงราย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย และสภาอุตสาหกรรมหรือหอการค้าจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน กฎระเบียบ งบประมาณ กลไกการสนับสนุน และแนวทางเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการภายใต้แนวคิด ESG

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ตามบทบาทและความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา โดยกลุ่มผู้บริหารระดับสูงหรือผู้กำหนดนโยบายใช้การสัมภาษณ์เชิงนโยบาย (Key Informant Interview) เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเฉพาะสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ กลไกสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ช่องว่างเชิงระบบ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และกลไกที่นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการสังเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

2.2.2 ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้เป็นกระบวนการในการตรวจสอบ ยืนยัน และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกผู้เข้าร่วมแบบเจาะจงตามประสบการณ์และความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา จำนวน 25 คน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการยุคใหม่ จำนวน 20 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หรือผู้ให้บริการสนับสนุน จำนวน 5 คน

การสนทนากลุ่มมุ่งตรวจสอบและสังเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับ สภาพของระบบนิเวศผู้ประกอบการ ปัญหาและช่องว่างของระบบ การเข้าถึงทรัพยากรและกลไกการสนับสนุน การพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านดิจิทัล เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสนับสนุนด้านกฎระเบียบและสถาบัน ตลอดจนการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG รวมทั้งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบ กลไก และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงราย ผลจากการสนทนากลุ่มจะนำมาใช้ประกอบการ ตรวจสอบและสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศ พัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของกลไกโมเดล ตลอดจนจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยเครื่องมือเชิงปริมาณใช้สำหรับศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัจจัย และความสัมพันธ์

เชิงอิทธิพลระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย ส่วนเครื่องมือเชิงคุณภาพใช้เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณ รวมทั้งศึกษาบริบท เงื่อนไข กลไก ปัจจัยสนับสนุน ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ประกอบ การพัฒนาโมเดล และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถามใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย โดยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการ เศรษฐกิจดิจิทัล ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ความร่วมมือในระบบนิเวศ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ทั้งนี้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทธุรกิจ ขนาดธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ รายได้ แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ ตลอดจนคุณลักษณะและทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

ตอนที่ 2 ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) จำนวน 8 ข้อ และความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) จำนวน 8 ข้อ และความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 4 การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) ประกอบด้วยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ด้านสังคม (Social) และด้านธรรมาภิบาล (Governance) จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) จำนวน 10 ข้อ

ข้อคำถามในตอนที่ 2-5 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) โดยกำหนดคะแนนตั้งแต่ 1 = น้อยที่สุด ถึง 5 = มากที่สุด และกำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ประกอบการยุคใหม่ และเจ้าหน้าที่หรือผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน

ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งศึกษาและอธิบายสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ กลไกการสนับสนุน การเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งทุน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ตลอดจนแนวทางการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG และการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ประเด็นคำถามได้รับการกำหนดให้เชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถอธิบายและขยายผลการวิจัยเชิงปริมาณ ตลอดจนสะท้อนบริบทและกลไกที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

3.3 แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบาย (Key Informant Interview)

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบายใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนระดับนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการและระบบนิเวศทางธุรกิจในจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งศึกษาแนวนโยบายและมาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการ กลไกการสนับสนุน การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ช่องว่างเชิงระบบ กฎระเบียบ งบประมาณ และข้อจำกัดในการดำเนินงาน ตลอดจนข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลภายใต้แนวคิด ESG

3.4 ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide)

ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มใช้สำหรับเก็บรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ประกอบการยุคใหม่ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหรือผู้ให้บริการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งศึกษาและตรวจสอบช่องว่างของระบบนิเวศ การเข้าถึงทรัพยากรและกลไกสนับสนุน การพัฒนาทักษะและความสามารถด้านดิจิทัล ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ตลอดจนแนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิด ESG ในการดำเนินธุรกิจ ผลจากการสนทนากลุ่มจะนำมาใช้ประกอบการตรวจสอบและสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศ กลไกการสนับสนุน และแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย รวมทั้งใช้ประกอบการบูรณาการผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการพัฒนาโมเดลและข้อเสนอเชิงนโยบาย

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิด และนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ตลอดจนมีความเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การพัฒนาเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ องค์ประกอบ และข้อคำถามสำหรับแบบสอบถาม รวมทั้งใช้เป็นฐานใน

การกำหนดประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบาย และประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ การวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุม ความเหมาะสม และความชัดเจนของเนื้อหา ตลอดจนความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามเชิงปฏิบัติการ

สำหรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977) ส่วนเครื่องมือเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงประเด็นคำถามให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมกับบริบทของผู้ให้ข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การทดลองใช้และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try-out and Reliability Test) ภายหลังจากการปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้ประกอบการที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ราย ซึ่งไม่รวมอยู่ในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เพื่อประเมินความชัดเจนของข้อคำถามและความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม จากนั้นวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Nunnally & Bernstein, 1994) ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

ทั้งนี้ การตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์ทางสถิติดังกล่าวดำเนินการเฉพาะกับแบบสอบถามเชิงปริมาณ ส่วนเครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบาย และประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์ทางสถิติ แต่ใช้การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อเนื่อง เริ่มจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณ ตลอดจนทำความเข้าใจบริบท เจาะลึก ปักจักษ์สนับสนุน และข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย ก่อนนำผลการวิจัยทั้งสองส่วนมาบูรณาการเพื่อพัฒนาโมเดลและจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 การเตรียมการและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการ เศรษฐกิจดิจิทัล ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) การดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด นิยามเชิงปฏิบัติการ และพัฒนาเครื่องมือวิจัย จากนั้นดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครอบคลุมผู้ประกอบการในพื้นที่เศรษฐกิจ 3 เขต ได้แก่ เขตเศรษฐกิจเมืองเชียงราย เขตเศรษฐกิจชายแดน และเขตเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการเกษตรสร้างสรรค์ เพื่อให้ข้อมูลครอบคลุมความหลากหลายของบริบททางธุรกิจและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ หลังจากการเก็บรวบรวม ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดกรองข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ และจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการกำหนดประเด็นสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

หลังการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล ก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและแบบจำลองสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling: PLS-SEM) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย รวมทั้งทดสอบอิทธิพลส่งผ่านของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดประเด็นสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยพิจารณาประเด็นที่ต้องการคำอธิบายหรือขยายความเพิ่มเติมจากผลการวิเคราะห์ ทั้งผลความสัมพันธ์หรืออิทธิพลที่มีนัยสำคัญและผลที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ตลอดจนประเด็นด้านบริบท กลไก ปัจจัยสนับสนุน ข้อจำกัด และเงื่อนไขที่อาจเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถอธิบายและขยายความข้อค้นพบเชิงปริมาณได้อย่างเป็นระบบ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบาย และการสนทนากลุ่มกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในการวิจัย เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณและทำความเข้าใจบริบท เงื่อนไข กลไก ปัจจัยสนับสนุน ข้อจำกัด และช่องว่างเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

ประเด็นการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มมุ่งศึกษาและอธิบายสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ กลไกการสนับสนุน การเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งเงินทุน การประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ช่องว่างเชิงระบบ ตลอดจนเงื่อนไขและแนวทางการ ดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG และการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ โดยกำหนดประเด็น คำถามให้เชื่อมโยงกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถอธิบายและขยาย ความผลการวิจัยเชิงปริมาณได้อย่างเป็นระบบ

4.5 การบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากทั้งสองระยะมาพิจารณาร่วมกันตามแนวทางการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยนำผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมาอธิบาย และขยายความข้อค้นพบจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ทั้งในประเด็นที่มีความสอดคล้องกันและ ประเด็นที่มีความแตกต่างกัน เพื่อทำความเข้าใจบริบท เงื่อนไข กลไก ปัจจัยสนับสนุน และข้อจำกัดที่ เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

จากนั้น ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากทั้งสองส่วนไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการสังเคราะห์ องค์ประกอบและกลไกของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโมเดลระบบนิเวศ ผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG และการจัดทำ ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อน นำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ โดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SmartPLS 4 และข้อมูล เชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic Analysis) ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบาย ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ประเภทธุรกิจ ขนาด ธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ รายได้ ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

5.1.2 การวิเคราะห์ระดับของตัวแปรที่ศึกษา

ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2-5 ซึ่งเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับ ของตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO)

2. ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC)
3. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF)
4. ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)
5. การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)
6. ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

การแปลผลค่าเฉลี่ยกำหนดตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับ
4.51–5.00	มากที่สุด
3.51–4.50	มาก
2.51–3.50	ปานกลาง
1.51–2.50	น้อย
1.00–1.50	น้อยที่สุด

5.1.3 การประเมินโมเดลการวัด (Measurement Model Assessment)

ผู้วิจัยประเมินโมเดลการวัดด้วยโปรแกรม SmartPLS 4 เพื่อประเมินคุณภาพของตัวแปรแฝงและตัวชี้วัด โดยพิจารณาความเชื่อมั่นและความตรงของโมเดลการวัด ดังนี้

1. ค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Outer Loadings) ใช้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดกับตัวแปรแฝง
2. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) และค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability: CR) ใช้ประเมินความเที่ยงภายในของตัวแปรแฝง
3. ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ใช้ประเมินความตรงเชิงรู้เข้า (Convergent Validity)
4. ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ประเมินด้วยค่า Heterotrait–Monotrait Ratio (HTMT)

ในการพิจารณาคุณภาพของโมเดลการวัด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินโดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Outer Loadings) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) และค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability: CR) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และค่า Heterotrait–Monotrait Ratio (HTMT) ควรมีค่าต่ำกว่า 0.85 เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาความตรงเชิงจำแนกของตัวแปรแฝง

ผลการประเมินโมเดลการวัดใช้ประกอบการพิจารณาว่าตัวชี้วัดและตัวแปรแฝงมีคุณภาพเพียงพอสำหรับการประเมินโมเดลเชิงโครงสร้างในลำดับต่อไป

5.1.4 การประเมินโมเดลเชิงโครงสร้าง (Structural Model Assessment)

ภายหลังจากยืนยันคุณภาพของโมเดลการวัดแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการประเมินโมเดลเชิงโครงสร้างเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยพิจารณาค่าสถิติที่สำคัญ ดังนี้

1. ค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (Variance Inflation Factor: VIF) เพื่อประเมินปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นร่วมระหว่างตัวแปรทำนายในโมเดลเชิงโครงสร้าง
2. ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient: β) เพื่อพิจารณาทิศทางและขนาดของอิทธิพลระหว่างตัวแปร
3. ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (Coefficient of Determination: R^2) เพื่อประเมินความสามารถของตัวแปรทำนายในการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายใน
4. ขนาดอิทธิพล (Effect Size: f^2) เพื่อประเมินขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายที่มีต่อตัวแปรภายใน
5. ความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Predictive Power) พิจารณาจากค่า $Q^2_{predict}$ จากการวิเคราะห์ PLSpredict

ในการพิจารณาโมเดลเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยพิจารณาค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) โดยค่าที่ต่ำกว่า 5 แสดงว่าไม่พบปัญหาความสัมพันธ์เชิงเส้นร่วมในระดับที่มีนัยสำคัญ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (β) ใช้พิจารณาทิศทางและขนาดของอิทธิพลระหว่างตัวแปร ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R^2) ใช้พิจารณาความสามารถของตัวแปรทำนายในการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายใน ขณะที่ขนาดอิทธิพล (f^2) ใช้พิจารณาขนาดของอิทธิพลของตัวแปรทำนาย และค่า $Q^2_{predict}$ ใช้พิจารณาความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง โดยค่า $Q^2_{predict}$ ที่มากกว่า 0 สะท้อนว่าแบบจำลองมีความสามารถในการพยากรณ์

5.1.5 การตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของแบบจำลอง (Model Diagnostics and Quality Criteria)

ผู้วิจัยประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของแบบจำลองโดยพิจารณาดัชนีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Standardized Root Mean Square Residual (SRMR), d_ULS, d_G, Chi-Square และ Normed Fit Index (NFI) โดยพิจารณาผลการประเมินดัชนีดังกล่าวร่วมกับผลการประเมินโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง เพื่อประกอบการพิจารณาคุณภาพโดยรวมของแบบจำลอง

5.1.6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ผลการประเมินโมเดลเชิงโครงสร้างเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (β) ทิศทางของอิทธิพล ค่าสถิติ t และค่า p ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling: PLS-SEM) และใช้เทคนิค Bootstrapping จำนวน 5,000 รอบ โดยกำหนดระดับ

นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และพิจารณาว่าความสัมพันธ์หรืออิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อค่า $p < .05$

อิทธิพลทางตรง

การทดสอบอิทธิพลทางตรงพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัย โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (β) ค่าสถิติ t และค่า p เพื่อพิจารณาทิศทางและนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ ดังนี้

H1: EO $\rightarrow$ ESG

H2: DTIC $\rightarrow$ ESG

H3: AF $\rightarrow$ ESG

H4: EC $\rightarrow$ ESG

H5: ESG $\rightarrow$ BSP

อิทธิพลส่งผ่าน

สำหรับการทดสอบอิทธิพลส่งผ่าน ผู้วิจัยวิเคราะห์ Mediation Effect โดยพิจารณาค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ค่าสถิติ t และค่า p จากผลการ Bootstrapping จำนวน 5,000 รอบ เพื่อพิจารณาบทบาทของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในฐานะตัวแปรส่งผ่านระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ดังนี้

H6a: EO $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP

H6b: DTIC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP

H6c: AF $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP

H6d: EC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงนโยบาย และการสนทนากลุ่ม รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาถอดความ จัดระบบข้อมูล และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ กลไกการสนับสนุน การเข้าถึงทรัพยากรและแหล่งเงินทุน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ช่องว่างเชิงระบบ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วยการจัดระเบียบข้อมูล การกำหนดรหัสข้อมูล (Coding) การจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน การพัฒนาเป็นหมวดหมู่ และการสังเคราะห์เป็นประเด็นหรือแก่นสาระสำคัญ (Themes) โดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic Analysis) ในขั้นตอนการสังเคราะห์ประเด็น เพื่ออธิบายบริบท เงื่อนไข กลไก ปัจจัยสนับสนุน และข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ รวมทั้งเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้ประกอบการ

หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชิงนโยบาย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลจากหลายแหล่งและเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบเชิงคุณภาพ

5.3 การบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาบูรณาการร่วมกันตามแนวทางของการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยใช้ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นฐานในการแสดงระดับของตัวแปร ความสัมพันธ์ และอิทธิพลระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเฉพาะบริบท เงื่อนไข กลไก ปัจจัยสนับสนุน ข้อจำกัด และช่องว่างเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับข้อค้นพบเชิงปริมาณ

จากนั้น ผู้วิจัยนำข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยพิจารณาความสอดคล้อง ความแตกต่าง และความเชื่อมโยงของข้อค้นพบจากทั้งสองส่วน เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและกลไกของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ และนำไปสู่การพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG ตลอดจนจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

6. การดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยยึดหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคำนึงถึงสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเป็นส่วนตัว ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยตลอดกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ตลอดจนสิทธิและเงื่อนไขในการเข้าร่วมการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผู้เข้าร่วมได้รับข้อมูลที่จำเป็นและให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้วเท่านั้น

การเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยความสมัครใจ ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิที่จะปฏิเสธการเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ของผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยรักษาความลับของข้อมูลและคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยผลการวิจัยจะนำเสนอในลักษณะภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และจะไม่เปิดเผยชื่อหรือข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ ข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บรักษาอย่างเหมาะสมและนำไปใช้เฉพาะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้ ผู้วิจัยยึดมั่นในหลักความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ความถูกต้องของข้อมูล และความรับผิดชอบต่อกระบวนการวิจัย โดยดำเนินการวิจัยอย่างโปร่งใสและเคารพสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยตลอดกระบวนการ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมและมาตรฐานทางวิชาการ และเพื่อให้ข้อค้นพบจากการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายได้อย่างเหมาะสม

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ภายใต้ประเภทการพิจารณาแบบยกเว้น (Exemption Review) ตามหนังสือรับรองการรับรองจริยธรรมการวิจัย BTUIRB No.:

2569/394 (17) จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2569

7. ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการ 12 เดือน ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2569 ถึงวันที่ 19 มกราคม 2570 โดยครอบคลุมกระบวนการดำเนินการวิจัยตั้งแต่การเตรียมการวิจัย การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบูรณาการผลการวิจัย และการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานที่ยั่งยืน (ESG) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย (2) วิเคราะห์ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่และสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศภายใต้แนวคิดการพัฒนางานที่ยั่งยืน (ESG) ในบริบทจังหวัดเชียงราย (3) วิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) รวมทั้งวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (4) พัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิดการพัฒนางานที่ยั่งยืน (ESG) ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย และ (5) เสนอแนวทางเชิงนโยบายและการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

การนำเสนอผลการวิจัยดำเนินการตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเริ่มจากการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้เป็นฐานในการกำหนดประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายและขยายความสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ บริบท กลไก เงื่อนไข และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ก่อนนำเสนอผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบ พัฒนาโมเดล และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย
3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย
4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลส่งผ่านของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ
5. ผลการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย
6. ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน โดยพิจารณาข้อมูลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพ ประเภทธุรกิจ ขนาดของธุรกิจ ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ รายได้ต่อเดือน แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถนำเสนอเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลลักษณะการดำเนินธุรกิจ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

(N=400)		
ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	179	44.75
2) หญิง	221	55.25
รวม	400	100.00
2. อายุ		
1) น้อยกว่า 20 ปี	1	0.25
2) 20 – 30 ปี	55	13.75
3) 31 – 40 ปี	126	31.50
4) 41 – 50 ปี	108	27.00
5) 51 – 60 ปี	82	20.50
6) 61 ปี ขึ้นไป	28	7.00
รวม	400	100.00
3. การศึกษาสูงสุด		
1) ไม่ได้เรียนหนังสือ	12	3.00
2) ประถมศึกษา	15	3.75
3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	20	5.00
4) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	148	37.00
5) ปริญญาตรี	165	41.25
6) สูงกว่าปริญญาตรี	32	8.00
7) อื่น ๆ ระดับ ปวส.	8	2.00
รวม	400	100.00

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (ต่อ)

(N=400)

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
4. สถานภาพ		
1) โสด	214	53.50
2) สมรส	164	41.00
3) หย่าร้าง/หม้าย	22	5.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 221 คน (ร้อยละ 55.25) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน (ร้อยละ 44.75)

ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 126 คน (ร้อยละ 31.50) รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 108 คน (ร้อยละ 27.00) และอายุ 51-60 ปี จำนวน 82 คน (ร้อยละ 20.50) ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 165 คน (ร้อยละ 41.25) รองลงมา มีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 148 คน (ร้อยละ 37.00) และระดับ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 32 คน (ร้อยละ 8.00) ตามลำดับ

ด้านสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพ โสด จำนวน 214 คน (ร้อยละ 53.50) รองลงมา มีสถานภาพ สมรส จำนวน 164 คน (ร้อยละ 41.00) และสถานภาพ หย่าร้าง/หม้าย จำนวน 22 คน (ร้อยละ 5.50) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลลักษณะการดำเนินธุรกิจ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ

(N=400)

ลักษณะการดำเนินธุรกิจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประเภทธุรกิจ		
1) หัตถกรรมและงานฝีมือ	110	27.50
2) ธุรกิจการท่องเที่ยว	103	25.75
3) เกษตรและเกษตรแปรรูป	98	24.50
4) ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce/E-Marketplace การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ฯลฯ)	40	10.00
5) ธุรกิจบริการดิจิทัล เช่น บริการจัดส่งสินค้า (E-Logistics) บริการสตรีมมิงความบันเทิง และบริการทางการเงินดิจิทัล (FinTech) ฯลฯ	25	6.25

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ (ต่อ)

(N=400)

ลักษณะการดำเนินธุรกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
6) ธุรกิจสร้างสรรค์อื่น ๆ เช่น โรงงานน้ำดื่ม ธุรกิจรับเหมา กำจัดขยะ งาน Freelance และธุรกิจรับจัดงานออร์แกนิกส์	24	6.00
รวม	400	100.00
2. ขนาดของธุรกิจ		
1) ธุรกิจขนาดเล็ก มีคนงานไม่เกิน 5 คน	289	72.25
2) ธุรกิจขนาดกลาง มีคนงาน 6-50 คน	99	24.75
3) ธุรกิจขนาดใหญ่ มีคนงาน 51 คนขึ้นไป	12	3.00
รวม	400	100.00
3. ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ		
1) มากกว่า 3 ปีขึ้นไป	249	62.25
2) 1-3 ปี	104	26.00
3) ต่ำกว่า 1 ปี	47	11.75
รวม	400	100.00
4. รายได้ต่อเดือน		
1) 10,000-20,000 บาท	110	27.50
2) 20,001-30,000 บาท	90	22.50
3) ต่ำกว่า 10,000 บาท	72	18.00
4) 30,001-40,000 บาท	60	15.00
5) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	45	11.25
6) 40,001-50,000 บาท	23	5.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า **ประเภทของธุรกิจ** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจหัตถกรรมและงานฝีมือ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 27.50) รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 103 คน (ร้อยละ 25.75) และ เกษตรและเกษตรแปรรูป จำนวน 98 คน (ร้อยละ 24.50) ตามลำดับ

ขนาดของธุรกิจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น ธุรกิจขนาดเล็ก มีคนงานไม่เกิน 5 คน จำนวน 289 คน (ร้อยละ 72.25) รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจขนาดกลาง มีคนงาน 6-50 คน จำนวน 99 คน (ร้อยละ 24.75) และ ธุรกิจขนาดใหญ่ มีคนงาน 51 คนขึ้นไป จำนวน 12 คน (ร้อยละ 3.00) ตามลำดับ

ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจมากกว่า 3 ปีขึ้นไป จำนวน 249 คน (ร้อยละ 62.25) รองลงมา ได้แก่ 1-3 ปี จำนวน 104 คน (ร้อยละ 26.00) และ ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 47 คน (ร้อยละ 11.75) ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000–20,000 บาท จำนวน 110 คน (ร้อยละ 27.50) รองลงมา ได้แก่ 20,001–30,000 บาท จำนวน 90 คน (ร้อยละ 22.50) และ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 72 คน (ร้อยละ 18.00) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลแรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะ ความเป็นผู้ประกอบการ

(N=400)

แรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
1. แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ		
1) สร้างความสำเร็จในระยะเวลานั้น	33	8.25
2) ต้องการมีอิสระไม่อยู่ใต้อำนาจใคร	120	30.00
3) ชอบการทำงานแบบท้าทาย/เสี่ยง	31	7.75
4) ความมั่นคงให้ตนเองและครอบครัว	124	31.00
5) สืบทอดกิจการของครอบครัว	45	11.25
6) ภูมิใจที่มีโอกาสช่วยเหลือในการจ้างงาน	26	6.50
7) การยอมรับจากสังคมมากกว่าการเป็นลูกจ้าง	16	4.00
8) อื่น ๆ (ต่อยอดความรู้จากการเรียนรู้)	5	1.25
รวม	400	100.00
2. คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ		
1) มีแรงจูงใจ	25	6.25
2) มีคุณธรรม	33	8.25
3) มีความคิดสร้างสรรค์	96	24.00
4) มองสะท้อนตน	3	0.75
5) มองหาโอกาส	72	18.00
6) มีความมุ่งมั่น	52	13.00
7) ความรับผิดชอบ	101	25.25
8) ยอมรับความเสี่ยง	18	4.50
รวม	400	100.00
3. ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ		
1) ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (เน้นการคิดนอกกรอบ/ไอเดีย)	117	29.25
2) ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ	80	20.00
3) การสื่อสารและการสร้างเครือข่าย	16	4.00
4) การเรียนรู้ตลอดเวลา	69	17.25

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะ
ความเป็นผู้ประกอบการ (ต่อ)

(N=400)

แรงจูงใจ คุณลักษณะ และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
5) ความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น (การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและรับมือกับความเปลี่ยนแปลง)	100	25.00
6) ความชำนาญด้านเทคโนโลยี	7	1.75
7) การตลาดดิจิทัล	5	1.25
8) การวิเคราะห์ข้อมูล	6	1.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 แรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงจูงใจจาก ความมั่นคงให้ตนเองและครอบครัว จำนวน 124 คน (ร้อยละ 31.00) รองลงมา ได้แก่ ต้องการมีอิสระไม่อยู่ใต้อำนาจใคร จำนวน 120 คน (ร้อยละ 30.00) และ สืบทอดกิจการของครอบครัว จำนวน 45 คน (ร้อยละ 11.25) ตามลำดับ

ด้านคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีคุณลักษณะด้าน ความรับผิดชอบ จำนวน 101 คน (ร้อยละ 25.25) รองลงมา ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 96 คน (ร้อยละ 24.00) และ มองหาโอกาส จำนวน 72 คน (ร้อยละ 18.00) ตามลำดับ

ด้านทักษะความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (เน้นการคิดนอกกรอบ/ไอเดีย) จำนวน 117 คน (ร้อยละ 29.25) รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น (การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและรับมือกับความเปลี่ยนแปลง) จำนวน 100 คน (ร้อยละ 25.00) และ ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ จำนวน 80 คน (ร้อยละ 20.00) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย

2.1 สภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการจำนวน 400 ราย สะท้อนให้เห็นระดับความพร้อม ศักยภาพ และการดำเนินธุรกิจในด้านสำคัญที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ โดยพิจารณาจากตัวแปรหลัก 6 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) ความร่วมมือในระบบนิเวศ

(Ecosystem Collaboration: EC) การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวแปร รวมทั้งรายละเอียดในระดับองค์ประกอบและรายชื่อ เพื่อสะท้อนสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการในแต่ละด้านอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการสนทนากลุ่มถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายและขยายความผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับลักษณะการปรับตัวด้านดิจิทัล ศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ ปัจจัยสนับสนุน ตลอดจนเงื่อนไขและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย

เพื่อให้การนำเสนอผลการศึกษาสภาพปัจจุบันมีความเป็นระบบ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 มิติ โดยเชื่อมโยงตัวแปรหลัก 6 ด้านตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

มิติที่ 1 ความพร้อมและศักยภาพของผู้ประกอบการ พิจารณาจากความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO)

มิติที่ 2 ความสามารถด้านดิจิทัลและนวัตกรรม พิจารณาจากความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC)

มิติที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนและความเชื่อมโยงในระบบนิเวศ พิจารณาจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)

มิติที่ 4 การดำเนินธุรกิจตามแนวทางความยั่งยืนและผลลัพธ์ของธุรกิจ พิจารณาจากการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

ทั้งนี้ การนำเสนอในส่วนนี้มุ่งอธิบายสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการจากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายบริบท เงื่อนไข และลักษณะการดำเนินงานที่ปรากฏในแต่ละด้าน โดยยังไม่รวมการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการ

มิติที่ 1 ความพร้อมและศักยภาพของผู้ประกอบการ

ความพร้อมและศักยภาพของผู้ประกอบการพิจารณาจากความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) ซึ่งสะท้อนแนวโน้มและพฤติกรรมของผู้ประกอบการในการริเริ่มดำเนินการ แสวงหาและตอบสนองต่อโอกาสทางธุรกิจ การนำเสนอแนวคิดใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ตลอดจนการยอมรับความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ โดยผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)

ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เน้นการลองทำสิ่งใหม่เพื่อค้นหาโอกาสใหม่	4.17	0.87	มาก
2. มุ่งเน้นการเริ่มลงมือทำก่อนเพื่อคว้าโอกาสที่เกิดขึ้น	4.19	0.92	มาก
3. ความสามารถในการมองเห็นโอกาสทางตลาดได้ดี	4.11	0.87	มาก
4. ส่งเสริมการนำแนวคิดใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่	4.10	0.91	มาก
5. กล้าที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง	3.50	1.09	ปานกลาง
6. ผู้นำหรือแกนนำกลุ่ม/ธุรกิจให้ความสำคัญกับการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน	4.05	0.95	มาก
7. ผู้นำหรือแกนนำกลุ่ม/ธุรกิจมักพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนธุรกิจอื่น	3.61	1.02	มาก
8. เมื่อเทียบกับธุรกิจอื่นที่คล้ายกัน มักเป็นผู้นำในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการทำงาน	3.65	1.03	มาก
รวม	3.92	0.96	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.92, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการเริ่มลงมือทำก่อนเพื่อคว้าโอกาสที่เกิดขึ้นมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.19, S.D. = 0.92) รองลงมา คือ การลองทำสิ่งใหม่เพื่อค้นหาโอกาสใหม่ ($\bar{x}$ = 4.17, S.D. = 0.87) และความสามารถในการมองเห็นโอกาสทางตลาดได้ดี ($\bar{x}$ = 4.11, S.D. = 0.87) ตามลำดับ ขณะที่การกล้าดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}$ = 3.50, S.D. = 1.09) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยสะท้อนว่า ผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มในการริเริ่มดำเนินการและแสวงหาโอกาสทางธุรกิจอยู่ในระดับมาก ขณะที่ประเด็นด้านการยอมรับความเสี่ยงในโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงยังอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับประเด็นอื่น

มิติที่ 2 ความสามารถด้านดิจิทัลและนวัตกรรม

ความสามารถด้านดิจิทัลและนวัตกรรมพิจารณาจากความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กลยุทธ์ทางดิจิทัล (Digital Strategy: DS) การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (Digital Integration: DI) และความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capability: DC)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)

องค์ประกอบ/รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กลยุทธ์ทางดิจิทัล (DS)			
1.1 กลยุทธ์ดิจิทัลช่วยสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า	3.99	0.91	มาก
1.2 กลยุทธ์ดิจิทัลช่วยสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจของพันธมิตร	3.88	1.03	มาก
1.3 กลยุทธ์ดิจิทัลมุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการดิจิทัลรูปแบบใหม่อย่างต่อเนื่อง	3.93	1.00	มาก
รวม	3.93	0.98	มาก
2. การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (DI)			
2.1 ติดต่อหรือเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น	4.08	0.93	มาก
2.2 ติดต่อหรือเชื่อมโยงกับผู้จัดหาวัตถุดิบผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น	3.87	1.02	มาก
2.3 ติดต่อหรือเชื่อมโยงกับพันธมิตรทางธุรกิจผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น	3.66	1.09	มาก
2.4 กระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำเชื่อมโยงกันด้วยระบบดิจิทัลมากขึ้น	3.68	1.09	มาก
รวม	3.82	1.03	มาก
3. ความสามารถทางดิจิทัล (DC)			
3.1 มีแนวทางที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้พัฒนาธุรกิจ	3.69	0.93	มาก
3.2 มีการติดตามความก้าวหน้าในการนำดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ	3.69	1.02	มาก
3.3 มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อประเมินการพัฒนาด้านดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ	3.59	1.09	มาก
รวม	3.66	1.01	มาก
รวม DTIC	3.81	0.83	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กลยุทธ์ทางดิจิทัล (Digital Strategy: DS) มีค่าเฉลี่ย 3.93 การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (Digital Integration: DI) มีค่าเฉลี่ย 3.82 และความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capability: DC) มีค่าเฉลี่ย 3.66 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การติดต่อหรือเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น และการมีแนวทางที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้พัฒนาธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันที่ 4.08 ขณะที่การติดต่อหรือเชื่อมโยงกับพันธมิตรทางธุรกิจผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น และการนำข้อมูลผล

การดำเนินงานมาวิเคราะห์เพื่อประเมินความคุ้มค่าหรือความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากันที่ 3.66

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระดับการปรับตัวด้านดิจิทัล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีลักษณะการปรับตัวด้านดิจิทัลแตกต่างกันตามระดับความพร้อมและความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยสามารถจำแนกลักษณะการปรับตัวด้านดิจิทัลออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) กลุ่มที่เริ่มต้นใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (2) กลุ่มที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานบางส่วน และ (3) กลุ่มที่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางธุรกิจ

ระดับที่ 1 กลุ่มที่เริ่มต้นใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในลักษณะพื้นฐาน เช่น การติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของธุรกิจ ขณะที่การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนกระบวนการทางธุรกิจที่มีความซับซ้อนมากขึ้นยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะด้านการตลาดออนไลน์ การสร้างสื่อดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ พบว่าผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนบางส่วนยังมีข้อจำกัดด้านความรู้ การเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเฉพาะทาง

ระดับที่ 2 กลุ่มที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานบางส่วน พบการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนสนับสนุนการติดต่อสื่อสาร การเชื่อมโยงกับลูกค้า และการเข้าถึงตลาดมากขึ้น

ระดับที่ 3 กลุ่มที่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางธุรกิจ พบว่า ผู้ประกอบการบางกลุ่มสามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางธุรกิจ ทั้งด้านการพัฒนาสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ และการสร้างโอกาสทางธุรกิจ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายมีความแตกต่างกันตามระดับความพร้อมและความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ ตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีในระดับพื้นฐาน การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานบางส่วน ไปจนถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมร่วมกับกระบวนการทางธุรกิจ

เมื่อพิจารณาบูรณาการผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการด้านการสื่อสาร การเชื่อมโยงกับลูกค้า การสร้างคุณค่า และการพัฒนาสินค้าและบริการ อย่างไรก็ตาม ระดับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีในระดับพื้นฐาน การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานบางส่วน ไปจนถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการทางธุรกิจ สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างด้านความพร้อมและขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม

มิติที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนและความเชื่อมโยงในระบบนิเวศ

ปัจจัยสนับสนุนและความเชื่อมโยงในระบบนิเวศพิจารณาจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) เพื่อสะท้อนสภาพการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินและระดับการเชื่อมโยงและความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการยุคใหม่

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เมื่อต้องการใช้เงินทุน เช่น เงินกู้ หรือสินเชื่อ สามารถหาได้ง่าย	3.60	1.25	มาก
2. สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวก	3.80	1.17	มาก
3. จำนวนเงินกู้หรือเงินทุนที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจ	3.67	1.26	มาก
4. ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม อยู่ในระดับไม่สูง	3.61	1.24	มาก
5. มีตัวเลือกของบริการทางการเงินหลายรูปแบบให้เลือกใช้	3.68	1.22	มาก
6. ขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงินของกลุ่ม/ธุรกิจมีความรวดเร็วและไม่ซับซ้อน	3.58	1.21	มาก
7. สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อมีความจำเป็น	3.72	1.23	มาก
8. บริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจ	3.74	1.19	มาก
รวม	3.67	1.22	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่มีการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 1.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.80) รองลงมา ได้แก่ บริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจ ($\bar{X}$ = 3.74) และความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างต่อเนื่องเมื่อมีความจำเป็น ($\bar{X}$ = 3.72) ตามลำดับ ขณะที่ขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงินของกลุ่ม/ธุรกิจมีความรวดเร็วและไม่ซับซ้อนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.58) ทั้งนี้ ทุกรายการอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของผู้ประกอบการยุคใหม่

ความร่วมมือกับระบบนิเวศ (EC)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า			
1.1 บรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืนได้โดยการทำงานร่วมกับผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า	3.89	1.02	มาก
1.2 มีการกำหนดแนวทางด้านความยั่งยืนให้ผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้านำไปใช้ในการดำเนินงาน เช่น ลดของเสีย หรือใช้วัสดุที่ปลอดภัย	3.97	0.97	มาก
1.3 พัฒนาสินค้าหรือบริการที่สนับสนุนความยั่งยืนร่วมกับผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า	3.95	1.02	มาก
1.4 กลุ่ม/ธุรกิจและผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน	3.97	0.95	มาก
1.5 มีการวางแผนร่วมกับผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า เพื่อแก้ไขปัญหาของเสียการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนหรือการนำกลับมาใช้ใหม่	3.90	1.03	มาก
รวม ด้านผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า	3.93	1.00	มาก
2. ลูกค้า			
2.1 นำความคิดเห็นของลูกค้ามาปรับปรุงการทำงานด้านความยั่งยืนให้ดีขึ้น	4.22	0.87	มาก
2.2 ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สนับสนุนเป้าหมายด้านความยั่งยืนของกลุ่ม/ธุรกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์ปลอดสาร หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือกับลูกค้า	4.07	0.99	มาก
2.3 กลุ่ม/ธุรกิจและลูกค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน	4.04	1.00	มาก
2.4 มีการวางแผนร่วมกับลูกค้าเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน เช่น การลดขยะ หรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.93	0.97	มาก
รวม ด้านลูกค้า	4.07	0.96	มาก
3. พันธมิตรทางธุรกิจ			
3.1 มีการทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานวิจัยเพื่อศึกษาคิดค้น หรือพัฒนาสินค้า/กิจกรรมที่เกี่ยวกับความยั่งยืน	3.92	1.11	มาก
3.2 มีความร่วมมือหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ประกอบการรายอื่น แม้จะเป็นคู่แข่ง เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมหรือความยั่งยืนร่วมกัน	3.85	1.08	มาก
3.3 ขอคำแนะนำหรือทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ/หน่วยงานที่ปรึกษา เช่น ภาครัฐหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยปรับปรุงการดำเนินงานด้านความยั่งยืน	3.99	1.03	มาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของผู้ประกอบการยุคใหม่ (ต่อ)

ความร่วมมือกับระบบนิเวศ (EC)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. พันธมิตรทางธุรกิจ (ต่อ)			
3.4 มีการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านความยั่งยืนไปยังพันธมิตรรายใหม่	3.89	1.09	มาก
3.5 ทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัวไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนมากขึ้น	3.83	1.13	มาก
รวม ด้านพันธมิตรทางธุรกิจ	3.89	1.09	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่มีความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC) อยู่ในระดับมากในทุกกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาตามประเภทของความร่วมมือ พบว่า ความร่วมมือกับลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.96) รองลงมา ได้แก่ ความร่วมมือกับผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 1.00) และความร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจ ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 1.09) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การนำความคิดเห็นของลูกค้ามาปรับปรุงการดำเนินงานด้านความยั่งยืนให้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.87) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สนับสนุนเป้าหมายด้านความยั่งยืนร่วมกับลูกค้า ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.99) และการที่กลุ่ม/ธุรกิจและลูกค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 1.00) ตามลำดับ ขณะที่การทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัวไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 1.13) ทั้งนี้ รายการประเมินทุกข้ออยู่ในระดับมาก

มิติที่ 4 การดำเนินธุรกิจตามแนวทางความยั่งยืนและผลลัพธ์ของธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจตามแนวทางความยั่งยืนและผลลัพธ์ของธุรกิจพิจารณาจากการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) เพื่อสะท้อนระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ตลอดจนผลลัพธ์จากการดำเนินธุรกิจในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ESG ครอบคลุม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาล ส่วน BSP นำเสนอผลการวิเคราะห์จำนวน 10 รายการ เพื่อสะท้อนสภาพการดำเนินธุรกิจตามแนวทางความยั่งยืนและผลลัพธ์ของธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ของผู้ประกอบการยุคใหม่

การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. สิ่งแวดล้อม			
1.1 ลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ เช่น คาร์บอน ฝุ่น หรือกลิ่น	4.01	1.26	มาก
1.2 ลดปริมาณน้ำเสียหรือของเสีย เช่น ขยะ เศษวัสดุ	4.17	1.11	มาก
1.3 ลดการใช้สารหรือวัสดุที่เป็นอันตรายหรือเป็นพิษ	4.19	1.18	มาก
1.4 ลดการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	4.22	1.02	มาก
1.5 ปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	4.20	0.97	มาก
รวม ด้านสิ่งแวดล้อม	4.16	1.11	มาก
2. สังคม			
2.1 ดูแลความเป็นอยู่ของพนักงาน เช่น ความปลอดภัยในการทำงานและสุขภาพของพนักงาน	4.35	0.89	มาก
2.2 เคารพสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายและความเท่าเทียม	4.51	0.81	มากที่สุด
2.3 มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม	4.35	0.92	มาก
2.4 มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ลูกค้า	4.36	0.88	มาก
รวม ด้านสังคม	4.39	0.88	มาก
3. ธรรมาภิบาล			
3.1 มีโครงสร้างคณะกรรมการที่ยุติธรรม	4.32	0.91	มาก
3.2 บริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้	4.46	0.79	มาก
3.3 มีกิจกรรมจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับสมาชิก/พนักงาน	4.09	1.00	มาก
3.4 สมาชิก/พนักงานในกลุ่ม/ธุรกิจมีความพึงพอใจในการทำงาน	4.27	0.89	มาก
3.5 มีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล	4.46	0.87	มาก
3.6 ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง	4.57	0.74	มากที่สุด
รวม ด้านธรรมาภิบาล	4.36	0.86	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตามแนวคิด ESG เป็นรายองค์ประกอบพบว่า ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = 0.88) รองลงมา ได้แก่ ด้านธรรมาภิบาล ($\bar{x}$ = 4.36, S.D. = 0.86) และด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}$ = 4.16, S.D. = 1.11) ตามลำดับ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.74) และอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การเคารพสิทธิมนุษยชน

ความหลากหลายและความเท่าเทียม ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.81) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และการบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ตามลำดับ ขณะที่การลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ เช่น คาร์บอน ฟลูออรีน หรือคลอรีน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}$ = 4.01, S.D. = 1.26) และอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่มีการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ในระดับมากในทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยด้านสังคมและด้านธรรมาภิบาลมีระดับการดำเนินงานสูงกว่าด้านสิ่งแวดล้อม ขณะที่ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมบางรายการยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบด้านอื่น

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่

ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีสภาพคล่องทางการเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.88	1.08	มาก
2. มีความพร้อมทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.99	1.08	มาก
3. มียอดขายในระดับพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง	3.97	1.04	มาก
4. มีผลตอบแทนการลงทุนที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด	3.88	1.12	มาก
5. ช่วยสร้างงานหรือสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน	4.15	1.02	มาก
6. นำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าในตลาด	4.16	0.98	มาก
7. ได้รับการยอมรับว่าเป็นเลิศในการส่งเสริมและนำแนวทางการดำเนินงานที่ยั่งยืนไปใช้จริง	3.90	0.98	มาก
8. พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้นและเกิดความยั่งยืนต่อสังคมมากขึ้น	4.13	0.98	มาก
9. มีภาพลักษณ์และมีชื่อเสียงด้านความยั่งยืนโดดเด่นกว่าธุรกิจอื่น	3.91	1.00	มาก
10. ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรวม	4.18	1.00	มาก
รวม	4.01	1.03	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.01, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 1.00) รองลงมา ได้แก่ การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าในตลาด ($\bar{x}$ = 4.16, S.D. = 0.98) และการช่วยสร้างงานหรือสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 4.15, S.D. = 1.02) ตามลำดับ

นอกจากนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่และการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการเดิมให้เกิดความยั่งยืนต่อสังคมมีค่าเฉลี่ย 4.13 (S.D. = 0.98) ส่วนความพร้อมทางด้านงบประมาณในการ

ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 3.99 (S.D. = 1.08) และยอดขายในระดับพึงพอใจอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ย 3.97 (S.D. = 1.04) ขณะที่การมีสภาพคล่องทางการเงินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการมีผลตอบแทนการลงทุนที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากันที่ 3.88 โดยมี S.D. เท่ากับ 1.08 และ 1.12 ตามลำดับ ทั้งนี้ รายการประเมินทุกข้ออยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่มีผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจอยู่ในระดับมาก โดยสะท้อนทั้งผลลัพธ์ด้านการเงิน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การสร้างงานและรายได้ให้แก่ชุมชน และการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากในตัวแปรหลักทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายข้อยังพบประเด็นที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น เช่น การยอมรับความเสี่ยง การเข้าถึงและความสะดวกของกระบวนการทางการเงิน การเชื่อมโยงทางดิจิทัลกับพันธมิตรทางธุรกิจ การใช้ข้อมูลเพื่อประเมินความคุ้มค่าของเทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย และประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมบางรายการ ซึ่งสะท้อนประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาและสนับสนุนเพิ่มเติม

2.2 ปัญหาและข้อจำกัดของผู้ประกอบการยุคใหม่

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจในระดับหนึ่ง แต่ระดับการประยุกต์ใช้และความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจยังมีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนว่า ความแตกต่างดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งด้านเงินทุนและสภาพคล่องทางการเงิน ทักษะและความรู้ บุคลากร เครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี มาตรฐานผลิตภัณฑ์และกฎระเบียบ ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง โดยเมื่อพิจารณาปัญหาและข้อจำกัดในภาพรวม สามารถสรุปได้ 6 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) ข้อจำกัดด้านเงินทุนและกระแสเงินสดหมุนเวียน (2) ช่องว่างด้านทักษะดิจิทัลและนวัตกรรม (3) ข้อจำกัดด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และกฎระเบียบ (4) การขาดเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี (5) การขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และ (6) การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และโครงการสนับสนุนของภาครัฐที่ยังไม่ทั่วถึง

1. ข้อจำกัดด้านเงินทุนและกระแสเงินสดหมุนเวียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ข้อจำกัดด้านเงินทุนเป็นประเด็นที่ปรากฏในผู้ประกอบการหลายประเภท โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย และกิจการที่อยู่ในระยะพัฒนาหรือขยายธุรกิจ เนื่องจากการยกระดับการดำเนินธุรกิจในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลจำเป็นต้องใช้เงินทุนสำหรับการจัดหาเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์เทคโนโลยี ระบบดิจิทัล ตลอดจนการปรับปรุงสถานประกอบการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ผู้ประกอบการบางส่วนมีเงินทุนภายในและเงินทุนหมุนเวียนในระดับจำกัด ส่งผลให้การลงทุนหรือการขยายการดำเนินงานไม่สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการบางส่วนสะท้อนว่า แม้การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้จะช่วยสนับสนุนการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แต่การใช้เทคโนโลยีหลายระบบยังทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มเติม ทั้งในด้านการจัดหา การบำรุงรักษา และการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อจำกัดด้านกระแสเงินสดหมุนเวียน จึงส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องในการลงทุนและการพัฒนาธุรกิจ

2. ช่องว่างด้านทักษะดิจิทัลและนวัตกรรม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีระดับทักษะและความพร้อมด้านดิจิทัลแตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการบางกลุ่มสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ระบบออกแบบสามมิติ และแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้นับสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ ขณะที่วิสาหกิจชุมชนและผู้ประกอบการบางกลุ่มยังใช้เทคโนโลยีในระดับพื้นฐาน โดยเน้นการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือและสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก ทั้งนี้ ช่องว่างด้านทักษะที่พบครอบคลุมหลายด้าน ได้แก่ การทำตลาดออนไลน์ การสร้างและผลิตสื่อดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเข้าถึงตลาดภายนอก การใช้แอปพลิเคชันเฉพาะทาง และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต รวมถึงความรู้และทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

3. ข้อจำกัดด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และกฎระเบียบ

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานเป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการด้านการเกษตร วิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตสินค้าแปรรูป และผู้ประกอบการด้านสมุนไพร ผู้ประกอบการมีความต้องการพัฒนามาตรฐานในด้านสถานที่ผลิต โรงเรือน กระบวนการแปรรูป และการรับรองผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและสร้างโอกาสในการเข้าสู่ตลาดที่กว้างขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ทั้งเงินลงทุน องค์ความรู้เฉพาะทาง และการปรับปรุงกระบวนการทำงาน ขณะที่ผู้ประกอบการรายย่อยบางส่วนยังมีข้อจำกัดในการรับภาระต้นทุนดังกล่าว รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและเงื่อนไขในการขอรับรองมาตรฐาน ส่งผลให้การวางแผนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานยังดำเนินการได้ไม่เต็มศักยภาพ

4. การขาดเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี

ผลการศึกษาพบว่า เครื่องมือ เครื่องจักร และโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนบางส่วนยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยเฉพาะเครื่องมือสำหรับการแปรรูปสินค้าเกษตรและสมุนไพร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และระบบอัตโนมัติสำหรับการบริหารจัดการกระบวนการผลิต แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐหรือสถาบันการศึกษาบางแห่งจะมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถสนับสนุนผู้ประกอบการได้ แต่การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์บางประเภทไม่สามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ และในบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องและมาตรฐานของกระบวนการผลิต

5. การขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการบางกลุ่ม โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ชนบท ยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล โดยเฉพาะบุคลากรรุ่นใหม่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขณะที่สมาชิกของกลุ่มบางส่วนเป็นเกษตรกรดั้งเดิมหรือผู้สูงอายุ เมื่อมีการนำเครื่องมือหรือระบบเทคโนโลยีมาใช้ และเกิดปัญหาทางเทคนิค เช่น ระบบไม่สามารถเชื่อมต่อ อุปกรณ์ไม่ทำงาน หรือแอปพลิเคชันขัดข้อง ผู้ใช้งานในพื้นที่บางส่วนยังไม่สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องพึ่งพาผู้ให้บริการหรือหน่วยงานภายนอกในการแก้ไขปัญหา ในบางกรณีข้อจำกัดดังกล่าวอาจส่งผลให้ลดระดับการใช้งานเทคโนโลยีหรือกลับไปใช้วิธีการดำเนินงานแบบเดิม

6. การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และโครงการสนับสนุนของภาครัฐที่ยังไม่ทั่วถึง

ผลการศึกษาพบว่า จังหวัดเชียงรายมีหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการหลายหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการบางกลุ่มยังเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสนับสนุน แหล่งเงินทุน การพัฒนาทักษะ และโอกาสทางธุรกิจได้ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ชนบท นอกจากนี้ ผู้ประกอบการบางกลุ่มยังมีข้อจำกัดด้านทักษะในการจัดทำข้อเสนอโครงการ การเขียนโครงการ และการนำเสนอข้อมูลของกลุ่มเพื่อขอรับการสนับสนุน ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากโอกาส ทรัพยากร และมาตรการสนับสนุนที่มีอยู่ในระบบได้อย่างเต็มที่

การสังเคราะห์ช่องว่างเชิงระบบ

เมื่อพิจารณาปัญหาและข้อจำกัดทั้ง 6 ประการร่วมกัน พบว่า ปัญหาที่ผู้ประกอบการเผชิญไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในระดับกิจการเท่านั้น แต่ยังมีความเชื่อมโยงกับระบบสนับสนุน เครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนกลไกด้านสถาบันและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์เป็น ช่องว่างเชิงระบบ (Systemic Gaps) โดยจำแนกออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับผู้ประกอบการ (Micro-level) ระดับระบบสนับสนุนและเครือข่าย (Meso-level) และระดับสถาบันและนโยบาย (Macro-level) เพื่อสะท้อนความเชื่อมโยงของปัญหาและข้อจำกัดตั้งแต่ระดับศักยภาพของผู้ประกอบการ ระดับกลไกการสนับสนุนและการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน ไปจนถึงระดับโครงสร้างและนโยบาย ดังนี้

1. ช่องว่างระดับผู้ประกอบการ (Micro-level Gap)

พบข้อจำกัดด้านขีดความสามารถภายในกิจการในการปรับตัวและดำเนินธุรกิจในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งครอบคลุมทั้งความพร้อมด้านเงินทุน ทักษะดิจิทัล ความสามารถในการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และบุคลากรที่จำเป็นต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ แม้ผู้ประกอบการบางส่วนจะมีความต้องการพัฒนาและเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ แต่ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและขีดความสามารถภายในกิจการยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ

2. ช่องว่างระดับระบบสนับสนุนและเครือข่าย (Meso-level Gap)

พบข้อจำกัดด้านการเชื่อมโยงและความต่อเนื่องของระบบสนับสนุนและเครือข่าย แม้จังหวัดเชียงรายจะมีหน่วยงานจากหลายภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนา

ผู้ประกอบการ แต่การสนับสนุนในบางส่วนยังขาดกลไกเชื่อมโยงข้อมูล การประสานงาน และเส้นทาง การพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การเข้าถึงเครื่องมือ เทคโนโลยี องค์กรความรู้ แหล่งเงินทุน หรือบริการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ อาจไม่ต่อเนื่อง และยังไม่เชื่อมโยงกับการพัฒนา มาตรฐาน การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และการเข้าถึงตลาดอย่างเป็นระบบ

3. ช่องว่างระดับสถาบันและนโยบาย (Macro-level Gap)

พบข้อจำกัดด้านการบูรณาการเชิงนโยบายและกลไกเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาผู้ประกอบการ กล่าวคือ การพัฒนาผู้ประกอบการจำเป็นต้องเชื่อมโยงการสนับสนุนด้านเงินทุน เทคโนโลยี ทักษะ มาตรฐาน และตลาดให้มีความต่อเนื่อง ขณะที่ระบบสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีประเด็นด้านการเชื่อมโยงข้อมูล การประสานภารกิจ และการส่งต่อผู้ประกอบการระหว่าง หน่วยงานที่ควรได้รับการพัฒนาให้มีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น

เมื่อพิจารณาปัญหาและข้อจำกัดทั้ง 6 ประการร่วมกับช่องว่างเชิงระบบทั้ง 3 ระดับ พบว่า ประเด็นต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ระดับผู้ประกอบการไปจนถึงระดับระบบสนับสนุนและระดับ สถาบันและนโยบาย โดยข้อจำกัดด้านเงินทุน ทักษะ บุคลากร และความสามารถในการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสะท้อนช่องว่างภายในระดับกิจการ ขณะที่ข้อจำกัดด้านการเข้าถึงเครื่องมือ องค์กรความรู้ แหล่งทุน และบริการสนับสนุนสะท้อนประเด็นด้านการเชื่อมโยงและความต่อเนื่องของระบบ สนับสนุนและเครือข่าย ส่วนประเด็นด้านการเชื่อมโยงข้อมูล การประสานงาน และการส่งต่อ ผู้ประกอบการระหว่างหน่วยงานสะท้อนความจำเป็นในการพัฒนากลไกเชิงสถาบันและนโยบายให้มีความ เป็นระบบมากขึ้น

ผลการสังเคราะห์จึงสะท้อนว่า ปัญหาของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายไม่ได้ จำกัดอยู่เฉพาะข้อจำกัดภายในกิจการ แต่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนและ เครือข่าย ตลอดจนกลไกเชิงสถาบันและนโยบาย ดังนั้น การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการจึงควร พิจารณาทั้งการเสริมสร้างศักยภาพระดับผู้ประกอบการ การพัฒนากลไกการเชื่อมโยงและการ สนับสนุนระหว่างหน่วยงาน และการส่งเสริมการบูรณาการเชิงสถาบันและนโยบาย ซึ่งนำไปสู่การ พิจารณาความต้องการของผู้ประกอบการในลำดับต่อไป

2.3 ความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่

จากการวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และช่องว่างเชิงระบบของผู้ประกอบการยุคใหม่ใน จังหวัดเชียงราย พบว่า ความต้องการของผู้ประกอบการไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการได้รับความรู้หรือการ เข้าร่วมการอบรมในระยะสั้น แต่เป็นความต้องการการสนับสนุนที่สอดคล้องกับปัญหา ลักษณะการ ดำเนินธุรกิจ และระดับความพร้อมของแต่ละกิจการ โดยผู้ประกอบการต้องการการสนับสนุนที่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้จริง มีการให้คำปรึกษาและติดตามอย่างต่อเนื่อง และ สามารถเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาศักยภาพ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ทางธุรกิจ

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สามารถจำแนกความต้องการสำคัญของผู้ประกอบการ ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาทักษะดิจิทัลและการตลาดออนไลน์ (2) การสนับสนุนเครื่องมือ และเทคโนโลยี (3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการแปรรูป (4) การสนับสนุนด้านมาตรฐานและ

การรับรอง (5) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ (6) ระบบการให้คำปรึกษา การติดตาม และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

1. ความต้องการพัฒนาทักษะดิจิทัลและการตลาดออนไลน์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการพัฒนาทักษะดิจิทัลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินธุรกิจได้โดยตรง โดยเฉพาะด้านการตลาดออนไลน์ การสร้างและผลิตเนื้อหาดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อเข้าถึงตลาดภายนอก การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และการใช้แอปพลิเคชันหรือระบบดิจิทัลที่เหมาะสมกับลักษณะของกิจการ ความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบด้านปัญหาและข้อจำกัดที่พบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความพร้อมและความสามารถด้านดิจิทัลแตกต่างกัน โดยบางกลุ่มยังใช้เทคโนโลยีในระดับพื้นฐาน ขณะที่บางกลุ่มสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ได้มากกว่า

ดังนั้น การพัฒนาทักษะดิจิทัลควรคำนึงถึงระดับความพร้อม ลักษณะธุรกิจ และบริบทของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม มากกว่าการใช้รูปแบบการพัฒนาหรือการอบรมในลักษณะเดียวกันทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไม่ได้ต้องการเพียงความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้เทคโนโลยี แต่ต้องการความสามารถในการนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การเข้าถึงลูกค้า การสร้างสื่อและเนื้อหาดิจิทัล การบริหารจัดการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ความต้องการสำคัญจึงอยู่ที่การพัฒนาทักษะที่เชื่อมโยงกับปัญหาและความต้องการของกิจการ พร้อมทั้งสามารถนำไปทดลองใช้และประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้จริง

2. ความต้องการสนับสนุนเครื่องมือและเทคโนโลยี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการเข้าถึงเครื่องมือเครื่องจักร ระบบดิจิทัล ห้องปฏิบัติการ และบริการทางเทคนิคที่จำเป็นต่อการพัฒนาธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่มีข้อจำกัดด้านเงินลงทุน เนื่องจากเครื่องมือและอุปกรณ์บางประเภทมีต้นทุนสูงเกินกว่าที่กิจการจะสามารถลงทุนและจัดหาได้ด้วยตนเอง ความต้องการดังกล่าวจึงครอบคลุมทั้งการเข้าถึงทรัพยากรเพื่อใช้งานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ไม่ได้จำกัดเฉพาะการจัดหาเครื่องมือให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกิจการ เช่น การใช้บริการศูนย์เครื่องมือกลาง การเช่าใช้เครื่องมือ หรือการใช้ทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานที่มีความพร้อม

ความต้องการด้านนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบเกี่ยวกับการขาดเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเครื่องมือสำหรับการแปรรูปสินค้าเกษตรและสมุนไพร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และระบบที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต นอกจากนี้ ข้อมูลยังสะท้อนว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับลักษณะและระดับความสามารถของกิจการ โดยมีได้มุ่งเน้นเฉพาะเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนหรือมีต้นทุนสูง แต่ต้องการเครื่องมือและเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจได้จริง

3. ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม และกระบวนการแปรรูป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการองค์ความรู้และการสนับสนุนในการนำวัตถุดิบ ภูมิปัญญา และทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์หรือ

บริการที่สร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะการแปรรูปสินค้าเกษตรและสมุนไพร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ไขข้อจำกัดของกระบวนการผลิต

ข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่า ผู้ประกอบการไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเพิ่มปริมาณการผลิต แต่มีความต้องการยกระดับทรัพยากรและองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีมูลค่าเพิ่มและตอบสนองความต้องการของตลาดได้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่มีวัตถุดิบหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านองค์ความรู้ เครื่องมือ และกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งทำให้การต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์ต้นแบบและการขยายตลาดยังดำเนินการได้ไม่เต็มศักยภาพ

4. ความต้องการสนับสนุนด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และกระบวนการรับรอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการยกระดับสถานที่ผลิต โรงเรือน กระบวนการผลิต และผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของสินค้าและสร้างโอกาสในการขยายตลาด โดยเฉพาะผู้ประกอบการด้านการเกษตร วิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตสินค้าแปรรูป และผู้ประกอบการด้านสมุนไพร

ทั้งนี้ ความต้องการของผู้ประกอบการไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการได้รับความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ของมาตรฐาน แต่ครอบคลุมถึงการได้รับคำปรึกษา การวางแผน การปรับปรุงกระบวนการผลิต และการติดตามในแต่ละขั้นตอนจนสามารถเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานได้จริง ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่าง “การได้รับความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน” กับ “ความสามารถในการดำเนินการเพื่อให้ผ่านกระบวนการรับรองมาตรฐาน” โดยช่องว่างดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านเงินทุน องค์ความรู้เฉพาะทาง เครื่องมือ และความพร้อมของสถานที่ผลิต

ผลการสังเคราะห์ทำให้เห็นว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการการสนับสนุนด้านมาตรฐานในลักษณะที่เชื่อมโยงเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่การประเมินความพร้อม การวางแผนและปรับปรุงสถานที่และกระบวนการผลิต การเตรียมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐาน

5. ความต้องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและรูปแบบการสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการลงทุนและพัฒนาธุรกิจหลายด้าน ทั้งการจัดหาเครื่องมือและเทคโนโลยี การปรับปรุงและพัฒนาสถานประกอบการ การยกระดับมาตรฐาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการดำเนินธุรกิจ โดยความต้องการด้านเงินทุนมีความแตกต่างกันตามขนาด ลักษณะ และระยะการดำเนินธุรกิจของแต่ละกิจการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

เมื่อพิจารณาร่วมกับข้อค้นพบด้านปัญหาและข้อจำกัด พบว่า เงินทุนมิได้เกี่ยวข้องเฉพาะกับการขยายกิจการเท่านั้น แต่ยังเป็นทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาธุรกิจหลายด้าน ทั้งการจัดหาเครื่องมือและเทคโนโลยี การปรับปรุงสถานที่ผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐาน และการรักษาสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ความต้องการของผู้ประกอบการจึงครอบคลุมทั้งการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ รูปแบบการสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสมกับขนาด ลักษณะ และ

ความสามารถของกิจการ เพื่อให้สามารถนำเงินทุนไปใช้ในการพัฒนาและดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสม

6. ความต้องการระบบให้คำปรึกษา การติดตาม และการเชื่อมโยงหน่วยงานสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการบุคลากรหรือหน่วยงานที่สามารถให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะด้าน โดยเฉพาะปัญหาทางเทคนิคที่เกิดจากการใช้เครื่องมือ ระบบดิจิทัล หรือเทคโนโลยีในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งต้องการช่องทางที่สะดวกในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสนับสนุน แหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยังสะท้อนถึงความต้องการระบบสนับสนุนที่สามารถติดตามพัฒนาการของผู้ประกอบการ และเชื่อมโยงไปยังหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของแต่ละกิจการในแต่ละระยะ

ประเด็นดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับช่องว่างทั้งในระดับผู้ประกอบการและระดับระบบสนับสนุน เนื่องจากแม้จังหวัดเชียงรายจะมีหน่วยงานและทรัพยากรที่สามารถสนับสนุนผู้ประกอบการอยู่แล้ว แต่ผู้ประกอบการบางกลุ่มยังต้องค้นหาข้อมูลและติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง ขณะที่กลไกการส่งต่อผู้ประกอบการจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งตามปัญหาและความต้องการเฉพาะด้านยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน ข้อมูลดังกล่าวจึงสะท้อนความต้องการช่องทางหรือกลไกกลางที่ช่วยเชื่อมโยงข้อมูลผู้ประกอบการ โครงการสนับสนุน แหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงทรัพยากรและบริการสนับสนุนที่เหมาะสมได้สะดวกและทั่วถึงมากขึ้น

เมื่อพิจารณาความต้องการทั้ง 6 ด้านร่วมกัน พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีความต้องการการสนับสนุนที่มีความเชื่อมโยงและต่อเนื่อง มากกว่าการสนับสนุนในลักษณะกิจกรรมหรือโครงการที่ดำเนินการแยกส่วนกัน กล่าวคือ ผู้ประกอบการต้องการการสนับสนุนที่เริ่มต้นจากการประเมินปัญหาและระดับความพร้อมของกิจการ แล้วเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาทักษะ การทดลองและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การเข้าถึงเครื่องมือและแหล่งเงินทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐาน ตลอดจนการเชื่อมโยงตลาด โดยมีระบบให้คำปรึกษา การติดตาม และการส่งต่อการสนับสนุนที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกิจการ

ความต้องการของผู้ประกอบการมิได้ครอบคลุมเฉพาะทรัพยากรหรือบริการสนับสนุนแต่ละด้านเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึง รูปแบบและกลไกของระบบสนับสนุน ที่สามารถเชื่อมโยงทรัพยากร องค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน มาตรฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน รวมทั้งสามารถติดตามพัฒนาการของผู้ประกอบการตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนาและทดลองใช้ จนถึงการนำความรู้และทรัพยากรไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ ภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ในบริบทจังหวัดเชียงราย

การวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงราย มุ่งตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งกำหนดให้วิเคราะห์ปัจจัยของระบบ

นิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ และสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) โดยพิจารณาปัจจัยหลักของระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้ประกอบการจำนวน 400 ราย ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อสะท้อนระดับของปัจจัยแต่ละด้าน ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการสนทนากลุ่มถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายบริบท เงื่อนไข ปัญหา ความต้องการ กลไกการสนับสนุน และลักษณะความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ทั้งสองส่วนถูกนำมาบูรณาการเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่สะท้อนบริบทของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG

การนำเสนอผลเริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยหลักของระบบนิเวศ ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) จากนั้นจึงบูรณาการผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย โดยผลการสังเคราะห์จะนำเสนอในลำดับต่อไป

3.1 ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO)

ผลการวิเคราะห์ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) เป็นการพิจารณาปัจจัยด้านความพร้อมและศักยภาพของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย โดยสะท้อนลักษณะการริเริ่มดำเนินการ การแสวงหาโอกาส การนำแนวคิดและนวัตกรรมมาใช้ ตลอดจนการยอมรับความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)

แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เน้นการลองทำสิ่งใหม่เพื่อค้นหาโอกาสใหม่	4.17	0.87	มาก
2. มุ่งเน้นการเริ่มลงมือทำก่อนเพื่อคว้าโอกาสที่เกิดขึ้น	4.19	0.92	มาก
3. ความสามารถในการมองเห็นโอกาสทางตลาดได้ดี	4.11	0.87	มาก
4. ส่งเสริมการนำแนวคิดใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่	4.10	0.91	มาก

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)
(ต่อ)

แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. กล้าที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง	3.50	1.09	ปานกลาง
6. ผู้นำหรือแกนนำกลุ่ม/ธุรกิจให้ความสำคัญกับการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน	4.05	0.95	มาก
7. ผู้นำหรือแกนนำกลุ่ม/ธุรกิจมักพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนธุรกิจอื่น	3.61	1.02	มาก
8. เมื่อเทียบกับธุรกิจอื่นที่คล้ายกัน มักเป็นผู้นำในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการทำงาน เช่น นำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือวิธีการจัดการใหม่ ๆ	3.65	1.03	มาก
รวม	3.92	0.96	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมุ่งเน้นการเริ่มลงมือทำก่อนเพื่อคว้าโอกาสที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.92) รองลงมา ได้แก่ การลองทำสิ่งใหม่เพื่อค้นหาโอกาสใหม่ ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.87) และความสามารถในการมองเห็นโอกาสทางตลาดได้ดี ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.87) ตามลำดับ โดยรายการดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ การส่งเสริมการนำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่มีค่าเฉลี่ย 4.10 (S.D. = 0.91) และการให้ความสำคัญกับการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ย 4.05 (S.D. = 0.95) ซึ่งอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการริเริ่ม การพัฒนาสินค้าและบริการ และการนำแนวคิดหรือนวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ขณะที่การกล้าที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 1.09) และอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก โดยมีลักษณะเด่นด้านการริเริ่มดำเนินการ การแสวงหาและมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ตลอดจนการนำแนวคิดใหม่และนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินงาน ขณะที่การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงมีระดับต่ำกว่าประเด็นอื่น ผลดังกล่าวจึงสะท้อนระดับของปัจจัยความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการที่ปรากฏในกลุ่มผู้ประกอบการตัวอย่าง ซึ่งจะนำไปใช้ประกอบการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงรายในลำดับต่อไป

3.2 ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของตัวแปร พบว่า ความสามารถดังกล่าวครอบคลุม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กลยุทธ์ทางดิจิทัล (Digital Strategy: DS) การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (Digital Integration: DI) และความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capability: DC) ซึ่งสะท้อนทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างคุณค่าและพัฒนาธุรกิจ การเชื่อมโยงการดำเนินงานกับผู้เกี่ยวข้องผ่านช่องทางดิจิทัล ตลอดจนความสามารถในการวางแผนและติดตามการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลของผู้ประกอบการยุคใหม่

ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลของ ผู้ประกอบการยุคใหม่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กลยุทธ์ทางดิจิทัล (DS)			
1.1 กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจช่วยสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า	3.99	0.91	มาก
1.2 กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจช่วยสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจของพันธมิตร	3.88	1.03	มาก
1.3 กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจมุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการดิจิทัลรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.93	1.00	มาก
รวม DS	3.93	0.98	มาก
2. การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (DI)			
2.1 มีการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น เช่น ช่องทางสังคมออนไลน์ โลก และเว็บไซต์	4.08	0.93	มาก
2.2 มีการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับผู้จัดหาวัตถุดิบ (Supplier) ผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น เช่น ระบบสั่งซื้อออนไลน์ และระบบเช็คสต็อกสินค้าแบบเป็นปัจจุบัน (Realtime)	3.87	1.02	มาก
2.3 มีการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับพันธมิตรทางธุรกิจผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐหรือมหาวิทยาลัย	3.66	1.09	มาก
2.4 กระบวนการทำงานของกลุ่ม/ธุรกิจในทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำมีการเชื่อมโยงกันด้วยระบบดิจิทัลมากขึ้น	3.68	1.09	มาก
รวม DI	3.82	1.03	มาก

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลของผู้ประกอบการยุคใหม่ (ต่อ)

ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลของผู้ประกอบการยุคใหม่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
3. ความสามารถทางดิจิทัล (DC)			
3.1 มีแนวทางที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ	3.69	1.10	มาก
3.2 มีการติดตามความก้าวหน้าในการนำดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ	3.69	1.11	มาก
3.3 มีการนำข้อมูลผลการดำเนินงาน เช่น ยอดขาย ต้นทุน หรือประสิทธิภาพ มาวิเคราะห์ความคุ้มค่าหรือความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.59	1.15	มาก
รวม DC	3.66	1.12	มาก
รวม DTIC	3.81	0.83	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.81, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า กลยุทธ์ทางดิจิทัล (Digital Strategy: DS) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 0.98) รองลงมา ได้แก่ การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (Digital Integration: DI) ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 1.03) และความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capability: DC) ($\bar{x}$ = 3.66, S.D. = 1.12) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายข้อของกลยุทธ์ทางดิจิทัล (DS) พบว่า กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจช่วยสร้างคุณค่าให้กับลูกค้ามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 3.99, S.D. = 0.91) รองลงมา ได้แก่ การมุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการดิจิทัลรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 1.00) และการใช้กลยุทธ์ด้านดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจของพันธมิตร ($\bar{x}$ = 3.88, S.D. = 1.03) โดยทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ด้านการเชื่อมโยงทางดิจิทัล (DI) พบว่า การติดต่อหรือเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น ช่องทางสังคมออนไลน์ ไลน์ และเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ = 4.08, S.D. = 0.93) รองลงมา ได้แก่ การติดต่อหรือเชื่อมโยงกับผู้จัดหาวัตถุดิบผ่านช่องทางดิจิทัล ($\bar{x}$ = 3.87, S.D. = 1.02) การเชื่อมโยงกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำด้วยระบบดิจิทัล ($\bar{x}$ = 3.68, S.D. = 1.09) และการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับพันธมิตรทางธุรกิจผ่านช่องทางดิจิทัล ($\bar{x}$ = 3.66, S.D. = 1.09) ตามลำดับ โดยทุกข้ออยู่ในระดับมาก

สำหรับความสามารถทางดิจิทัล (DC) พบว่า การมีแนวทางที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ และการติดตามความก้าวหน้าในการนำดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงาน

อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 โดยมี S.D. เท่ากับ 1.10 และ 1.11 ตามลำดับ ขณะที่การนำข้อมูลผลการดำเนินงาน เช่น ยอดขาย ต้นทุน หรือประสิทธิภาพ มาวิเคราะห์ความคุ้มค่าหรือความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ย 3.59 (S.D. = 1.15) ทั้งนี้ ทุกรายการอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัลอยู่ในระดับมาก โดยมีจุดเด่นด้านการใช้กลยุทธ์ดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่า การเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัล และการกำหนดแนวทางในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ ขณะที่การนำข้อมูลผลการดำเนินงานมาใช้ประเมินความคุ้มค่าหรือความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่นในองค์ประกอบ DC สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างในระดับการประยุกต์ใช้และการติดตามผลจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการ

3.3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF)

ผลการวิเคราะห์การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) ของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย เป็นการพิจารณาระดับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากบริการและแหล่งเงินทุนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การลงทุน และการพัฒนาธุรกิจ โดยครอบคลุมทั้งความสะดวกในการเข้าถึงบริการทางการเงิน ความเพียงพอของเงินทุน ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และความต่อเนื่องในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. เมื่อต้องการใช้เงินทุน เช่น เงินกู้ หรือสินเชื่อสามารถหาได้ง่าย	3.60	1.25	มาก
2. สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวก	3.80	1.17	มาก
3. จำนวนเงินกู้หรือเงินทุนที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจ	3.67	1.26	มาก
4. ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมอยู่ในระดับไม่สูง	3.61	1.24	มาก
5. มีตัวเลือกของบริการทางการเงินหลายรูปแบบให้เลือกใช้	3.68	1.22	มาก
6. ขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงินของกลุ่ม/ธุรกิจมีความ รวดเร็วและไม่ซับซ้อน	3.58	1.21	มาก
7. สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อมีความจำเป็น	3.72	1.23	มาก
8. บริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ได้รับมีความเหมาะสมกับ ความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจ	3.74	1.19	มาก
รวม	3.67	1.22	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) ของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.67, S.D. = 1.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายการอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวก ($\bar{x}$ = 3.80, S.D. = 1.17) รองลงมา ได้แก่ บริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจ ($\bar{x}$ = 3.74, S.D. = 1.19) และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างต่อเนื่องเมื่อมีความจำเป็น ($\bar{x}$ = 3.72, S.D. = 1.23) ตามลำดับ

รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงินของกลุ่ม/ธุรกิจมีความรวดเร็วและไม่ซับซ้อน ($\bar{x}$ = 3.58, S.D. = 1.21) รองลงมา ได้แก่ เมื่อต้องการใช้เงินทุน เช่น เงินกู้หรือสินเชื่อสามารถหาได้ง่าย ($\bar{x}$ = 3.60, S.D. = 1.25) และค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมอยู่ในระดับไม่สูง ($\bar{x}$ = 3.61, S.D. = 1.24) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่มีการเข้าถึงบริการและแหล่งเงินทุนในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความสะดวกในการเข้าถึงบริการทางการเงิน ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และความต่อเนื่องในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ขณะที่ประเด็นด้านความรวดเร็วและความไม่ซับซ้อนของขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงิน รวมถึงความสะดวกในการเข้าถึงเงินกู้หรือสินเชื่อมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น แม้ยังอยู่ในระดับมาก

3.4 ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)

ผลการวิเคราะห์ความร่วมมือในระบบนิเวศของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายพิจารณาจากระดับการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ ตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า ลูกค้า และพันธมิตรทางธุรกิจ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากร องค์ความรู้ เทคโนโลยี การแลกเปลี่ยนข้อมูล และโอกาสทางธุรกิจ โดยผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า ลูกค้า และพันธมิตรทางธุรกิจ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

ความร่วมมือกับระบบนิเวศ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้จัดหาวัตถุดิบ			
1.1 บรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืนได้โดยการทำงานร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า	3.89	1.02	มาก
1.2 มีการกำหนดแนวทางด้านความยั่งยืนให้ผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า นำไปใช้ในการดำเนินงาน เช่น ลดของเสีย หรือใช้วัสดุที่ปลอดภัย	3.97	0.97	มาก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย (ต่อ)

ความร่วมมือกับระบบนิเวศ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้จัดการวัตถุดิบ (ต่อ)			
1.3 พัฒนาสินค้าหรือบริการที่สนับสนุนความยั่งยืนร่วมกับผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า	3.95	1.02	มาก
1.4 กลุ่ม/ธุรกิจและผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน	3.97	0.95	มาก
1.5 มีการวางแผนร่วมกับผู้จัดการวัตถุดิบ/คู่ค้า เพื่อแก้ไขปัญหาของเสีย การใช้ทรัพยากรหมุนเวียนหรือการนำกลับมาใช้ใหม่	3.90	1.03	มาก
รวม	3.93	1.00	มาก
2. ลูกค้า			
2.1 นำความคิดเห็นของลูกค้ามาปรับปรุงการทำงานด้านความยั่งยืนให้ดีขึ้น	4.22	0.87	มาก
2.2 ผลลัพธ์หรือบริการที่สนับสนุนเป้าหมายด้านความยั่งยืนของกลุ่ม/ธุรกิจ เช่น ผลลัพธ์ปลอดสาร บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมพัฒนาขึ้นโดยจากร่วมมือกับลูกค้า	4.07	0.99	มาก
2.3 กลุ่ม/ธุรกิจและลูกค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน	4.04	1.00	มาก
2.4 มีการวางแผนร่วมกับลูกค้าเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน (เช่น การลดขยะ หรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า)	3.93	0.97	มาก
รวม	4.07	0.96	มาก
3. พันธมิตรทางธุรกิจ			
3.1 มีการทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานวิจัย เพื่อศึกษา คิดค้น หรือพัฒนาสินค้า/กิจกรรมที่เกี่ยวกับความยั่งยืน	3.92	1.11	มาก
3.2 มีความร่วมมือหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ประกอบการรายอื่น (แม้จะเป็นคู่แข่ง) เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมหรือความยั่งยืนร่วมกัน	3.85	1.08	มาก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความร่วมมือในระบบนิเวศของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย (ต่อ)

ความร่วมมือกับระบบนิเวศ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
3. พันธมิตรทางธุรกิจ (ต่อ)			
3.3 ขอคำแนะนำหรือทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ/หน่วยงานที่ปรึกษา (เช่น ภาครัฐ หรือผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อช่วยปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นในด้านความยั่งยืน	3.99	1.03	มาก
3.4 มีการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านความยั่งยืนไปยังพันธมิตรรายใหม่	3.89	1.09	มาก
3.5 ทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัวไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนมากขึ้น	3.83	1.13	มาก
รวม	3.89	1.09	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า เมื่อพิจารณาความร่วมมือในระบบนิเวศจำแนกตาม 3 องค์ประกอบ พบว่า ด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 รองลงมา คือ ด้านผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า มีค่าเฉลี่ย 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 และ ด้านพันธมิตรทางธุรกิจ มีค่าเฉลี่ย 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 ตามลำดับ ทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 ข้อ ได้แก่ การกำหนดแนวทางด้านความยั่งยืนให้ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้าไปใช้ในการดำเนินงาน เช่น การลดของเสียหรือการใช้วัสดุที่ปลอดภัย และการที่กลุ่ม/ธุรกิจกับผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.97 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 และ 0.95 ตามลำดับ รองลงมา คือ การพัฒนาสินค้าหรือบริการที่สนับสนุนความยั่งยืนร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า มีค่าเฉลี่ย 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 ขณะที่การวางแผนร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้าเพื่อแก้ไขปัญหาของเสีย การใช้ทรัพยากรหมุนเวียน หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ย 3.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในองค์ประกอบนี้ คือ การบรรจุเป้าหมายด้านความยั่งยืนโดยการทำงานร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า มีค่าเฉลี่ย 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 อย่างไรก็ตาม ทุกประเด็นยังอยู่ในระดับมาก

ด้านลูกค้า พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำความคิดเห็นของลูกค้ามาปรับปรุงการทำงานด้านความยั่งยืนให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 รองลงมา คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สนับสนุนเป้าหมายด้านความยั่งยืนร่วมกับลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 และการที่กลุ่ม/ธุรกิจกับลูกค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน

มีค่าเฉลี่ย 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 ตามลำดับ ส่วนการวางแผนร่วมกับลูกค้าเพื่อแก้ไข ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน เช่น การลดขยะหรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97

ด้านพันธมิตรทางธุรกิจ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การ ขอคำแนะนำหรือทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่ปรึกษาเพื่อช่วยปรับปรุงการดำเนินงาน ด้านความยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 รองลงมา คือ การทำงานร่วมกับ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานวิจัยเพื่อศึกษา คิดค้น หรือพัฒนาสินค้าหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 3.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11 และการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านความ ยั่งยืนไปยังพันธมิตรรายใหม่ มีค่าเฉลี่ย 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 ขณะที่การทำงาน ร่วมกับผู้ประกอบการรายอื่นเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมหรือความยั่งยืนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ย 3.85 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 และการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายเพื่อ สนับสนุนการปรับตัวไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 3.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีระดับความร่วมมือ กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศในระดับมาก โดย ด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และประเด็นที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำความคิดเห็นของลูกค้ามาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ขณะที่ ด้านพันธมิตรทางธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าอีกสององค์ประกอบเล็กน้อย โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับ หน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในองค์ประกอบนี้ อย่างไรก็ตาม ทุก ประเด็นยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงการเชื่อมโยงและการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อ สนับสนุนการดำเนินธุรกิจและการดำเนินงานด้านความยั่งยืน

3.5 การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามแนวคิด ESG ของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย พิจารณาจากการนำแนวทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โปร่งใส และเป็นไปตาม กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG จำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านธรรมาภิบาล ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

การบริหารจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนตามแนวคิด ESG	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. สิ่งแวดล้อม			
1.1 ลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ เช่น คาร์บอน ฝุ่น หรือกลิ่น	4.01	1.26	มาก
1.2 ลดปริมาณน้ำเสียหรือของเสีย เช่น ขยะ เศษวัสดุ	4.17	1.11	มาก
1.3 ลดการใช้สารหรือวัสดุที่เป็นอันตรายหรือเป็นพิษ	4.19	1.18	มาก
1.4 ลดการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	4.22	1.02	มาก
1.5 ปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	4.20	0.97	มาก
รวม	4.16	1.11	มาก
2. สังคม			
2.1 ดูแลความเป็นอยู่ของพนักงาน เช่น ความปลอดภัยในการทำงานและสุขภาพของพนักงาน	4.35	0.89	มาก
2.2 เคารพสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายและความเท่าเทียม	4.51	0.81	มากที่สุด
2.3 มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม	4.35	0.92	มาก
2.4 มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ลูกค้า	4.36	0.88	มาก
รวม	4.39	0.88	มาก
3. ธรรมาภิบาล			
3.1 มีโครงสร้างคณะกรรมการที่ยุติธรรม	4.32	0.91	มาก
3.2 บริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้	4.46	0.79	มาก
3.3 มีกิจกรรมจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับสมาชิก/พนักงาน	4.09	1.00	มาก
3.4 สมาชิก/พนักงานในกลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความพึงพอใจในการทำงาน	4.27	0.89	มาก
3.5 มีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล	4.46	0.87	มาก
3.6 ปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง	4.57	0.74	มากที่สุด
รวม	4.36	0.86	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตามแนวคิด ESG จำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 รองลงมา คือ ด้านธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ย 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86 และ ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11 ตามลำดับ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การลดการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 รองลงมา คือ การปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 และการลดการใช้สารหรือวัสดุที่เป็นอันตรายหรือเป็นพิษ มีค่าเฉลี่ย 4.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.18 ขณะที่การลดปริมาณน้ำเสียหรือของเสีย เช่น ขยะ และเศษวัสดุ มีค่าเฉลี่ย 4.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11 ส่วนการลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ เช่น คาร์บอน ฝุ่น หรือกลิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.26 ซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในองค์ประกอบนี้ อย่างไรก็ตาม ทุกข้อยังอยู่ในระดับมาก

ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.39 อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเคารพสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายและความเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ย 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้จำหน่ายวัตถุดิบและลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 ขณะที่การดูแลความเป็นอยู่ของพนักงาน เช่น ความปลอดภัยในการทำงานและสุขภาพของพนักงาน และการมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.35 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 และ 0.92 ตามลำดับ ทั้งนี้ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการเคารพสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายและความเท่าเทียม ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ย 4.36 อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 และการมีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 ตามลำดับ ขณะที่การมีโครงสร้างคณะกรรมการที่ยุติธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 การที่สมาชิกหรือพนักงานในกลุ่มหรือธุรกิจมีความพึงพอใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 และการมีกิจกรรมจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับสมาชิกหรือพนักงาน มีค่าเฉลี่ย 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 โดยทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีระดับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ใน ทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านธรรมาภิบาล และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ การเคารพสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายและความเท่าเทียม และการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นในองค์ประกอบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ยังคงอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงระดับการดำเนินงานของผู้ประกอบการในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลที่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

3.6 ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันไม่ได้พิจารณาเฉพาะผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจหรือความสามารถในการสร้างรายได้เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความสามารถของธุรกิจในการสร้างผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง และรักษาความสมดุลระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจจึงสะท้อนถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจทั้งในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างประโยชน์ต่อสังคม และการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยผลการประเมินระดับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจแสดงดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย

ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. มีความสภาพคล่องทางการเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว	3.88	1.08	มาก
2. มีความพร้อมทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.99	1.08	มาก
3. มียอดขายในระดับพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง	3.97	1.04	มาก
4. มีผลตอบแทนการลงทุนที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด	3.88	1.12	มาก
5. ช่วยสร้างงานหรือสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน	4.15	1.02	มาก
6. นำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าในตลาด	4.16	0.98	มาก
7. ได้รับการยอมรับว่าเป็นเลิศในการส่งเสริมและนำแนวทางการดำเนินงานที่ยั่งยืนไปใช้จริง	3.90	0.98	มาก
8. พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ปรับปรุงของเดิมให้ดี และเกิดความยั่งยืนต่อสังคมมากขึ้น	4.13	0.98	มาก
9. มีภาพลักษณ์และมีชื่อเสียงด้านความยั่งยืนโดดเด่นกว่าธุรกิจอื่น	3.91	1.00	มาก
10. ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรวม	4.18	1.00	มาก
รวม	4.01	1.03	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 4.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 รองลงมา คือ การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าในตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 และ การช่วยสร้างงานหรือสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 ตามลำดับ

นอกจากนี้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่หรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการเดิมให้ดีขึ้น และมีความยั่งยืนต่อสังคมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 รองลงมา คือ ความพร้อมทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 3.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 และ การมียอดขายในระดับที่พึงพอใจอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 ตามลำดับ

สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ได้แก่ การมีภาพลักษณ์และชื่อเสียงด้านความยั่งยืนที่โดดเด่นกว่าธุรกิจอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 รองลงมา คือ การได้รับการยอมรับว่าเป็นเลิศในการส่งเสริมและนำแนวทางการดำเนินงานที่ยั่งยืนไปใช้จริง มีค่าเฉลี่ย 3.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 ส่วน การมีสภาพคล่องทางการเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว และ การมีผลตอบแทนการลงทุนที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.88 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 และ 1.12 ตามลำดับ ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่า ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมีผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจในระดับมาก โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงเกี่ยวข้องกับ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างงานหรือรายได้ให้แก่ชุมชน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการให้มีความยั่งยืนมากขึ้น ขณะที่ประเด็นด้านสภาพคล่องทางการเงิน ผลตอบแทนการลงทุน การได้รับการยอมรับ และภาพลักษณ์ด้านความยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ทุกประเด็นยังคงอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย

ปัจจัย/ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	ระดับจากข้อมูลเชิงปริมาณ	ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ	บทบาทในระบบนิเวศผู้ประกอบการ
ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)	ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.96)	ผู้ประกอบการมีการมองหาโอกาสใหม่ กล้าลงมือทำ และให้ความสำคัญกับนวัตกรรม แต่การดำเนินกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงยังอยู่ในระดับปานกลาง	ปัจจัยด้านศักยภาพและพฤติกรรมของผู้ประกอบการ
ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)	ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = 0.83)	มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่า เชื่อมโยงลูกค้า และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ แต่ระดับการประยุกต์ใช้แตกต่างกันตามความพร้อมของแต่ละธุรกิจ	ปัจจัยด้านความสามารถและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยและการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย (ต่อ)

ปัจจัย/ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	ระดับจากข้อมูลเชิงปริมาณ	ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ	บทบาทในระบบนิเวศผู้ประกอบการ
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)	ระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 1.22)	ผู้ประกอบการมีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระดับมาก แต่ยังมีข้อจำกัดด้านกระบวนการ ความสะดวก และความเหมาะสมของแหล่งเงินทุนกับลักษณะธุรกิจ	ปัจจัยด้านทรัพยากร และการสนับสนุนทางการเงิน
ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC)	ระดับมากในทุกองค์ประกอบ ($\bar{X}$ = 3.89–4.07)	มีความร่วมมือกับผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า ลูกค้า และพันธมิตรทางธุรกิจ แต่การเชื่อมโยงกับหน่วยงานและการสนับสนุนระหว่างหน่วยงานยังต้องพัฒนาให้มีความต่อเนื่อง	ปัจจัยด้านเครือข่าย และการเชื่อมโยงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)	ระดับมากในทุกมิติ ($\bar{X}$ = 4.16–4.39)	ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยเฉพาะการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐาน และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	กลไกด้านความยั่งยืนที่เชื่อมโยงปัจจัยของระบบนิเวศกับผลลัพธ์ทางธุรกิจ
ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 1.03)	ธุรกิจมีผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระดับมาก ขณะที่บางประเด็น เช่น สภาพคล่อง ผลตอบแทนการลงทุน และการได้รับการยอมรับด้านความยั่งยืน มีระดับต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น	ผลลัพธ์ของการดำเนินธุรกิจภายใต้ระบบนิเวศและแนวทาง ESG

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงรายมีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้ประกอบการ ความพร้อมด้านทรัพยากร และการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ทำหน้าที่เป็นกลไกด้านความยั่งยืนที่เชื่อมโยงการดำเนินงานของผู้ประกอบการกับผลลัพธ์ทางธุรกิจ ส่วน ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) ทำหน้าที่สะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจภายใต้บริบทดังกล่าว ทั้งนี้ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพช่วยอธิบายเพิ่มเติมว่า ปัจจัยต่าง ๆ ไม่ได้ดำเนินงานแยกจากกัน หากแต่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของ

ผู้ประกอบการ การเข้าถึงทรัพยากร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนการสนับสนุนและการเชื่อมโยงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาร่วมกับข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ประกอบการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กและมีประสบการณ์ดำเนินธุรกิจมากกว่า 3 ปี โดยผู้ประกอบการมีจุดเด่นด้านความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัว และการบริหารจัดการ ขณะที่ทักษะเฉพาะด้านการตลาดดิจิทัลและการวิเคราะห์ข้อมูลยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย ประกอบกับผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันพบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความร่วมมือในระบบนิเวศ อยู่ในระดับมาก ส่วน การดำเนินงานตามแนวคิด ESG พบว่า ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ยังพบประเด็นที่มีระดับต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น เช่น การยอมรับความเสี่ยง การประยุกต์ใช้ทักษะด้านข้อมูลและเทคโนโลยี การเชื่อมโยงกับพันธมิตร และการเข้าถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถูกนำมาใช้ประกอบการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงราย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงรายได้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล (2) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร (3) เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน (4) นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า (5) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (6) การสนับสนุนด้านกฎระเบียบและสถาบัน และ (7) การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านจะเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในขั้นตอนต่อไป

ตารางที่ 17 การสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย

องค์ประกอบสำคัญ	ฐานข้อมูลและข้อค้นพบที่เกี่ยวข้อง
1. ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล (Entrepreneurial and Digital Capability)	EO + DTIC + ข้อมูลลักษณะและทักษะของผู้ประกอบการ
2. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร (Access to Finance and Resources)	AF + ปัญหาและความต้องการด้านเงินทุนและทรัพยากร
3. เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน (Digital Technology and Infrastructure)	DTIC + ปัญหาและความต้องการด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน
4. นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า (Innovation and Value Creation)	EO + DTIC + ความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ

ตารางที่ 17 การสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ในบริบทจังหวัดเชียงราย (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญ	ฐานข้อมูลและข้อค้นพบที่เกี่ยวข้อง
5. ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration)	EC + ข้อค้นพบด้านความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
6. การสนับสนุนด้านกฎระเบียบและสถาบัน (Regulatory and Institutional Support)	EC + ข้อค้นพบเชิงคุณภาพด้านมาตรฐานกฎระเบียบ หน่วยงาน และการเชื่อมโยงการสนับสนุน
7. การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG (ESG-oriented Business Practices)	ESG + ข้อค้นพบด้านการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงรายประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 ด้าน ซึ่งครอบคลุมศักยภาพของผู้ประกอบการความสามารถและ การใช้เทคโนโลยี การเข้าถึงทรัพยากร การสร้างนวัตกรรมและคุณค่า ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนเงื่อนไขด้านกฎระเบียบและการสนับสนุนเชิงสถาบัน รวมถึงการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG ทั้งนี้ การสังเคราะห์องค์ประกอบดังกล่าวพิจารณาบูรณาการข้อมูลจากหลายส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปและลักษณะของผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการ ตลอดจนข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้สะท้อนบริบทและเงื่อนไขของระบบนิเวศผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายอย่างรอบด้าน

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล (Entrepreneurial and Digital Capability)

องค์ประกอบนี้สะท้อนความสามารถและคุณลักษณะของผู้ประกอบการในการแสวงหาโอกาส การริเริ่มลงมือทำ การนำแนวคิดใหม่และนวัตกรรมมาใช้ ตลอดจนความรู้และทักษะด้านดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ เช่น การใช้ช่องทางออนไลน์ การสร้างสื่อดิจิทัล และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีจุดเด่นด้านความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการปรับตัว และการบริหารจัดการ ขณะที่ทักษะเฉพาะด้านการตลาดดิจิทัลและการวิเคราะห์ข้อมูลยังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่พบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) และ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบเชิงคุณภาพสะท้อนว่าระดับความพร้อมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประกอบการยังมีความแตกต่างกันตามบริบทและศักยภาพของแต่ละธุรกิจ

องค์ประกอบที่ 2 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร (Access to Finance and Resources)

องค์ประกอบนี้สะท้อนความสามารถของผู้ประกอบการในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ การลงทุนด้านเทคโนโลยีและเครื่องมือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ รวมถึงข้อค้นพบเชิงคุณภาพสะท้อนว่ายังมีข้อจำกัดด้านขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงิน ความสะดวกในการเข้าถึง ความเพียงพอของเงินทุน และความต่อเนื่องของเงินทุน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยและธุรกิจขนาดเล็ก ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลไกสนับสนุนด้านเงินทุนและทรัพยากรให้มีความเหมาะสมกับลักษณะและความต้องการของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม เพื่อเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 3 เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน (Digital Technology and Infrastructure)

องค์ประกอบนี้ครอบคลุมการเข้าถึงและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสาร การตลาด การเชื่อมโยงข้อมูล และการดำเนินงานของธุรกิจ รวมถึงความเหมาะสมและความพร้อมของเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) อยู่ในระดับมาก แต่ระดับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่การใช้เทคโนโลยีในระดับพื้นฐาน การใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานบางส่วน ไปจนถึงการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ากับกระบวนการทางธุรกิจ ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนข้อจำกัดด้านต้นทุน ความซับซ้อนของเทคโนโลยี บุคลากรที่มีทักษะเฉพาะ และการดูแลรักษาระบบและอุปกรณ์ในพื้นที่

องค์ประกอบที่ 4 นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า (Innovation and Value Creation)

องค์ประกอบนี้ครอบคลุมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การแปรรูป การสร้างต้นแบบ ตลอดจนการนำความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความมุ่งมั่นด้านการริเริ่มและนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก แต่ยังพบข้อจำกัดในการนำทรัพยากร องค์ความรู้ และแนวคิดที่มีอยู่ไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีมาตรฐานและสามารถสร้างความแตกต่างในตลาดได้อย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการสนับสนุนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การออกแบบ การแปรรูป และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

องค์ประกอบที่ 5 ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration)

องค์ประกอบนี้ครอบคลุมความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้า ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า พันธมิตรทางธุรกิจ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่า ความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า ลูกค้า และพันธมิตรทางธุรกิจ อยู่ในระดับมาก โดยความร่วมมือกับ ลูกค้า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้จัดหาวัตถุดิบหรือคู่ค้า และ พันธมิตรทางธุรกิจ ตามลำดับ ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนว่า

การเชื่อมโยงกับพันธมิตรบางกลุ่มและหน่วยงานภาครัฐยังมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในด้านความต่อเนื่องของการประสานงาน การบูรณาการข้อมูล และการส่งต่อผู้ประกอบการระหว่างหน่วยงาน ดังนั้น การพัฒนากลไกความร่วมมือและการประสานงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงเป็นประเด็นสำคัญของการเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบนิเวศผู้ประกอบการ

องค์ประกอบที่ 6 ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบัน (Regulatory and Institutional Support)

องค์ประกอบนี้ครอบคลุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ กฎระเบียบ กระบวนการรับรอง และกลไกการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสำคัญต่อความน่าเชื่อถือของสินค้าและบริการและการเข้าสู่ตลาด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการยังเผชิญข้อจำกัดด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ สถานที่ผลิตหรือโรงงาน และต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับรอง โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายเล็ก ขณะเดียวกัน การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และโครงการสนับสนุนของภาครัฐยังไม่ทั่วถึง ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เหมาะสมกับระดับความพร้อมและลักษณะของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม รวมถึงการปรับปรุงการเชื่อมโยงข้อมูล การประสานงาน และการส่งต่อการสนับสนุนระหว่างหน่วยงานให้มีความต่อเนื่องมากขึ้น

องค์ประกอบที่ 7 การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG (ESG-oriented Business Practices)

องค์ประกอบนี้ครอบคลุมการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ได้แก่ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การลดของเสีย การดูแลพนักงานและชุมชน การคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนการบริหารงานอย่างโปร่งใสและการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 3 มิติของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG อยู่ในระดับมาก โดยด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านธรรมาภิบาล และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ขณะที่ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมบางรายการมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นในองค์ประกอบเดียวกัน สะท้อนถึงประเด็นที่สามารถนำไปพัฒนาและยกระดับการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่เป็นระบบที่ประกอบด้วย ศักยภาพของผู้ประกอบการ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า ความร่วมมือในระบบนิเวศ ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบและการสนับสนุนเชิงสถาบัน และการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันภายใต้บริบทการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย ผลการสังเคราะห์ดังกล่าวจึงเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในขั้นตอนต่อไป ขณะเดียวกัน ในการวิเคราะห์เชิงสถิติ ผู้วิจัยได้กำหนด ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) เป็นปัจจัยของระบบนิเวศที่ใช้ทดสอบอิทธิพลต่อ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) รวมทั้งทดสอบอิทธิพลของ ESG ที่มีต่อ

ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) และบทบาทส่งผ่านของ ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับ BSP

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลส่งผ่านของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ดำเนินการเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ตามแบบจำลองการวิจัย โดยพิจารณา ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ในฐานะปัจจัยของระบบนิเวศที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ตลอดจนทดสอบอิทธิพลโดยตรงของ ESG ที่มีต่อ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) และวิเคราะห์บทบาทของ ESG ในฐานะตัวแปรส่งผ่านระหว่าง EO, DTIC, AF และ EC กับ BSP

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการจำนวน 400 ราย โดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Structural Equation Modeling: PLS-SEM) และโปรแกรม SmartPLS 4 ผลการวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับ ได้แก่ การตรวจสอบค่าสถิติเชิงพรรณนาและการแจกแจงของข้อมูล การประเมินโมเดลการวัด การประเมินโมเดลโครงสร้าง การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง การวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่าน และการสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ก่อนการประเมินโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นโดยพิจารณาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) รวมทั้งตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูลจากค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) เพื่อประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ด้วย PLS-SEM ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าสถิติเชิงพรรณนาและค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Mean, S.D., Skewness, Kurtosis)

(N=400)

ตัวแปรและข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความเบ้ (Skewness)	ความโด่ง (Kurtosis)	ระดับความคิดเห็น
แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ (EO)	3.923	0.718			มาก
EO1	4.173	0.874	-0.659	-0.417	มาก
EO2	4.188	0.922	-0.902	0.190	มาก
EO3	4.108	0.868	-0.557	-0.445	มาก
EO4	4.100	0.915	-0.850	0.555	มาก

ตารางที่ 18 ค่าสถิติเชิงพรรณนาและค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Mean, S.D., Skewness, Kurtosis) (ต่อ)

(N=400)

ตัวแปรและข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความเบ้ (Skewness)	ความโด่ง (Kurtosis)	ระดับความ คิดเห็น
EO5	3.497	1.088	-0.252	-0.460	ปานกลาง
EO6	4.045	0.949	-0.674	-0.157	มาก
EO7	3.610	1.020	-0.300	-0.347	มาก
EO8	3.653	1.029	-0.470	-0.067	มาก
ความสามารถด้านการ เปลี่ยนผ่านและ นวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)	3.805	0.825			มาก
DTIC1	3.988	0.914	-0.669	0.217	มาก
DTIC2	3.875	1.026	-0.518	-0.430	มาก
DTIC3	3.925	0.996	-0.675	0.125	มาก
DTIC4	4.082	0.934	-0.647	-0.385	มาก
DTIC5	3.872	1.022	-0.578	-0.264	มาก
DTIC6	3.655	1.088	-0.467	-0.402	มาก
DTIC7	3.677	1.089	-0.525	-0.269	มาก
DTIC8	3.693	1.103	-0.507	-0.386	มาก
DTIC9	3.693	1.110	-0.532	-0.363	มาก
DTIC10	3.588	1.151	-0.473	-0.444	มาก
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)	3.673	1.055			มาก
AF1	3.595	1.249	-0.501	-0.675	มาก
AF2	3.795	1.167	-0.699	-0.270	มาก
AF3	3.668	1.259	-0.587	-0.638	มาก
AF4	3.607	1.240	-0.521	-0.638	มาก
AF5	3.678	1.224	-0.569	-0.580	มาก
AF6	3.583	1.207	-0.556	-0.497	มาก
AF7	3.718	1.229	-0.611	-0.521	มาก
AF8	3.738	1.190	-0.637	-0.386	มาก

ตารางที่ 18 ค่าสถิติเชิงพรรณนาและค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Mean, S.D., Skewness, Kurtosis) (ต่อ)

(N=400)

ตัวแปรและข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความเบ้ (Skewness)	ความโด่ง (Kurtosis)	ระดับความ คิดเห็น
ความร่วมมือกับระบบ นิเวศ (EC)	3.974	0.781			มาก
EC1	3.893	1.019	-0.568	-0.278	มาก
EC2	3.965	0.970	-0.691	0.017	มาก
EC3	3.950	1.017	-0.689	-0.168	มาก
EC4	3.965	0.952	-0.666	0.149	มาก
EC5	3.895	1.028	-0.651	-0.142	มาก
EC6	4.223	0.869	-0.816	-0.078	มาก
EC7	4.072	0.990	-0.941	0.460	มาก
EC8	4.040	0.998	-0.825	0.123	มาก
EC9	3.930	0.973	-0.629	-0.154	มาก
EC10	3.922	1.113	-0.843	0.057	มาก
EC11	3.845	1.079	-0.687	0.025	มาก
EC12	3.987	1.027	-0.840	0.257	มาก
EC13	3.885	1.086	-0.690	-0.191	มาก
EC14	3.833	1.128	-0.730	-0.122	มาก
การบริหารจัดการตาม แนวคิด ESG (ESG)	4.300	0.709			มาก
ESG1	4.008	1.262	-1.030	-0.058	มาก
ESG2	4.167	1.106	-1.263	0.850	มาก
ESG3	4.187	1.179	-1.299	0.631	มาก
ESG4	4.222	1.023	-1.262	1.075	มาก
ESG5	4.203	0.969	-1.046	0.453	มาก
ESG6	4.348	0.894	-1.334	1.315	มาก
ESG7	4.507	0.813	-1.653	2.357	มากที่สุด
ESG8	4.348	0.919	-1.328	1.206	มาก
ESG9	4.357	0.878	-1.210	0.694	มาก
ESG10	4.315	0.907	-1.170	0.831	มาก
ESG11	4.462	0.788	-1.299	0.914	มาก
ESG12	4.088	0.996	-0.818	-0.136	มาก

ตารางที่ 18 ค่าสถิติเชิงพรรณนาและค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปรและข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย (Mean, S.D., Skewness, Kurtosis) (ต่อ)

(N=400)

ตัวแปรและข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ความเบ้ (Skewness)	ความโด่ง (Kurtosis)	ระดับความ คิดเห็น
ESG13	4.270	0.888	-1.031	0.353	มาก
ESG14	4.462	0.866	-1.697	2.619	มาก
ESG15	4.570	0.736	-1.590	1.768	มากที่สุด
ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	4.014	0.818			มาก
BSP1	3.875	1.078	-0.702	-0.175	มาก
BSP2	3.993	1.082	-0.821	-0.083	มาก
BSP3	3.967	1.039	-0.798	0.014	มาก
BSP4	3.880	1.124	-0.602	-0.609	มาก
BSP5	4.150	1.022	-1.096	0.612	มาก
BSP6	4.162	0.982	-0.954	0.142	มาก
BSP7	3.903	0.983	-0.536	-0.205	มาก
BSP8	4.130	0.978	-0.878	0.094	มาก
BSP9	3.908	0.998	-0.543	-0.221	มาก
BSP10	4.175	0.998	-1.010	0.305	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อตัวแปรหลักทั้ง 6 ตัวแปรอยู่ในระดับมาก โดย การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.300 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.709 รองลงมา คือ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) มีค่าเฉลี่ย 4.014 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.818 ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีค่าเฉลี่ย 3.974 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.781 ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีค่าเฉลี่ย 3.923 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.718 ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) มีค่าเฉลี่ย 3.805 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.825 และ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) มีค่าเฉลี่ย 3.673 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.055 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยมีบางข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ EO2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.188, ESG7 มีค่าเฉลี่ย 4.507 และ ESG15 มีค่าเฉลี่ย 4.570 ขณะที่ข้อ EO5 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เท่ากับ 3.497 และอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนค่าความเบ้และค่าความโด่งของข้อคำถามที่ปรากฏในตารางอยู่ในช่วงที่แสดงลักษณะการกระจายของข้อมูลที่สามารถนำไปประกอบการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง PLS-SEM ได้

การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้ (Skewness) และค่าสัมประสิทธิ์ความโด่ง (Kurtosis) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเบ้ของข้อคำถามทุกข้ออยู่ระหว่าง -1.697 ถึง -0.252 ซึ่งอยู่ภายในเกณฑ์ ± 2 ตามเกณฑ์ที่ Hair et al. (2022) เสนอไว้ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ความโด่งอยู่ระหว่าง -0.675 ถึง 2.619 ซึ่งอยู่ภายในเกณฑ์ ± 7 ตาม Kline (2016) จึงไม่พบลักษณะการเบี่ยงเบนจากการแจกแจงปกติในระดับรุนแรง และข้อมูลมีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

ทั้งนี้ ค่าสถิติเชิงพรรณนาใน ตารางที่ 18 คำนวณจากข้อคำถามทั้งหมดที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการประเมินโมเดลการวัด ขณะที่ค่าสถิติเชิงพรรณนาใน ตารางที่ 19 คำนวณจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านการประเมินโมเดลการวัดและยังคงอยู่ในโมเดลสุดท้าย ดังนั้น ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแฝงในตารางที่ 18 และตารางที่ 19 จึงอาจมีความแตกต่างกันได้ ความแตกต่างดังกล่าวเกิดจากจำนวนและชุดของตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้ในการคำนวณแตกต่างกันตามผลการประเมินโมเดลการวัด

ภายหลังการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ **ความสอดคล้องภายในของตัวแปรแฝง ค่าสถิติเชิงพรรณนา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง** เพื่อพิจารณาความน่าเชื่อถือเบื้องต้น ระดับของตัวแปร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ค่าสถิติเชิงพรรณนาและสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (Correlation Matrix)

	Cronbach's alpha (α)	Mean	Std. Deviation	EO	DTIC	AF	EC	ESG	BSP
EO	0.84	4.12	0.71	-					
DTIC	0.88	3.95	0.80	.646**	-				
AF	0.96	3.67	1.07	.445**	.486**	-			
EC	0.94	3.94	0.80	.511**	.641**	.544**	-		
ESG	0.90	4.40	0.69	.462**	.360**	.353**	.493**	-	
BSP	0.92	4.03	0.81	.456**	.424**	.566**	.563**	.557**	-

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ความสอดคล้องภายในของตัวแปรแฝง (2) ค่าสถิติเชิงพรรณนา และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

1. ความสอดคล้องภายในของตัวแปรแฝง (Internal Consistency Reliability)

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha: α) ของตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.84–0.96 โดยเรียงจากสูงไปต่ำ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) = 0.96, ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) = 0.94, ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) = 0.92, การดำเนินงานตาม

แนวคิด ESG (ESG) = 0.90, ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) = 0.88 และ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) = 0.84 ซึ่งทุกค่ามีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70 แสดงว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวมีความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

2. สถิติเชิงพรรณนาระดับตัวแปร (Descriptive Statistics) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรแฝงส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดย การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีค่าเฉลี่ย 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71, ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) มีค่าเฉลี่ย 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81, ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) มีค่าเฉลี่ย 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80, ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีค่าเฉลี่ย 3.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 และ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) มีค่าเฉลี่ย 3.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 ตามลำดับ โดยตัวแปร EO, BSP, DTIC, EC และ AF อยู่ในระดับมาก

3. เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (Correlation Matrix) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient: r) ระหว่างคู่ตัวแปรแฝงทุกคู่มีทิศทางเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < 0.01$) โดยมีขนาดความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.353–0.646 คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงที่สุด คือ EO กับ DTIC มีค่า $r = 0.646$ รองลงมา คือ DTIC กับ EC มีค่า $r = 0.641$ และ AF กับ BSP มีค่า $r = 0.566$ ขณะที่คู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ AF กับ ESG มีค่า $r = 0.353$ ทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาพรวมค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.353–0.646 และ ไม่พบคู่ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า 0.80 ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรแฝงแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่สูงมากจนผิดปกติ และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับประกอบการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนเข้าสู่การประเมินโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง ทั้งนี้ การตรวจสอบ ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) จะพิจารณาจากค่า HTMT ในขั้นตอนการประเมินโมเดลการวัด ขณะที่การตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นในโมเดลโครงสร้างจะพิจารณาจากค่า Inner VIF โดยตรง

4.1 ผลการประเมินโมเดลการวัด (Measurement Model)

การประเมินโมเดลการวัดเป็นการตรวจสอบคุณภาพของตัวแปรแฝงและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการวิจัย โดยพิจารณาความเที่ยงและความตรงของโมเดลการวัด ได้แก่ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Outer Loading) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha: α) ค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability: CR) และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ส่วนความตรงเชิงจำแนกจะพิจารณาจากอัตราส่วนเฮเทอโรเทรต-โมนอเทรต (Heterotrait-Monotrait Ratio: HTMT)

4.1.1 ผลการประเมินความตรงเชิงลู่เข้าและความเที่ยงของตัวแปรแฝง

จากผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด พบว่า ตัวบ่งชี้ที่คงเหลือในโมเดลมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Outer Loading) อยู่ระหว่าง 0.717–0.901 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.708 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) ของตัวแปรแฝงทั้ง 6 ตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.594–0.766 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.50 ได้แก่ AF = 0.766, DTIC = 0.672, ESG = 0.636, EO = 0.616, BSP = 0.607 และ EC = 0.594

สำหรับความเที่ยงของตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.844–0.956 และค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability: CR) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.889–0.963 ซึ่งทุกตัวแปรมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 0.70 สะท้อนว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวมีความสอดคล้องภายในและมีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ตารางที่ 20 ความตรงเชิงลู่เข้าและความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Outer Loadings, α , CR, AVE)
(N=400)

ตัวแปรแฝงและตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Outer Loading)	สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)	ความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability)	ความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE)
ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO)		0.844	0.889	0.616
EO1	0.833			
EO2	0.777			
EO3	0.814			
EO4	0.765			
EO6	0.731			
ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)		0.877	0.911	0.672
DTIC1	0.875			
DTIC2	0.850			
DTIC3	0.847			
DTIC4	0.768			
DTIC5	0.750			

ตารางที่ 20 ความตรงเชิงลู่เข้าและความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Outer Loadings, α , CR, AVE) (ต่อ)
(N=400)

ตัวแปรแฝงและตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Outer Loading)	สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)	ความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability)	ความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE)
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)		0.956	0.963	0.766
AF1	0.839			
AF2	0.899			
AF3	0.893			
AF4	0.869			
AF5	0.874			
AF6	0.828			
AF7	0.894			
AF8	0.901			
ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC)		0.938	0.946	0.594
EC1	0.747			
EC2	0.760			
EC3	0.799			
EC4	0.814			
EC5	0.817			
EC7	0.737			
EC8	0.734			
EC10	0.753			
EC11	0.779			
EC12	0.762			
EC13	0.770			
EC14	0.771			
การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG)		0.904	0.924	0.636
ESG6	0.825			
ESG7	0.831			
ESG8	0.829			

ตารางที่ 20 ความตรงเชิงลู่เข้าและความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Outer Loadings, α , CR, AVE) (ต่อ)
(N=400)

ตัวแปรแฝงและตัว บ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (Outer Loading)	สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha)	ความเชื่อมั่นเชิง ประกอบ (Composite Reliability)	ความ แปรปรวน เฉลี่ยที่สกัด ได้ (AVE)
ESG9	0.773			
ESG10	0.765			
ESG11	0.790			
ESG14	0.764			
ผลการดำเนินงานที่ ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)		0.919	0.933	0.607
BSP1	0.779			
BSP2	0.802			
BSP3	0.808			
BSP4	0.800			
BSP5	0.807			
BSP6	0.783			
BSP8	0.787			
BSP9	0.717			
BSP10	0.724			

จากตารางที่ 20 ผลการประเมินโมเดลการวัดด้วย PLS-SEM Algorithm เพื่อประเมินความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent Validity) และความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct Reliability) ตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า

1. การคัดเลือกตัวบ่งชี้และค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Outer Loading) จากตัวบ่งชี้เริ่มต้นทั้งหมด 65 ตัว ผู้วิจัยได้ตัดตัวบ่งชี้ออกจากโมเดลการวัดจำนวน 19 ตัว ตามผลการประเมินคุณภาพของโมเดลการวัด ได้แก่ EO5, EO7 และ EO8 ในตัวแปรความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ; DTIC6–DTIC10 ในตัวแปรความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล; EC6 และ EC9 ในตัวแปรความร่วมมือในระบบนิเวศ; ESG1–ESG5, ESG12, ESG13 และ ESG15 ในตัวแปรการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และ BSP7 ในตัวแปรผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ส่งผลให้โมเดลการวัดขั้นสุดท้ายมีตัวบ่งชี้คงเหลือ 46 ตัว โดยตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอกอยู่ระหว่าง 0.717–0.901 และเป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ที่ 0.708 จึงสะท้อนว่าตัวบ่งชี้ที่คงเหลือมีความเหมาะสมในการวัดตัวแปรแฝงที่กำหนดไว้

2. ความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.844–0.956 และค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability: CR) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.889–0.963 โดยทุกตัวแปรที่มีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ 0.70 สะท้อนว่าตัวบ่งชี้ภายในตัวแปรแฝงแต่ละตัวมีความสอดคล้องภายในและมีความเที่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3. ความตรงเชิงลู่เข้า (Convergent Validity) ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ของตัวแปรแฝงทั้ง 6 ตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 0.594–0.766 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ 0.50 ทุกตัวแปร ได้แก่ AF = 0.766, DTIC = 0.672, ESG = 0.636, EO = 0.616, BSP = 0.607 และ EC = 0.594 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ใช้วัดตัวแปรนั้นได้มากกว่าร้อยละ 50

โมเดลการวัดของการวิจัยมีความเที่ยงและมีความตรงเชิงลู่เข้าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงสามารถดำเนินการประเมิน ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ในขั้นตอนต่อไปได้

4.1.2 ผลการประเมินความตรงเชิงจำแนกด้วย HTMT

การประเมินความตรงเชิงจำแนกด้วยอัตราส่วนเฮเทอโรเทรต-โมโนเทรต (Heterotrait-Monotrait Ratio: HTMT) พบว่า ค่า HTMT ระหว่างคู่ตัวแปรแฝงทั้งหมดอยู่ในช่วง 0.377–0.748 โดยคู่ตัวแปรที่มีค่าสูงสุด คือ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กับความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) มีค่า HTMT เท่ากับ 0.748 ขณะที่คู่ตัวแปรที่มีค่าต่ำที่สุด คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) กับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีค่า HTMT เท่ากับ 0.377 โดยค่า HTMT ของทุกคู่ตัวแปรต่ำกว่าเกณฑ์ 0.85 จึงสะท้อนว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวมีความแตกต่างเชิงแนวคิดจากตัวแปรแฝงอื่นในแบบจำลอง และโมเดลการวัดมีความตรงเชิงจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ตารางที่ 21 ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity: HTMT Ratio)

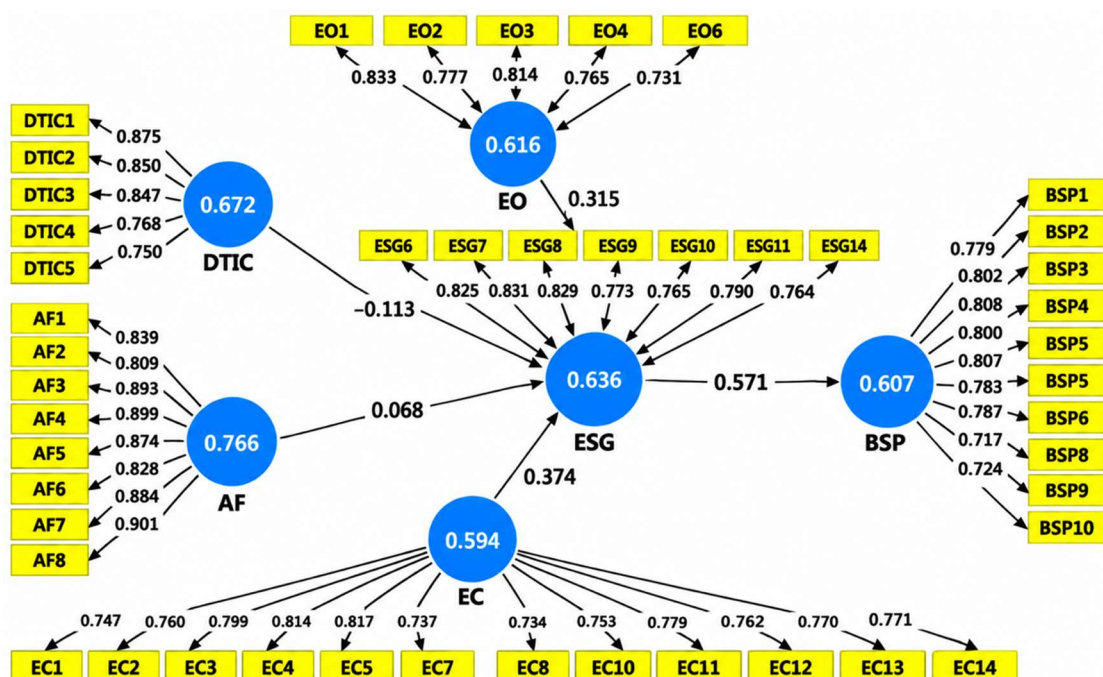
(N=400)						
ตัวแปรแฝง	AF	BSP	DTIC	EC	EO	ESG
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF)	-					
ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	0.597	-				
ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC)	0.530	0.471	-			
ความร่วมมือกับระบบนิเวศ (EC)	0.576	0.610	0.708	-		
แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ (EO)	0.497	0.519	0.748	0.575	-	
การบริหารจัดการตามแนวคิด ESG (ESG)	0.377	0.611	0.402	0.533	0.527	-

จากตารางที่ 21 ผลการประเมินความตรงเชิงจำแนกของโมเดลการวัดด้วยอัตราส่วนเฮเทอโรเทรต-โมโนเทรต (Heterotrait-Monotrait Ratio: HTMT) พบว่า ค่า HTMT ระหว่างคู่ตัวแปรแฝงทั้งหมด

ในแบบจำลองมีค่าอยู่ระหว่าง 0.377–0.748 โดยคู่ตัวแปรที่มีค่าต่ำที่สุด คือ AF กับ ESG มีค่าเท่ากับ 0.377 และคู่ตัวแปรที่มีค่าสูงที่สุด คือ EO กับ DTIC มีค่าเท่ากับ 0.748 ทั้งนี้ ค่า HTMT ของทุกคู่ตัวแปรต่ำกว่าเกณฑ์ 0.85 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวสามารถแยกความแตกต่างจากตัวแปรแฝงอื่นในแบบจำลองได้อย่างเหมาะสม และโมเดลการวัดมีความตรงเชิงจำแนกอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

4.2 ผลการประเมินโมเดลโครงสร้าง (Structural Model)

การประเมินโมเดลโครงสร้าง ผู้วิจัยพิจารณาคุณภาพของโมเดลและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยพิจารณาปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการ ได้แก่ แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือกับระบบนิเวศ (EC) ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และความสัมพันธ์ระหว่าง ESG กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) การประเมินโมเดลโครงสร้างประกอบด้วย การตรวจสอบความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นภายในโมเดล (Inner VIF) ความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายใน (R^2) ความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง ($Q^2_{predict}$) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเพื่อทดสอบอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ ภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรและผลการวิเคราะห์แบบจำลอง PLS-SEM โดยใช้โปรแกรม SmartPLS 4

ภาพที่ 2 แบบจำลอง PLS-SEM และโมเดลการวัดของการวิจัย

จากภาพที่ 2 ตัวเลขบนเส้นลูกศรระหว่างตัวแปรแฝงแสดง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient: β) ของโมเดลโครงสร้าง โดยแสดงเส้นทางความสัมพันธ์จาก ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ไปยัง การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) และจาก ESG ไปยัง ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)

ผลการประเมินโมเดลการวัด (Measurement Model / Outer Model) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่คงเหลือในโมเดลการวัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายนอก (Outer Loading) อยู่ระหว่าง 0.717–0.901 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (AVE) ของตัวแปรแฝงทั้ง 6 ตัวอยู่ระหว่าง 0.594–0.766 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ที่คงเหลือมีความเหมาะสมในการวัดตัวแปรแฝง และตัวแปรแฝงแต่ละตัวมีความตรงเชิงลู่เข้าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ผลการประเมินโมเดลโครงสร้าง (Structural Model / Inner Model) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางจาก ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) ไปยังการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีค่าสูงที่สุด เท่ากับ $\beta = 0.374$ รองลงมา คือ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ไปยัง ESG มีค่า $\beta = 0.315$ ขณะที่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) ไปยัง ESG มีค่า $\beta = 0.068$ และความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) ไปยัง ESG มีค่า $\beta = -0.113$ ส่วนเส้นทางจาก ESG ไปยังผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง $\beta = 0.571$

เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าเส้นทาง $EO \rightarrow ESG$, $EC \rightarrow ESG$ และ $ESG \rightarrow BSP$ มีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่เส้นทาง $DTIC \rightarrow ESG$ และ $AF \rightarrow ESG$ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับอิทธิพลส่งผ่าน พบว่า ESG มีบทบาทเป็นตัวแปรส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญ ในเส้นทาง $EO \rightarrow ESG \rightarrow BSP$ โดยมีค่า $\beta = 0.180$, $t = 5.005$, $p < 0.001$ และเส้นทาง $EC \rightarrow ESG \rightarrow BSP$ โดยมีค่า $\beta = 0.214$, $t = 5.351$, $p < 0.001$

4.2.1 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นและความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Inner VIF and Q^2 predict)

การประเมินโมเดลโครงสร้างในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงภายในโมเดลด้วยค่า Inner VIF และประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองด้วยค่า Q^2 predict จากการวิเคราะห์ PLSpredict โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา Inner VIF < 3.0 และ Q^2 predict > 0 ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 การประเมินความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นและความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Inner VIF and Q²predict)

(N=400)

ตัวแปรตาม (Target Construct)	ตัวแปรต้น (Predictor Construct)	ค่า Inner VIF	ผลการ ประเมิน Inner VIF	ตัวบ่งชี้ เป้าหมาย (Target Indicator)	ค่า Q ² predict	ผลการประเมิน Q ² predict
การบริหาร จัดการตาม แนวคิด ESG (ESG)	ความมุ่งมั่น การเป็น ผู้ประกอบการ (EO)	1.799	ไม่พบปัญหา ความสัมพันธ์ ร่วมเชิงเส้น	ESG6	0.234	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	ความสามารถ ด้านการ เปลี่ยนผ่าน และนวัตกรรม ดิจิทัล (DTIC)	2.228	ไม่พบปัญหา ความสัมพันธ์ ร่วมเชิงเส้น	ESG7	0.157	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	การเข้าถึง แหล่งเงินทุน (AF)	1.520	ไม่พบปัญหา ความสัมพันธ์ ร่วมเชิงเส้น	ESG8	0.211	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	ความร่วมมือ กับระบบนิเวศ (EC)	1.960	ไม่พบปัญหา ความสัมพันธ์ ร่วมเชิงเส้น	ESG9	0.185	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	ESG10	0.239	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	ESG11	0.113	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	ESG14	0.148	มีความสามารถ ในการพยากรณ์

ตารางที่ 22 การประเมินความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นและความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Inner VIF and Q²predict) (ต่อ)

(N=400)

ตัวแปรตาม (Target Construct)	ตัวแปรต้น (Predictor Construct)	ค่า Inner VIF	ผลการ ประเมิน Inner VIF	ตัวบ่งชี้ เป้าหมาย (Target Indicator)	ค่า Q ² predict	ผลการประเมิน Q ² predict
ผลการ ดำเนินงานที่ ยั่งยืนของ ธุรกิจ (BSP)	การ ดำเนินงาน ตามแนวคิด ESG (ESG)	1.000	ไม่พบปัญหา ความสัมพันธ์ ร่วมเชิงเส้น	BSP1	0.162	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP2	0.182	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP3	0.194	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP4	0.190	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP5	0.179	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP6	0.169	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP8	0.200	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP9	0.166	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—	BSP10	0.142	มีความสามารถ ในการพยากรณ์
	—	—	—			

หมายเหตุ: เกณฑ์การประเมินกำหนดให้ค่า Inner VIF < 3.0 (Hair et al., 2022) และค่า Q²predict > 0 (Shmueli et al., 2019)

จากตารางที่ 22 ผลการประเมินความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นและความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้น (Inner VIF) ค่า Inner VIF ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ได้แก่ ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) = 1.799, ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) = 2.228, การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) = 1.520 และ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) = 1.960 ขณะที่ค่า Inner VIF ของ ESG

ที่ส่งผลต่อ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) เท่ากับ 1.000 โดยค่าทั้งหมดต่ำกว่าเกณฑ์ 3.0 จึงไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นระหว่างตัวแปรภายในโมเดลโครงสร้าง

2. ผลการประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Q^2 predict) ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธี PLSpredict พบว่า ค่า Q^2 predict ของตัวบ่งชี้เป้าหมายของ ESG อยู่ระหว่าง 0.113–0.239 โดยมีค่า ESG6 = 0.234, ESG7 = 0.157, ESG8 = 0.211, ESG9 = 0.185, ESG10 = 0.239, ESG11 = 0.113 และ ESG14 = 0.148 ขณะที่ค่า Q^2 predict ของตัวบ่งชี้เป้าหมายของ BSP อยู่ระหว่าง 0.142–0.200 โดยมีค่า BSP1 = 0.162, BSP2 = 0.182, BSP3 = 0.194, BSP4 = 0.190, BSP5 = 0.179, BSP6 = 0.169, BSP8 = 0.200, BSP9 = 0.166 และ BSP10 = 0.142 ทั้งหมดมีค่ามากกว่า 0 จึงสะท้อนว่าแบบจำลองมีความสามารถในการพยากรณ์ตัวบ่งชี้เป้าหมายของทั้ง ESG และ BSP

ผลการตรวจสอบโมเดลโครงสร้างพบว่า ไม่พบปัญหาความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นระหว่างตัวแปรในโมเดล และตัวบ่งชี้เป้าหมายของตัวแปรภายในทั้ง ESG และ BSP มีค่า Q^2 predict มากกว่า 0 ทุกตัว จึงสนับสนุนว่าแบบจำลองมีความสามารถในการพยากรณ์ตัวแปรเป้าหมายในระดับที่สามารถนำไปใช้ประกอบการประเมินโมเดลโครงสร้างและการทดสอบสมมติฐานในขั้นตอนต่อไปได้

4.2.2 ผลการประเมินความสามารถในการอธิบายของแบบจำลอง (R^2)

การประเมินความสามารถในการอธิบายของแบบจำลองพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของตัวแปรภายในโมเดล เพื่อแสดงสัดส่วนความแปรปรวนของตัวแปรภายในที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรที่กำหนดให้เป็นตัวทำนายในแบบจำลอง ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของแบบจำลองโครงสร้าง

($N = 400$)

ตัวแปรตาม	R^2	ร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้	การแปลผล
การบริหารจัดการตามแนวคิด ESG (ESG)	0.317	31.7	ปานกลาง
ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP)	0.326	32.6	ปานกลาง

จากตารางที่ 23 พบว่า แบบจำลองสามารถอธิบายความแปรปรวนของ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) ได้ร้อยละ 31.7 ($R^2 = 0.317$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) ได้ร้อยละ 32.6 ($R^2 = 0.326$) โดยค่า R^2 ของทั้งสองตัวแปรอยู่ในระดับ ปานกลาง

4.2.3 ผลการประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง (Q^2 predict)

การประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองพิจารณาจากค่า Q^2 predict ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยวิธี PLSpredict โดยพิจารณาว่าค่า Q^2 predict ที่มากกว่า 0 สะท้อนว่าแบบจำลองมีความสามารถในการพยากรณ์ตัวบ่งชี้เป้าหมาย

จากตารางที่ 3.5 พบว่า ค่า Q^2 predict ของตัวบ่งชี้ของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อยู่ระหว่าง 0.113–0.239 ขณะที่ค่า Q^2 predict ของตัวบ่งชี้ของ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อยู่ระหว่าง 0.142–0.200 โดยค่าของตัวบ่งชี้ทุกตัวมากกว่า 0 ทั้งหมด สะท้อนว่าแบบจำลองมีความสามารถในการพยากรณ์ตัวบ่งชี้เป้าหมายของทั้ง ESG และ BSP

4.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของแบบจำลอง (Model Diagnostics & Quality Criteria)

การตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมของแบบจำลอง ผู้วิจัยพิจารณาดัชนีที่ใช้ประกอบการประเมินความสอดคล้องของแบบจำลอง ได้แก่ Standardized Root Mean Square Residual (SRMR), d_ULS, d_G, Chi-Square และ Normed Fit Index (NFI) โดยพิจารณาค่าของทั้ง Saturated Model และ Estimated Model ร่วมกับเกณฑ์หรือแนวทางการตีความที่เหมาะสมสำหรับแต่ละดัชนี ทั้งนี้ ผลของแต่ละดัชนีจะพิจารณาประกอบกันร่วมกับผลการประเมินโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง เพื่อสะท้อนคุณภาพของแบบจำลองโดยรวม ผลการประเมินแสดงดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 การประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง (Model Fit Criteria: SRMR, d_ULS, d_G, Chi-Square, NFI)

ดัชนีวัดความสอดคล้อง (Fit Indices)	Saturated Model	Estimated Model	เกณฑ์การ พิจารณา (Criteria)	ผลการประเมิน (Assessment)
SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)	0.067	0.113	< 0.080 (Hu & Bentler, 1999)	Saturated Model ต่ำกว่าเกณฑ์ 0.080; Estimated Model สูงกว่าเกณฑ์
d_ULS (Squared Euclidean Distance)	4.884	13.714	พิจารณา ร่วมกับค่า Bootstrap reference	ควรพิจารณาร่วมกับ ค่า Bootstrap reference
d_G (Geodesic Distance)	1.790	1.858	พิจารณา ร่วมกับค่า Bootstrap reference	ควรพิจารณาร่วมกับ ค่า Bootstrap reference

ตารางที่ 24 การประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง (Model Fit Criteria: SRMR, d_ULS, d_G, Chi-Square, NFI) (ต่อ)

ดัชนีวัดความ สอดคล้อง (Fit Indices)	Saturated Model	Estimated Model	เกณฑ์การ พิจารณา (Criteria)	ผลการประเมิน (Assessment)
Chi-Square	3,931.616	4,049.595	—	ใช้ประกอบการ พิจารณาร่วมกับดัชนี อื่น
NFI (Normed Fit Index)	0.750	0.743	ค่าเข้าใกล้ 1.00; 0.90 ใช้เป็น เกณฑ์อ้างอิง	ต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิง 0.90

หมายเหตุ: ค่า SRMR เป็นหนึ่งในดัชนีที่ใช้ประกอบการพิจารณาความสอดคล้องของแบบจำลอง โดยค่า SRMR ที่ต่ำสะท้อนความแตกต่างระหว่างข้อมูลที่สังเกตได้กับค่าที่แบบจำลองประมาณในระดับต่ำ ทั้งนี้ การพิจารณาค่า d_ULS และ d_G ควรใช้ค่า Bootstrap reference ประกอบการประเมิน

จากตารางที่ 24 ผลการประเมินดัชนีที่ใช้ประกอบการพิจารณาความสอดคล้องของแบบจำลองในโปรแกรม SmartPLS 4 พบว่า

1. ดัชนี SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)

ค่า SRMR ของ Saturated Model เท่ากับ 0.067 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ อ้างอิง 0.080 ขณะที่ Estimated Model มีค่าเท่ากับ 0.113 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ดังกล่าว ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ค่า SRMR ของ Saturated Model อยู่ภายในเกณฑ์อ้างอิง ขณะที่ Estimated Model มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ จึงควรพิจารณาร่วมกับดัชนีอื่นและผลการประเมินโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้างก่อนสรุปผลโดยรวม

2. ดัชนี d_ULS (Squared Euclidean Distance) และ d_G (Geodesic Distance)

ค่า d_ULS ของ Saturated Model เท่ากับ 4.884 และ Estimated Model เท่ากับ 13.714 ส่วนค่า d_G ของ Saturated Model เท่ากับ 1.790 และ Estimated Model เท่ากับ 1.858 โดยดัชนีทั้งสองไม่มีเกณฑ์ค่าตัดที่สามารถใช้พิจารณาโดยลำพัง จึงควรพิจารณาร่วมกับค่า Bootstrap reference เพื่อประเมินว่าค่าความคลาดเคลื่อนของแบบจำลองอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่

3. ดัชนี NFI (Normed Fit Index)

ค่า NFI ของ Saturated Model เท่ากับ 0.750 และ Estimated Model เท่ากับ 0.743 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิง 0.90 ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ค่า NFI ของทั้งสองแบบจำลองยังต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิง จึงควรพิจารณาร่วมกับดัชนีอื่น โดยเฉพาะค่า SRMR รวมทั้งผลการประเมินโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลองพบว่า Saturated Model มีค่า SRMR อยู่ภายในเกณฑ์อ้างอิง ขณะที่ Estimated Model และค่า NFI ของทั้งสองแบบจำลองยังสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์อ้างอิงตามลำดับ ส่วนค่า d_ULS และ d_G จำเป็นต้องพิจารณาพร้อมกับค่า Bootstrap reference ดังนั้น การประเมินคุณภาพของแบบจำลองจึงควรพิจารณาผลจากดัชนีดังกล่าวร่วมกับผลการประเมินโมเดลการวัด โมเดลโครงสร้าง และผลการทดสอบสมมติฐาน ไม่ควรสรุปจากดัชนีใดดัชนีหนึ่งเพียงอย่างเดียว

4.4 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effects)

การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (β) ค่าสถิติ t ค่า p และขนาดอิทธิพล (f^2) เพื่อทดสอบอิทธิพลทางตรงระหว่างตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัย โดยผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของตัวแปรในแบบจำลอง

(N = 400)

สมมติฐาน	เส้นทาง ความสัมพันธ์	β	t	p	f^2	ผลการ ทดสอบ
H1	EO $\rightarrow$ ESG	0.315	5.049	< 0.001	0.081	สนับสนุน
H2	DTIC $\rightarrow$ ESG	-0.113	1.669	0.095	0.008	ไม่สนับสนุน
H3	AF $\rightarrow$ ESG	0.068	1.454	0.146	0.005	ไม่สนับสนุน
H4	EC $\rightarrow$ ESG	0.374	6.426	< 0.001	0.105	สนับสนุน
H5	ESG $\rightarrow$ BSP	0.571	14.004	< 0.001	0.485	สนับสนุน

จากตารางที่ 25 พบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.315$, $t = 5.049$, $p < 0.001$) จึงสนับสนุนสมมติฐาน H1 ขณะที่ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเป็นลบต่อ ESG แต่ไม่พบอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.113$, $t = 1.669$, $p = 0.095$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน H2 ส่วน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเป็นบวกต่อ ESG แต่ไม่พบอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.068$, $t = 1.454$, $p = 0.146$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน H3

นอกจากนี้ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.374$, $t = 6.426$, $p < 0.001$) จึงสนับสนุนสมมติฐาน H4 ขณะที่ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.571$, $t = 14.004$, $p < 0.001$) จึงสนับสนุนสมมติฐาน H5

4.5 ผลการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมและบทบาทการส่งผ่านของ ESG (Mediation Effects)

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่านของ ESG ระหว่างปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

(N = 400)

สมมติฐาน	เส้นทางอิทธิพลส่งผ่าน	β	t	p	ผลการทดสอบ
H6a	EO $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP	0.180	5.005	< 0.001	สนับสนุน
H6b	DTIC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP	-0.064	1.678	0.093	ไม่สนับสนุน
H6c	AF $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP	0.039	1.414	0.157	ไม่สนับสนุน
H6d	EC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP	0.214	5.351	< 0.001	สนับสนุน

การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.180$, $t = 5.005$, $p < 0.001$) จึงสนับสนุนสมมติฐาน H6a ขณะที่ ไม่พบอิทธิพลส่งผ่านของ ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) กับ BSP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.064$, $t = 1.678$, $p = 0.093$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน H6b

สำหรับ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) ไม่พบอิทธิพลส่งผ่านของ ESG ในความสัมพันธ์ระหว่าง AF กับ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.039$, $t = 1.414$, $p = 0.157$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน H6c ขณะที่ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) กับ BSP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.214$, $t = 5.351$, $p < 0.001$) จึงสนับสนุนสมมติฐาน H6d

4.6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลส่งผ่านของตัวแปรในแบบจำลอง ผู้วิจัยสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 9 สมมติฐาน โดยพิจารณาจากทิศทางของค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางและนัยสำคัญทางสถิติของเส้นทางความสัมพันธ์ตามที่กำหนดไว้ในสมมติฐาน ผลการทดสอบสรุปดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

(N = 400)

สมมติฐาน	เส้นทางความสัมพันธ์	ผลการทดสอบ
H1	EO → ESG	สนับสนุน
H2	DTIC → ESG	ไม่สนับสนุน
H3	AF → ESG	ไม่สนับสนุน
H4	EC → ESG	สนับสนุน
H5	ESG → BSP	สนับสนุน
H6a	EO → ESG → BSP	สนับสนุน
H6b	DTIC → ESG → BSP	ไม่สนับสนุน
H6c	AF → ESG → BSP	ไม่สนับสนุน
H6d	EC → ESG → BSP	สนับสนุน

จากตารางที่ 27 พบว่า สมมติฐานการวิจัยทั้ง 9 สมมติฐาน ได้รับการสนับสนุนจำนวน 5 สมมติฐาน ได้แก่ H1, H4, H5, H6a และ H6d ขณะที่ไม่สนับสนุนจำนวน 4 สมมติฐาน ได้แก่ H2, H3, H6b และ H6c โดยผลการทดสอบพบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) และ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังพบอิทธิพลส่งผ่านของ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเส้นทาง EO → ESG → BSP และ EC → ESG → BSP ตามผลการทดสอบสมมติฐาน H6a และ H6d

5. ผลการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศทั้ง 7 ประการ ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณา ร่วมกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อจัดกลุ่มและบูรณาการองค์ประกอบที่มีบทบาทเชื่อมโยงกันในระดับกลไก อันนำไปสู่การพัฒนาเป็น 5 กลไกสำคัญของโมเดล ดังแสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 การเชื่อมโยงองค์ประกอบของระบบนิเวศกับกลไกของโมเดล

องค์ประกอบของระบบนิเวศ	กลไกของโมเดล
1. ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล	กลไกที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ
2. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร	กลไกที่ 2 การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน
3. เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน	กลไกที่ 2 และกลไกที่ 3
4. นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า	กลไกที่ 3 นวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล
5. ความร่วมมือในระบบนิเวศ	กลไกที่ 4 ความร่วมมือในระบบนิเวศ
6. ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบัน	กลไกที่ 2 และกลไกที่ 4
7. การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG	กลไกที่ 5 การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG

ตารางดังกล่าวแสดงการจัดกลุ่มองค์ประกอบที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยเข้าสู่กลไกของโมเดลในระดับระบบ โดยบางองค์ประกอบมีบทบาทเชื่อมโยงกับมากกว่าหนึ่งกลไก เนื่องจากมีลักษณะสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการในหลายมิติ การจัดกลุ่มดังกล่าวเป็นการสังเคราะห์ในระดับกลไกเพื่ออธิบายระบบนิเวศในภาพรวม มิได้หมายความว่ากลไกทั้ง 5 ประการเป็นเส้นทางเชิงสาเหตุที่ได้รับการทดสอบทางสถิติทั้งหมด

จากการบูรณาการผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG ในลักษณะของโมเดลเชิงระบบ ซึ่งเชื่อมโยงองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้ประกอบการ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล และความร่วมมือในระบบนิเวศ ไปสู่การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) โดย ESG ทำหน้าที่ทั้งเป็นกรอบการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล และเป็นกลไกส่งผ่านในบางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของระบบนิเวศกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ทั้งนี้ โมเดลยังสะท้อนผลต่อเนื่องที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระดับชุมชนและจังหวัด ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG

จากภาพ โมเดลประกอบด้วย 5 กลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันเป็นระบบ ได้แก่ (1) การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ (Entrepreneur Capability) (2) การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน (Accessible Resources) (3) นวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Innovation and Digital Transformation) (4) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration) และ (5) การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG (ESG-oriented Business Practices) โดยกลไกทั้ง 4 ด้านแรกทำหน้าที่สนับสนุนและสร้างเงื่อนไขที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ขณะที่ ESG ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเข้าสู่การดำเนินงานของธุรกิจ ก่อนนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ทั้งนี้ 5 กลไกดังกล่าวมิได้หมายถึงความสัมพันธ์เชิงลำดับขั้นที่ทุกกลไกต้องเกิดขึ้นตามลำดับเดียวกัน แต่เป็นกลไกที่มีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันภายในระบบนิเวศผู้ประกอบการ

กลไกที่ 1 การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ (Entrepreneur Capability) มุ่งเสริมสร้างความพร้อม ความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้ประกอบการให้สามารถดำเนินธุรกิจในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ครอบคลุมทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี การจัดการธุรกิจสมัยใหม่ การใช้ AI และเทคโนโลยี การบริหารจัดการทางการเงิน ความรู้ด้าน ESG ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวและสร้างนวัตกรรม ทั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่

พบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.315, p < 0.001$)

กลไกที่ 2 การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน (Accessible Resources)

มุ่งสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสินเชื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือและอุปกรณ์ บริการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนมาตรฐานกฎระเบียบ และสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำทรัพยากรที่จำเป็นมาใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง กลไกนี้ครอบคลุมองค์ประกอบด้าน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน และระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบัน ซึ่งจากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย ยังคงมีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงเงินทุน เครื่องมือและเทคโนโลยี ตลอดจนข้อมูลและบริการสนับสนุนที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ขณะที่ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณไม่พบอิทธิพลทางตรงของ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) ต่อ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.068, t = 1.454, p = 0.146$) ดังนั้น AF จึงควรตีความในฐานะ ปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขของระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ มากกว่าการเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อ ESG ตามผลการทดสอบในแบบจำลอง

กลไกที่ 3 นวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Innovation and Digital Transformation)

มุ่งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถเลือกใช้และประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลให้เหมาะสมกับปัญหา ความต้องการ และบริบทของธุรกิจ ครอบคลุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาสินค้า บริการ และรูปแบบธุรกิจ การใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และการใช้ช่องทางการตลาดดิจิทัล กลไกนี้เชื่อมโยงกับองค์ประกอบด้าน เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน และ นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาธุรกิจในบริบทเศรษฐกิจดิจิทัล ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณไม่พบอิทธิพลทางตรงของ ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) ต่อ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.113, t = 1.669, p = 0.095$) ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนข้อจำกัดด้านต้นทุน ความซับซ้อนของเทคโนโลยี ความพร้อมของบุคลากร และการขาดผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้ประกอบการในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น DTIC จึงควรตีความในฐานะ กลไกสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวของธุรกิจในระบบนิเวศ แม้ผลการทดสอบในแบบจำลองจะยังไม่พบอิทธิพลทางตรงต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กลไกที่ 4 ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration)

มุ่งสร้างและเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ชุมชน สถาบันการเงิน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร การเข้าถึงตลาด การพัฒนาศักยภาพ และการเชื่อมโยงการสนับสนุนให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ กลไกนี้สอดคล้องกับองค์ประกอบด้าน ความร่วมมือในระบบนิเวศ และเชื่อมโยงกับระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบันที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ การดำเนินงาน

ตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.374, t = 6.426, p < 0.001$) และยังพบอิทธิพลส่งผ่านของ ESG ในความสัมพันธ์ระหว่าง EC กับ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.214, t = 5.351, p < 0.001$) สะท้อนให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เป็นกลไกสำคัญของระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องทั้งกับการดำเนินงานตามแนวคิด ESG และการส่งผ่านไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

กลไกที่ 5 การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG (ESG-oriented Business Practices) ทำหน้าที่บูรณาการมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเข้าสู่การดำเนินธุรกิจ ครอบคลุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างคุณค่าทางสังคม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้การดำเนินธุรกิจคำนึงถึงความยั่งยืนในหลายมิติ ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.571, t = 14.004, p < 0.001$) นอกจากนี้ ยังพบว่า ESG มีอิทธิพลส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในความสัมพันธ์ระหว่าง ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) กับ BSP ($\beta = 0.180, t = 5.005, p < 0.001$) และระหว่าง ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) กับ BSP ($\beta = 0.214, t = 5.351, p < 0.001$) ขณะที่ ไม่พบอิทธิพลส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเส้นทาง DTIC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP และ AF $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP ผลดังกล่าวสะท้อนบทบาทของ ESG ในฐานะทั้ง แนวทางการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความยั่งยืนและกลไกส่งผ่านในบางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของระบบนิเวศกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

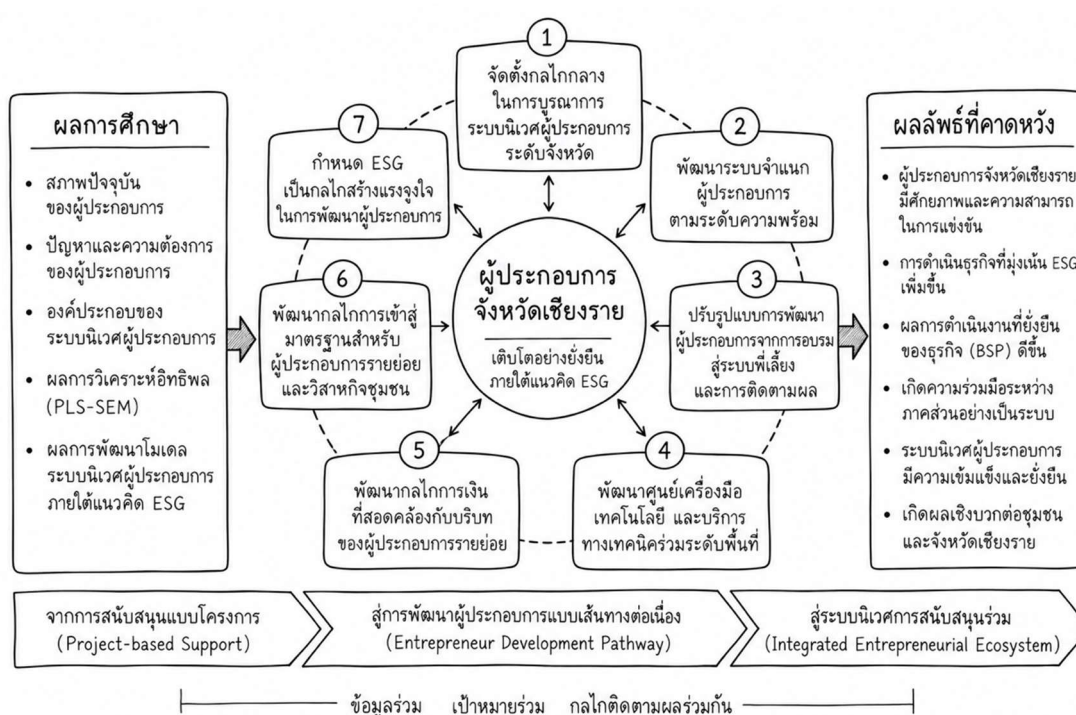
ทั้งนี้ โมเดลดังกล่าวเป็นผลจากการสังเคราะห์และบูรณาการหลักฐานจากข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงควรตีความในฐานะกรอบเชิงระบบสำหรับอธิบายกลไกและองค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการ มากกว่าการตีความว่าองค์ประกอบทุกส่วนมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหรือมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับเดียวกัน ผลเชิงปริมาณยืนยันบทบาทของ EO และ EC ต่อ ESG และบทบาทของ ESG ต่อ BSP รวมทั้งสนับสนุนบทบาทการส่งผ่านของ ESG ในเส้นทาง EO $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP และ EC $\rightarrow$ ESG $\rightarrow$ BSP ขณะที่ AF และ DTIC ไม่พบอิทธิพลทางตรงต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนว่า AF และ DTIC ยังคงมีบทบาทในฐานะ ปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขของระบบนิเวศ ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาความยั่งยืนของผู้ประกอบการ

6. ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ของจังหวัดเชียงราย

จากการบูรณาการผลการศึกษาล่าสุด ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลส่งผ่าน และผลการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็น ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ของจังหวัดเชียงราย โดยมุ่งให้การพัฒนาผู้ประกอบการเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนานวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ความ

ร่วมมือในระบบนิเวศ และการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้จัดทำกรอบข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ของจังหวัดเชียงราย เพื่อแสดงความเชื่อมโยงระหว่างข้อค้นพบจากการวิจัยกับแนวทางการพัฒนาที่เสนอ โดยมุ่งให้ข้อเสนอสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาคส่วน และส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืนในบริบทของจังหวัดเชียงราย ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่

จากกรอบการสังเคราะห์ดังกล่าว สามารถกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่สำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1. จัดตั้งกลไกกลางในการบูรณาการระบบนิเวศผู้ประกอบการระดับจังหวัด

จัดตั้งกลไกกลางระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลและประสานการสนับสนุนจากภาครัฐ มหาวิทยาลัย ภาคเอกชน และสถาบันการเงิน โดยพัฒนาฐานข้อมูลผู้ประกอบการกลางที่เป็นปัจจุบัน และเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสนับสนุน แหล่งทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี และบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน เพิ่มความต่อเนื่องของการสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงบริการและทรัพยากรที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละกิจการ

2. พัฒนาระบบจำแนกผู้ประกอบการตามระดับความพร้อม

พัฒนาระบบจำแนกผู้ประกอบการตามระดับความพร้อม โดยพิจารณาศักยภาพด้านดิจิทัล นวัตกรรม มาตรฐาน และ ESG และจัดชุดการสนับสนุนให้เหมาะสมกับระดับการพัฒนาของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม แทนการใช้รูปแบบการอบรมหรือการสนับสนุนในลักษณะเดียวกันกับผู้ประกอบการทุกกลุ่ม เพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และบริบทของผู้ประกอบการแต่ละราย

3. ปรับรูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการจากการอบรมสู่ระบบพี่เลี้ยงและการติดตามผล

ปรับรูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการจากการอบรมระยะสั้นสู่ระบบพี่เลี้ยงและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเส้นทางการพัฒนาตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนาทักษะ การทดลองใช้เทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐาน และการเชื่อมโยงตลาด พร้อมจัดให้มีที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ติดตามและส่งเสริมการสนับสนุนตามความต้องการของแต่ละกิจการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้เกิดการนำความรู้และทรัพยากรไปประยุกต์ใช้และพัฒนาผลลัพธ์ทางธุรกิจ

4. พัฒนาศูนย์เครื่องมือ เทคโนโลยี และบริการทางเทคนิคร่วมระดับพื้นที่

พัฒนาศูนย์เครื่องมือ เทคโนโลยี และบริการทางเทคนิคร่วมระดับพื้นที่ เพื่อให้ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน สามารถเข้าถึงเครื่องมือและเครื่องจักรที่มีต้นทุนสูงโดยไม่จำเป็นต้องลงทุนด้วยตนเองทั้งหมด พร้อมจัดให้มีบุคลากรหรือทีมสนับสนุนด้านการใช้งาน การบำรุงรักษา และการแก้ไขปัญหาทางเทคนิค เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่จำเป็นได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

5. พัฒนากลไกการเงินที่สอดคล้องกับบริบทของผู้ประกอบการรายย่อย

พัฒนากลไกการเงินที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้ประกอบการรายย่อย โดยส่งเสริมสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ กองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การร่วมลงทุนแบบสมทบ และรูปแบบสินเชื่อที่พิจารณาศักยภาพในการสร้างรายได้หรือสัญญาทางธุรกิจประกอบการประเมิน เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการที่มีข้อจำกัดด้านหลักประกัน รวมทั้งสนับสนุนรูปแบบเงินทุนที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน การลงทุน และการพัฒนาธุรกิจตามลักษณะและความต้องการของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม

6. พัฒนากลไกการเข้าสู่มาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน

พัฒนาระบบสนับสนุนการเข้าสู่มาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน โดยจัดให้มีการให้คำปรึกษา การประเมินความพร้อม การสนับสนุนการปรับปรุงสถานที่และกระบวนการผลิต และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐาน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของธุรกิจจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง

7. กำหนด ESG เป็นกลไกสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้ประกอบการ

กำหนด ESG เป็นกลไกสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้ประกอบการ โดยส่งเสริมให้มีระบบประเมินหรือรับรองผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล และพิจารณาเชื่อมโยงผลการดำเนินงานดังกล่าวกับสิทธิประโยชน์ แหล่งเงินทุน และโอกาสทางการตลาดตามความ

เหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการลดของเสีย การใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างรายได้และการจ้างงาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ของจังหวัดเชียงรายควรปรับจากการสนับสนุนแบบโครงการ ไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการตามเส้นทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Entrepreneur Development Pathway) และปรับจากการดำเนินงานแบบแยกส่วนของแต่ละหน่วยงานไปสู่ ระบบนิเวศการสนับสนุนแบบบูรณาการ (Integrated Entrepreneurial Ecosystem) ที่มีข้อมูลร่วม เป้าหมายร่วม และกลไกติดตามผลร่วมกัน เพื่อให้การสนับสนุนสามารถเชื่อมโยงและดำเนินต่อเนื่องตามระดับการพัฒนาและความต้องการของผู้ประกอบการ และสนับสนุนการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความยั่งยืนภายใต้แนวคิด ESG

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานอย่างยั่งยืน (ESG) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ปัจจัยและสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG วิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG ตลอดจนวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของ ESG ที่มีต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ และอิทธิพลส่งผ่านของ ESG ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ รวมทั้งพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG และสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบาย และแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ การวิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Mixed Methods Design) โดยบูรณาการผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมทั้งในระดับผู้ประกอบการและระดับระบบนิเวศ ผู้วิจัยจึงนำเสนอ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย

ผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายมีพื้นฐานและศักยภาพในการดำเนินธุรกิจในหลายด้าน โดยภาพรวมสะท้อนถึงความสามารถในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ การริเริ่มและพัฒนาธุรกิจ การพัฒนาสินค้าและบริการ ตลอดจนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการมีระดับความพร้อมแตกต่างกันตามลักษณะและบริบทของธุรกิจ โดยเฉพาะด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ และการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการตลาดและการพัฒนาธุรกิจ (1) **ปัญหาและข้อจำกัด**ของผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการยังมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและเงินทุนหมุนเวียน ทักษะด้านดิจิทัลและนวัตกรรม การเข้าถึงเครื่องมือและเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการแปรรูป การเข้าสู่ระบบมาตรฐาน และการรับรอง รวมถึงการเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานหรือโครงการสนับสนุนจากภาครัฐ (2) **ความต้องการของผู้ประกอบการ**พบว่า ผู้ประกอบการมีความต้องการสนับสนุนใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) การพัฒนาทักษะดิจิทัลและการตลาดออนไลน์ (2) การเข้าถึงเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสม (3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการแปรรูป (4) การพัฒนามาตรฐาน และการรับรอง (5) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและรูปแบบการสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสม และ (6) การให้คำปรึกษา การติดตามผล และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ประกอบการต้องการการสนับสนุนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้จริง มีความต่อเนื่อง และ

สอดคล้องกับระดับความพร้อมและบริบทของแต่ละกิจการ มากกว่าการอบรมระยะสั้นเพียงครั้งเดียว ทั้งนี้ ความต้องการดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่การประเมินความพร้อม การพัฒนาทักษะ การทดลองใช้เทคโนโลยี การเข้าถึงเครื่องมือและแหล่งเงินทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเข้าสู่มาตรฐาน ตลอดจนการเชื่อมโยงสู่ตลาดและการติดตามผล โดยเฉพาะด้านทักษะดิจิทัล ผู้ประกอบการมีความต้องการที่เฉพาะเจาะจง ได้แก่ การตลาดออนไลน์ การสร้างเนื้อหาดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล การประยุกต์ใช้ AI และการเลือกใช้แอปพลิเคชันหรือระบบดิจิทัลให้เหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจ

5.1.2 ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ และสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศภายใต้แนวคิดการพัฒน่องค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ในบริบทจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) โดยผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า ผู้ประกอบการมีระดับการรับรู้ต่อปัจจัยดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับสูง ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายเงื่อนไข ปัญหา และบริบทของการนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ การบูรณาการผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร่วมกับการพิจารณาบทบาทของการดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) ทำให้สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในบริบทจังหวัดเชียงรายได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล (2) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร (3) เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน (4) นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า (5) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (6) ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบัน และ (7) การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง 7 ด้านเป็นผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายระบบนิเวศผู้ประกอบการในภาพรวม โดยองค์ประกอบดังกล่าวมิได้เป็นตัวแปรที่ได้รับการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสถิติทั้งหมดในแบบจำลองเดียวกัน

โดยองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านสะท้อนว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการไม่ได้ประกอบด้วยปัจจัยด้านศักยภาพของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่ครอบคลุมทั้งทรัพยากร เทคโนโลยี นวัตกรรม เครือข่ายความร่วมมือ ระบบสนับสนุนเชิงสถาบัน และการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนกันในบริบทของผู้ประกอบการจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ของจังหวัดเชียงรายควรพิจารณาในลักษณะระบบที่เชื่อมโยงหลายมิติ โดยใช้ปัจจัยเชิงผู้ประกอบการและทรัพยากรเป็นฐาน และเชื่อมโยงไปสู่เทคโนโลยี นวัตกรรม ความร่วมมือ ระบบสนับสนุน และการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับบริบทพื้นที่

5.1.3 อิทธิพลของปัจจัยในระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ต่อ ESG และ BSP และอิทธิพลส่งผ่านของ ESG

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยวิธี Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) พบว่า ความมุ่งมั่นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.315$, $t = 5.049$, $p < 0.001$) และ ความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.374$, $t = 6.426$, $p < 0.001$) ขณะที่ ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) และ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) ไม่พบอิทธิพลทางตรงต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ พบว่า ESG มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (BSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.571$, $t = 14.004$, $p < 0.001$) เมื่อพิจารณาอิทธิพลส่งผ่านพบว่า ESG มีอิทธิพลส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในความสัมพันธ์ระหว่าง EO กับ BSP ($\beta = 0.180$, $t = 5.005$, $p < 0.001$) และระหว่าง EC กับ BSP ($\beta = 0.214$, $t = 5.351$, $p < 0.001$) ขณะที่ไม่พบอิทธิพลส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเส้นทาง $DTIC \rightarrow ESG \rightarrow BSP$ และ $AF \rightarrow ESG \rightarrow BSP$

ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 9 สมมติฐาน พบว่า มีสมมติฐานที่ได้รับการสนับสนุน 5 สมมติฐาน ได้แก่ H1, H4, H5, H6a และ H6d และไม่พบการสนับสนุน 4 สมมติฐาน ได้แก่ H2, H3, H6b และ H6c ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า EO และ EC มีอิทธิพลต่อ ESG ขณะที่ ESG มีอิทธิพลต่อ BSP และ ESG มีบทบาทเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่าง EO กับ BSP และระหว่าง EC กับ BSP

5.1.4 การพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัดเชียงราย

การบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG ในลักษณะกรอบเชิงระบบที่ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบสำคัญ และจัดกลุ่มเป็น 5 กลไกของโมเดล ได้แก่ (1) การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ (2) การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน (3) นวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (4) ความร่วมมือในระบบนิเวศ และ (5) การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG โดยโมเดลดังกล่าวสะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของผู้ประกอบการ การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนานวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ กับการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ ทั้งนี้ ผลการทดสอบเชิงปริมาณสนับสนุนบทบาทของ ESG ในฐานะตัวแปรส่งผ่านในบางความสัมพันธ์ โดยพบในเส้นทางระหว่าง EO กับ BSP และระหว่าง EC กับ BSP

ทั้งนี้ โมเดลที่พัฒนาขึ้นเป็นผลจากการสังเคราะห์หลักฐานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงมีลักษณะเป็นกรอบเชิงระบบสำหรับอธิบายองค์ประกอบและกลไกของระบบนิเวศผู้ประกอบการในบริบทจังหวัดเชียงราย โดยไม่ควรตีความว่าองค์ประกอบหรือกลไกทุกส่วนเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้รับการทดสอบทางสถิติทั้งหมด

5.1.5 แนวทางเชิงนโยบายและการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลส่งผ่าน และผลการพัฒนาโมเดล นำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG จำนวน 7 แนวทางสำคัญ ได้แก่ (1) จัดตั้งกลไกกลางในการบูรณาการระบบนิเวศผู้ประกอบการระดับจังหวัด (2) พัฒนาระบบจำแนกผู้ประกอบการตามระดับความพร้อม (3) ปรับรูปแบบการพัฒนาผู้ประกอบการจากการอบรมสู่ระบบพี่เลี้ยงและการติดตามผล (4) พัฒนาศูนย์เครื่องมือ เทคโนโลยี และบริการทางเทคนิคร่วมระดับพื้นที่ (5) พัฒนากลไกการเงินที่สอดคล้องกับบริบทของผู้ประกอบการรายย่อย (6) พัฒนากลไกการเข้าสู่มาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน และ (7) กำหนด ESG เป็นกลไกสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้ประกอบการ

ข้อเสนอทั้ง 7 แนวทางมุ่งให้การสนับสนุนผู้ประกอบการมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่อง ตั้งแต่การประเมินความพร้อม การพัฒนาศักยภาพ การเข้าถึงทรัพยากรและเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน ไปจนถึงการเชื่อมโยงตลาดและการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการของจังหวัดเชียงรายควรปรับจากการสนับสนุนในลักษณะโครงการแยกส่วน ไปสู่ระบบการพัฒนาผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องและบูรณาการ โดยมีข้อมูลร่วม กลไกเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และการสนับสนุนที่สอดคล้องกับระดับความพร้อมและความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความยั่งยืนภายใต้แนวคิด ESG

อภิปรายผล

5.2.1 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายมีพื้นฐานและศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ แต่มีระดับความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะ ทรัพยากร และการพัฒนาธุรกิจแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละกิจการ โดยข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ เงินทุนและเงินทุนหมุนเวียน ทักษะด้านดิจิทัล และนวัตกรรม การเข้าถึงเครื่องมือและเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการแปรรูป ตลอดจนมาตรฐานและการรับรอง ขณะที่ผู้ประกอบการต้องการการสนับสนุนที่นำไปใช้ได้จริงและมีความต่อเนื่อง ตั้งแต่การพัฒนาทักษะ การทดลองใช้เทคโนโลยี การเข้าถึงเครื่องมือและเงินทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน ไปจนถึงการเชื่อมโยงตลาดและการติดตามผล

ผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดผู้ประกอบการยุคใหม่ที่เน้นความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทรัพยากร นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างคุณค่าและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงโดย Felicetti et al. (2024, pp. 315–362) ซึ่งว่า การใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัล

อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยทักษะและความสามารถที่เหมาะสมกับบริบท ขณะที่ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ทิพรส (2564, น. 105–106) ให้ความสำคัญกับความสามารถด้านนวัตกรรม การกล้าเผชิญความเสี่ยง และการทำงานเชิงรุกของผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนั้น ความเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการนำเทคโนโลยี ความรู้ และทรัพยากรมาใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจ

ด้านการสนับสนุน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการต้องการการพัฒนาที่ต่อเนื่องมากกว่า การอบรมระยะสั้น สอดคล้องกับแนวคิดระบบนิเวศผู้ประกอบการของ Isenberg (2011, pp. 6–7) ที่มองว่าการพัฒนาผู้ประกอบการเกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการ หน่วยงาน ทรัพยากร และปัจจัยแวดล้อม และสอดคล้องกับอัจจิมา ศุภจริยาวัตร และสิทธิจิตติขานนท์ (2565, น. 52–67) ที่ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงองค์ประกอบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศ รวมทั้ง Hsien และ Evans (2025, pp. 20–27) ที่ชี้ว่าความร่วมมือช่วยให้ธุรกิจเข้าถึงความรู้ ทรัพยากร และโอกาสใหม่

นอกจากนี้ ความต้องการด้านการตลาดออนไลน์ การสร้างเนื้อหาดิจิทัล การใช้แพลตฟอร์ม และการประยุกต์ใช้ AI สะท้อนว่าผู้ประกอบการต้องการพัฒนาจากการใช้เครื่องมือพื้นฐานไปสู่ความสามารถในการเลือกและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับกระบวนการทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด DTIC ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับกระบวนการ พัฒนานวัตกรรม และสร้างคุณค่า

การพัฒนาผู้ประกอบการจังหวัดเชียงรายควรมุ่งพัฒนาทั้งศักยภาพของผู้ประกอบการและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าถึงทรัพยากร เทคโนโลยี ความรู้ และเครือข่ายความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

5.2.2 อภิปรายผลปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของจังหวัดเชียงราย

ปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับบริบทจังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (EO) ความสามารถในการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (DTIC) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (AF) และความร่วมมือในระบบนิเวศ (EC) โดยเมื่อนำผลเชิงปริมาณมาบูรณาการกับข้อมูลเชิงคุณภาพและพิจารณาร่วมกับบทบาทของ ESG และ BSP จึงสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของระบบนิเวศได้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล (2) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร (3) เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน (4) นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า (5) ความร่วมมือในระบบนิเวศ (6) ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบัน และ (7) การดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG ทั้งนี้ องค์ประกอบดังกล่าวเป็นผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน มิได้หมายความว่าองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้รับการทดสอบทางสถิติทั้งหมด

ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ Isenberg (2011, pp. 6–7) ที่เสนอว่าระบบนิเวศผู้ประกอบการประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้านที่เชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับอัจจิมา ศุภจริยาวัตร และสิทธิจิตติขานนท์ (2565, น. 52–67) ที่ให้ความสำคัญกับนโยบาย สิ่งสนับสนุน การเงิน ทุนมนุษย์ ตลาด และวัฒนธรรม ความสอดคล้องดังกล่าวสะท้อนว่า การพัฒนา

ผู้ประกอบการไม่สามารถพิจารณาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแยกจากกันได้ แต่ต้องพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างศักยภาพ ทรัพยากร เทคโนโลยี เครือข่าย และกลไกสนับสนุน

สำหรับศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส (2564, น. 105–106) และ Felicetti et al. (2024, pp. 315–362) ที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยี ขณะที่การเข้าถึงเงินทุนและทรัพยากรสอดคล้องกับ Wasiuzzaman (2019, p. 1388) ซึ่งชี้ถึงความสำคัญของทรัพยากรและเงินทุนต่อการดำเนินงานและการพัฒนา SMEs อย่างไรก็ตาม เงินทุนเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ หากผู้ประกอบการขาดความสามารถในการนำทรัพยากรไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม สอดคล้องกับ Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) ที่ชี้ถึงบทบาทของการจัดการความรู้และเทคโนโลยีต่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ส่วนความร่วมมือในระบบนิเวศสอดคล้องกับ Hsien และ Evans (2025, pp. 20–27) ที่พบว่าความร่วมมือช่วยให้ธุรกิจเข้าถึงความรู้ ทรัพยากร และโอกาสจากภายนอก ทั้งนี้ ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสนับสนุนเชิงสถาบันเป็นองค์ประกอบที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านความรู้และความสามารถของผู้ประกอบการรายย่อย และเอื้อต่อการเข้าถึงทรัพยากรและตลาด

ระบบนิเวศผู้ประกอบการของจังหวัดเชียงรายควรมองเป็นระบบที่องค์ประกอบต่าง ๆ เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ศักยภาพของผู้ประกอบการ ทรัพยากร เทคโนโลยี นวัตกรรม ความร่วมมือ และการสนับสนุนเชิงสถาบัน ไปจนถึงการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG

5.2.3 อภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของระบบนิเวศผู้ประกอบการ การดำเนินงานตามแนวคิด ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

ผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 9 สมมติฐาน พบว่าได้รับการสนับสนุน 5 สมมติฐาน ได้แก่ H1, H4, H5, H6a และ H6d และไม่สนับสนุน 4 สมมติฐาน ได้แก่ H2, H3, H6b และ H6c ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ปัจจัยของระบบนิเวศไม่ได้มีอิทธิพลต่อ ESG ในลักษณะเดียวกัน และ ESG มีบทบาทเชื่อมโยงศักยภาพและความสัมพันธ์ของผู้ประกอบการไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน

1) EO → ESG

EO มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ESG ($\beta = 0.315$, $t = 5.049$, $p < 0.001$) สนับสนุน H1 สอดคล้องกับศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส (2564, น. 105–106) และ Waqar et al. (2026, pp. 8, 13) ผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะผู้ประกอบการที่มีลักษณะเชิงรุก มองหาโอกาส และพร้อมทดลองสิ่งใหม่ มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินธุรกิจและนำประเด็น ESG มาประยุกต์ใช้ได้มากขึ้น

2) DTIC → ESG

DTIC ไม่พบอิทธิพลต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.113$, $t = 1.669$, $p = 0.095$) ไม่สนับสนุน H2 แตกต่างจาก Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่า การใช้เทคโนโลยีของผู้ประกอบการยังมุ่งเน้นการตลาด การสื่อสาร และประสิทธิภาพการดำเนินงาน มากกว่าการเชื่อมโยงกับ ESG โดยตรง ดังนั้น การมีความสามารถด้านดิจิทัลเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอ หากไม่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีกับเป้าหมายด้านความยั่งยืน

3) AF → ESG

AF ไม่พบอิทธิพลต่อ ESG อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.068$, $t = 1.454$, $p = 0.146$) ไม่สนับสนุน H3 แม้ Wasiuzzaman (2019, p. 1388) จะชี้ถึงความสำคัญของเงินทุนต่อ SMEs ผลดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าเงินทุนไม่มีความสำคัญ แต่สะท้อนว่าการเข้าถึงเงินทุนเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ หากผู้ประกอบการไม่สามารถจัดสรรและนำเงินทุนไปใช้ให้เกิดผลด้าน ESG ซึ่งสอดคล้องกับ Makadok (2001, pp. 387–401) ที่แยกระหว่างการมีทรัพยากรกับความสามารถในการใช้ทรัพยากร

4) EC → ESG

EC มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ESG ($\beta = 0.374$, $t = 6.426$, $p < 0.001$) สนับสนุน H4 และสอดคล้องกับ Isenberg (2011, pp. 6–7) และ Hsien และ Evans (2025, pp. 20–27) ผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะความร่วมมือช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าถึงความรู้ ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญที่ไม่มีอยู่ภายในกิจการ ซึ่งสามารถนำมาสนับสนุนการดำเนินงานตาม ESG ได้

5) ESG → BSP

ESG มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ BSP ($\beta = 0.571$, $t = 14.004$, $p < 0.001$) สนับสนุน H5 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับเส้นทางที่ทดสอบในแบบจำลองสอดคล้องกับสุวิมล มธุรส ศิรินทิพย์กุลจิตรตรี และขวัญฤทัย วงศ์กำแหงหาญ (2568, น. 143–146) และริญญาภัทร์ ปยุตวรเศรษฐ์ และคณะ (2568, น. 493–504) ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การนำประเด็นสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเข้าสู่การบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ และอาจสนับสนุนการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

6) EO → ESG → BSP

ESG มีอิทธิพลส่งผ่านระหว่าง EO และ BSP ($\beta = 0.180$, $t = 5.005$, $p < 0.001$) สนับสนุน H6a และสอดคล้องกับ Waqar et al. (2026, pp. 8, 13) ผลดังกล่าวสะท้อนว่าความสามารถในการมองหาโอกาสและริเริ่มสิ่งใหม่ของผู้ประกอบการอาจส่งเสริมผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนได้เมื่อถูกนำมาประยุกต์ใช้ผ่านแนวทางการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึง ESG

7) DTIC → ESG → BSP

ไม่พบอิทธิพลส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -0.064$, $t = 1.678$, $p = 0.093$) ไม่สนับสนุน H6b ซึ่งสอดคล้องกับ H2 ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่า ความสามารถด้านดิจิทัลยังไม่ได้เชื่อมโยงกับ ESG มากเพียงพอ จึงยังไม่พบกลไกส่งผ่านไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนผ่าน ESG

8) AF → ESG → BSP

ไม่พบอิทธิพลส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.039$, $t = 1.414$, $p = 0.157$) ไม่สนับสนุน H6c ซึ่งสอดคล้องกับ H3 ผลดังกล่าวสะท้อนว่า เงินทุนเป็นเงื่อนไขสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ แต่ผลด้าน ESG ต้องอาศัยความสามารถในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรร่วมกับความรู้และความสามารถด้านอื่น

9) EC → ESG → BSP

ESG มีอิทธิพลส่งผ่านระหว่าง EC และ BSP ($\beta = 0.214$, $t = 5.351$, $p < 0.001$) สนับสนุน H6d และสอดคล้องกับ Hsien และ Evans (2025, pp. 20–27) และ Isenberg (2011, pp. 6–7) ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ความร่วมมือช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าถึงทรัพยากรและความรู้ แต่ทรัพยากรเหล่านั้นจะนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนได้เมื่อถูกนำมาบูรณาการผ่าน ESG

EO และ EC มีอิทธิพลโดยตรงต่อ ESG ขณะที่ ESG มีอิทธิพลต่อ BSP และเป็นกลไกส่งผ่านความสัมพันธ์ของ EO และ EC ไปสู่ BSP ส่วน DTIC และ AF แม้เป็นองค์ประกอบสนับสนุนของระบบนิเวศ แต่ยังไม่พบหลักฐานเชิงสถิติว่ามีอิทธิพลโดยตรงต่อ ESG หรือมีอิทธิพลส่งผ่านไปยัง BSP ผ่าน ESG

5.2.4 อภิปรายผลการพัฒนาโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG

ผลการวิจัยนำไปสู่โมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ศักยภาพผู้ประกอบการและความสามารถดิจิทัล การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร เทคโนโลยีดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมและการสร้างคุณค่า ความร่วมมือในระบบนิเวศ ระบบมาตรฐาน กฎระเบียบและการสนับสนุนเชิงสถาบัน และการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG โดยเชื่อมโยงผ่าน 5 กลไก ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพ การเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมและการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล ความร่วมมือ และการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้น ESG ทั้งนี้ โมเดลดังกล่าวเป็นกรอบเชิงระบบที่สังเคราะห์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มิได้หมายความว่าองค์ประกอบทุกด้านเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้รับการทดสอบทางสถิติ

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Isenberg (2011, pp. 6–7) ที่มองว่าระบบนิเวศผู้ประกอบการประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้านที่เชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับอัจจิมา ศุภจริยาวัตร และสิทธิจิตติขานนท์ (2565, น. 52–67) ที่ให้ความสำคัญกับนโยบาย สิ่งสนับสนุน การเงิน ทุนมนุษย์ ตลาด และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเฉพาะของจังหวัดเชียงราย โดยให้น้ำหนักกับเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรม ความร่วมมือ มาตรฐาน และ ESG ซึ่งสะท้อนปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการในพื้นที่

เมื่อพิจารณาภายใต้ RBT ทรัพยากร เช่น เงินทุน เทคโนโลยี ความรู้ ทักษะ และเครือข่ายเป็นฐานในการสร้างคุณค่า โดย Barney (1991, pp. 101–106) ให้ความสำคัญกับทรัพยากรและความสามารถขององค์กร ขณะที่ Makadok (2001, pp. 387–401) ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างการมีทรัพยากรกับความสามารถในการนำทรัพยากรมาใช้ ผลการศึกษาที่ไม่พบอิทธิพลโดยตรงของ AF และ DTIC ต่อ ESG อาจสะท้อนว่า การมีทรัพยากรหรือเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวอาจยังไม่เพียงพอ

ประเด็นดังกล่าวสามารถอธิบายเพิ่มเติมด้วยแนวคิด Dynamic Capabilities ของ Teece, Pisano และ Shuen (1997, p. 516) ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถในการบูรณาการและปรับเปลี่ยนทรัพยากรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ดังนั้น โมเดลจึงให้ความสำคัญกับกระบวนการ “เข้าถึง ใช้ประโยชน์ บูรณาการ และเชื่อมโยงทรัพยากร” มากกว่าการพิจารณาเฉพาะการมี

ทรัพยากร โดยมุ่งเชื่อมโยงศักยภาพของผู้ประกอบการและทรัพยากรจากระบบนิเวศเข้ากับการดำเนินงานตาม ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ

โมเดลที่พัฒนาขึ้นเป็นกรอบเชิงระบบที่เชื่อมโยงศักยภาพของผู้ประกอบการ ทรัพยากร เทคโนโลยี นวัตกรรม ความร่วมมือ ระบบสนับสนุน และ ESG เข้าด้วยกัน โดยมองการพัฒนาผู้ประกอบการเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่การเข้าถึงทรัพยากร การนำทรัพยากรมาใช้ การปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน จนถึงการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความยั่งยืน ซึ่งสะท้อนบริบทและประเด็นที่พบจากการศึกษาผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย

5.2.5 อภิปรายผลแนวทางเชิงนโยบายและการส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ภายใต้แนวคิด ESG

ผลการวิจัยนำไปสู่แนวทางเชิงนโยบายและการส่งเสริม 7 แนวทาง ได้แก่ (1) จัดตั้งกลไกกลางในการบูรณาการระบบนิเวศผู้ประกอบการระดับจังหวัด (2) พัฒนาระบบจำแนกผู้ประกอบการตามระดับความพร้อม (3) ปรับรูปแบบการพัฒนาจากการอบรมสู่ระบบพี่เลี้ยงและการติดตามผล (4) พัฒนาศูนย์เครื่องมือ เทคโนโลยี และบริการทางเทคนิคร่วมระดับพื้นที่ (5) พัฒนากลไกการเงินที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการรายย่อย (6) พัฒนากลไกการเข้าสู่มาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน และ (7) กำหนด ESG เป็นกลไกสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้ประกอบการ

ประการที่หนึ่ง การจัดตั้งกลไกกลางในการบูรณาการระบบนิเวศผู้ประกอบการระดับจังหวัด สอดคล้องกับ Isenberg (2011, pp. 6–7) และอัจจิมา ศุภจริยาวัตร และสิทธิจิตติขานนท์ (2565, น. 52–67) เนื่องจากปัญหาของผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับหลายด้านและต้องอาศัยทรัพยากรจากหลายหน่วยงาน กลไกกลางจึงมีบทบาทในการเชื่อมโยงข้อมูล หน่วยงาน และบริการ ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความต่อเนื่องของการสนับสนุน

ประการที่สอง การจำแนกผู้ประกอบการตามระดับความพร้อม สอดคล้องกับ RBT ของ Barney (1991, pp. 101–106) และ Makadok (2001, pp. 387–401) เนื่องจากผู้ประกอบการมีทรัพยากรและความสามารถแตกต่างกัน การประเมินความพร้อมก่อนให้การสนับสนุนจึงช่วยให้สามารถออกแบบการพัฒนาให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

ประการที่สาม การปรับจากการอบรมสู่ระบบพี่เลี้ยงและการติดตามผล สอดคล้องกับแนวคิด Dynamic Capabilities ของ Teece, Pisano และ Shuen (1997, p. 516) เนื่องจากความสามารถไม่ได้เกิดจากการได้รับความรู้เพียงครั้งเดียว แต่ต้องผ่านการทดลองใช้ การปรับปรุง และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง การพัฒนาจึงควรมีการติดตามและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สี่ การพัฒนาศูนย์เครื่องมือ เทคโนโลยี และบริการทางเทคนิคร่วมระดับพื้นที่ สอดคล้องกับปัญหาการเข้าถึงเครื่องมือ เทคโนโลยี และผู้เชี่ยวชาญที่พบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ และสอดคล้องกับ Sadiq et al. (2025, pp. 3, 6) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่พบอิทธิพลโดยตรงของ DTIC ต่อ ESG จึงควรสนับสนุนทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีและความสามารถในการนำเทคโนโลยีไปใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจ

ประการที่ห้า การพัฒนากลไกการเงินที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการรายย่อย สอดคล้องกับ Wasiuzzaman (2019, p. 1388) และ RBT ที่มองเงินทุนเป็นทรัพยากรสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่

พบอิทธิพลโดยตรงของ AF ต่อ ESG การสนับสนุนทางการเงินจึงควรเชื่อมโยงกับการพัฒนาความสามารถ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐาน และการลงทุนด้านเทคโนโลยีมากกว่าการเพิ่มช่องทางเงินทุนเพียงอย่างเดียว

ประการที่หก การพัฒนากลไกการเข้าสู่มาตรฐาน สอดคล้องกับ Isenberg (2011, pp. 6–7) และผลการศึกษาที่พบว่าผู้ประกอบการต้องการความรู้ คำปรึกษา และการสนับสนุนด้านมาตรฐาน ดังนั้น ควรสนับสนุนตั้งแต่การประเมินความพร้อม การให้คำปรึกษา การเตรียมเอกสารและกระบวนการ จนถึงติดตามหลังได้รับมาตรฐาน เพื่อให้มาตรฐานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาธุรกิจ

ประการที่เจ็ด การกำหนด ESG เป็นกลไกสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาผู้ประกอบการ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ESG มีอิทธิพลต่อ BSP และเป็นกลไกส่งผ่านความสัมพันธ์ของ EO และ EC ไปสู่ BSP รวมทั้งสอดคล้องกับสุวิมล มธุรส ศิรินทิพย์กุลจิตรตรี และขวัญฤทัย วงศ์กำแหง หาญ (2568, น. 143–146) และริญญาภัทร์ ปยุตวรเศรษฐ์ และคณะ (2568, น. 493–504) ดังนั้น การส่งเสริม ESG ควรเชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าทางธุรกิจและระดับความพร้อมของผู้ประกอบการมากกว่าการกำหนดเป็นภาระหรือข้อกำหนดเพิ่มเติมเพียงอย่างเดียว

เมื่อพิจารณาทั้ง 7 แนวทางร่วมกัน พบว่า สามารถเชื่อมโยงเป็นระบบสนับสนุนผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การประเมินความพร้อม การพัฒนาศักยภาพ การเข้าถึงเทคโนโลยี และเงินทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน การสร้างเครือข่ายและตลาด ไปจนถึงการดำเนินธุรกิจตาม ESG และการติดตามผล ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดระบบนิเวศผู้ประกอบการที่เน้นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ และสอดคล้องกับ RBT และ Dynamic Capabilities ที่ให้ความสำคัญทั้งการเข้าถึงทรัพยากรและความสามารถในการนำทรัพยากรไปใช้

แนวทางเชิงนโยบายจากการวิจัยครั้งนี้มีสาระสำคัญที่การเปลี่ยนจาก “การสนับสนุนแบบแยกส่วน” ไปสู่ “ระบบการพัฒนาผู้ประกอบการแบบบูรณาการ ต่อเนื่อง และจำแนกตามระดับความพร้อม” โดยบูรณาการบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน และภาคีในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เทคโนโลยี ความรู้ และเครือข่าย และต่อยอดสู่การดำเนินงานตาม ESG และความยั่งยืนของธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย ควรมีบทบาทในการประสานและบูรณาการการส่งเสริมผู้ประกอบการยุคใหม่ โดยเชื่อมโยงข้อมูล โครงการ งบประมาณ และบริการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และสถาบันการเงิน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของโครงการและให้การสนับสนุนผู้ประกอบการมีความต่อเนื่อง

2. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และศูนย์ให้บริการ SME ครบวงจร (SME One-Stop Service) ในพื้นที่ ควรนำแนวคิดการจำแนกผู้ประกอบการตามระดับความพร้อมมาใช้ในการออกแบบการส่งเสริม เช่น ด้านทักษะดิจิทัล การเข้าถึงเทคโนโลยี การเงิน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และมาตรฐาน เพื่อให้ผู้ประกอบการได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับปัญหา และศักยภาพของแต่ละกลุ่ม

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงราย ควรพัฒนาระบบพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาสำหรับผู้ประกอบการ โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น การพัฒนาทักษะดิจิทัล การใช้ AI และเครื่องมือดิจิทัล การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาดออนไลน์ และการติดตามผลหลังการพัฒนา แทนการส่งเสริมในรูปแบบการอบรมระยะสั้นเพียงครั้งเดียว

4. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย และหน่วยงานด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนการเข้าถึงเครื่องมือ เทคโนโลยี ผู้เชี่ยวชาญ และพื้นที่ทดลองใช้เทคโนโลยีร่วมสำหรับผู้ประกอบการ โดยควรดำเนินควบคู่กับการพัฒนาทักษะและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับธุรกิจ

5. สถาบันการเงินและหน่วยงานที่สนับสนุนด้านเงินทุน เช่น ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ควรพัฒนารูปแบบสินเชื่อหรือกลไกทางการเงินที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการรายย่อย โดยเชื่อมโยงการสนับสนุนเงินกู้กับการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการยกระดับมาตรฐาน เนื่องจากผลการวิจัยไม่พบอิทธิพลโดยตรงของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่อการดำเนินงานตามแนวคิด ESG จึงควรเชื่อมโยงการสนับสนุนทางการเงินกับการพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการ

6. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐาน ควรจัดระบบสนับสนุนผู้ประกอบการเข้าสู่มาตรฐาน และการรับรองที่เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจ โดยให้คำปรึกษาตั้งแต่การประเมินความพร้อม การเตรียมเอกสาร การปรับปรุงกระบวนการผลิตหรือบริการ จนถึงติดตามหลังได้รับการรับรอง เพื่อให้มาตรฐานสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจได้จริง

7. หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรสนับสนุนผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงราย ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการนำแนวคิด ESG มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาธุรกิจ โดยเชื่อมโยงกับการพัฒนาศักยภาพ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความร่วมมือกับเครือข่าย และการสร้างผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ควรออกแบบการสนับสนุนให้สอดคล้องกับระดับความพร้อมของผู้ประกอบการแต่ละกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาระบบนิเวศผู้ประกอบการโดย ขยายพื้นที่ศึกษาไปยังจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบ กลไก และเงื่อนไขของระบบนิเวศในบริบทที่แตกต่างกัน และตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดลที่พัฒนาขึ้น

2. ควรศึกษาโดย จำแนกผู้ประกอบการตามขนาด ประเภทธุรกิจ และระดับความพร้อมด้านดิจิทัล เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยของระบบนิเวศและกลไก ESG มีบทบาทแตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการหรือไม่

3. ควรศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับ บทบาทของความสามารถด้านดิจิทัลและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยพิจารณาตัวแปรหรือกลไกอื่นที่อาจทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านหรือกำกับ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ไม่พบอิทธิพลโดยตรงของ DTIC และ AF ต่อ ESG

4. ควรศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความร่วมมือในระบบนิเวศกับผลลัพธ์ด้าน ESG และความยั่งยืน ในเชิงลึก โดยเฉพาะรูปแบบของเครือข่าย ประเภทของพันธมิตร และระดับความเข้มแข็งของความร่วมมือ เพื่ออธิบายกลไกของ EC ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ควรมีการศึกษาแบบ ตามช่วงเวลา (Longitudinal Study) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถผู้ประกอบการ การดำเนินงานตาม ESG และผลการดำเนินงานที่ยั่งยืน ตลอดจนตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเมื่อผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. ควรมีการ ทดสอบและประเมินโมเดลที่พัฒนาขึ้นในทางปฏิบัติ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ และประเมินผลก่อนและหลังการดำเนินงาน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของกลไกต่าง ๆ ในโมเดล

7. ควรศึกษาตัวแปรด้าน ESG ในระดับที่ละเอียดขึ้น โดยแยกวิเคราะห์มิติสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เพื่อให้ทราบว่ามิติใดมีบทบาทต่อผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของผู้ประกอบการแตกต่างกัน และสามารถนำผลไปใช้ในการออกแบบมาตรการส่งเสริมได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กาญจน์กมล พรหมเหล่า. (2564). แนวคิด ESG คืออะไร ทำไมถึงได้รับความนิยมในกลุ่มนักลงทุนในปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2569, จาก <https://www.tris.co.th/esg/>
- โคลเวอร์ เพาเวอร์. (2566). ESG คืออะไร ทำไม ESG ถึงมีความสำคัญในปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2569, จาก <https://www.cloverpower.co.th/th/updates/blog/224/esg-คืออะไร-ทำไม-esg-ถึงมีความสำคัญในปัจจุบัน>
- ธนพล พุศรีเจริญ นิโรจน์ สินณรงค์ ธรณชนก เพชรานนท์ และเก นันทะเสน. (2568). การประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ESG ของผู้ประกอบการธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี (Online)*, 11(2), 73-90.
- นารินทิพย์ ทองสายชล. (2563). *Digital Economy: เศรษฐกิจรูปแบบใหม่ที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย*. SET Investnow. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2569, จาก <https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/121-digital-economy-new-way-to-drive-thai-economics>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะ วิทยาวิโรจน์กิจ, และ อนามัย ดำเนตร. (2567). การพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน (ESG) ผ่านกระบวนการยกระดับคุณค่าวัฒนธรรมองค์กรของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(1), 382-396.
- ริญญาภัทร์ ปยุตวรเศรษฐ์ นิวัฒน์ วิจิตรกุลสวัสดิ์ นงเยาว์ อยู่แป้น และพรพันธ์ นวลปรีดา. (2568). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจตามแนวทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 7(3), 494-504.
- วิภาธร เถลิ้มไทย. 25 September 2019. *การจัดการระบบนิเวศธุรกิจในยุคดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2568, จาก <https://www.ftpi.or.th/2019/32096>
- ศักดิ์ชายวัฒนา สุทนต์ ฟ่ำใส สามารถ และฐิติมา ไห้ลายอง. (2566). ศึกษากลยุทธ์ความยั่งยืนในการพัฒนาธุรกิจ SMEs การประยุกต์ใช้แนวคิด ESG เพื่อสร้างรายได้เปรียบเชิงแข่งขัน. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(2), 287-299.
- ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ และปิยะวิทย์ ทิพรส. (2564). การเป็นผู้ประกอบการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35(3), 98-113.
- สำนักงานพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). *พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. (2567). *รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจและการค้าจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2567*.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2566). *รายงานสถานภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สสว.

- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2566). *บทวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจดิจิทัลประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2568, จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/thailand-digital-economy-glance>
- สุวิมล มธุรส ศิรินทิพย์ กุลจิตรตรี และ ขวัญฤทัย วงศ์กำแหงหาญ. (2568). กลยุทธ์ความยั่งยืนในการพัฒนาธุรกิจ SMEs การประยุกต์ใช้แนวคิด ESG เพื่อสร้างรายได้เปรียบเชิงแข่งขัน. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 9(3), 135-153.
- อัจจิมา ศุภจริยาวัตรและสิทธิ จิตติขานนท์. (2562: 37). *ทัศนคติและระบบนิเวศน์ผู้ประกอบการท้องถิ่น ที่เปลี่ยนแปลงจากการลงทุนทางตรงโดยต่างชาติในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ECC)*. คณะพาณิชยศาสตร์และการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- Ambrosini, V., & Bowman, C. (2009). What are dynamic capabilities and are they a useful construct in strategic management? *International Journal of Management Reviews*, 11(1), 29-49.
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Byun, C.-G., & Park, J. B. (2022). An exploratory study on the components of digital entrepreneurship. *Asia-Pacific Journal of Business Venturing and Entrepreneurship*, 17(2), 141–151. doi.org
- Chen, D., & Wang, S. (2024). Digital transformation, innovation capabilities, and servitization as drivers of ESG performance in manufacturing SMEs. *Scientific Reports*, 14(1), 24516. doi.org
- Chen, R., Chen, J., Mao, Y., & Li, Z. (2025). *Bridging AI capabilities to sustainable performance: The critical mediating role of ecosystem collaboration*. SSRN. from <https://ssrn.com/abstract=6175812>
- Covin, J. G., & Slevin, D. P. (1989). Strategic management of small firms in hostile and benign environments. *Strategic Management Journal*, 10(1), 75–87.
- Eisenhardt, K. M. and Martin, J. A., (2000). Dynamic capabilities: What are they?. *Strategic Management Journal*, 21(10-11), pp.1105-1121.
- Felicetti, A. M., Corvello, V., & Ammirato, S. (2024). Digital innovation in entrepreneurial firms: a systematic literature review. *Review of Managerial Science*, 18(2), 315–362. doi.org
- Filippelli, S., Troise, C., Bigliardi, B., & Corvello, V. (2025). Examining the influence of entrepreneurial ecosystem pressure on the economic, social, and environmental orientation of startups. *Technological Forecasting and Social Change*, 210, 123900. from <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2024.123900>
- Gauthier, J. F., Penzel, M., & Marmer, M. (2017). *Global startup ecosystem report 2017*. San Francisco: Startup Genome.

- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Hsien, C., & Evans, S. (2025). *Ecosystem Collaboration for Sustainability: Learnings from the Food System*. Springer Nature. doi.org
- IMD. (2020). *World Digital Competitiveness Ranking 2020*. Lausanne: International Institute for Management Development (IMD).
- Isenberg, D. (2011). *The entrepreneurship ecosystem strategy as a new paradigm for economic policy: principles for cultivating entrepreneurship: The Babson entrepreneurship ecosystem project*. Babson College, Massachusetts, 1-13.
- Kayne, J.A. and Altman, J.W., 2005. Creating entrepreneurial societies: The role and challenge for entrepreneurship education. *Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*, 1(1), pp.1-12.
- Kumar, V., Kumar, S., Chatterjee, S., & Mariani, M. (2024). Optimizing the digital transformation capability for enhancing economic sustainability of entrepreneurial venture: The moderating role of entrepreneurial orientation. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 71, 8517–8530.
<https://doi.org/10.1109/TEM.2024.3387540>
- Lang, N., Jacobides, M. G., Louw, N., & von Szczepanski, K. (2019). *What does a successful digital ecosystem look like? Boston Consulting Group (BCG)*. https://web-assets.bcg.com/img-src/BCG-What-Does-a-Successful-Digital-Ecosystem-Look-Like-June-2019_tcm9-223032.pdf
- Lawson, B., & Samson, D. (2001). Developing innovation capability in organisations: A dynamic capabilities approach. *International Journal of Innovation Management*, 5(03), 377–400.
- Lumpkin, G. T., & Dess, G. G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135–172.
<https://doi.org/10.2307/258632>
- Mack, E., & Mayer, H. (2016). *The evolutionary dynamics of entrepreneurial ecosystems*. *Urban Studies*, 53, 2118–2133. Retrieved 23 March 2023 from <https://sdgs.un.org/goals>.
- Makadok, R. (2001). Toward a synthesis of the resource-based and dynamic-capability views of rent creation. *Strategic Management Journal*, 22(5), 387–401.
- Miller, D. (1983). The correlates of entrepreneurship in three types of firms. *Management Science*, 29(7), 770–791.

- Nambisan, S. (2017). Digital Entrepreneurship: Toward a Digital Technology Perspective of Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(6), 1029–1055. <https://doi.org/10.1111/etap.12254>
- OECD. (2024). *OECD Economic Outlook, Volume 2024 Issue 2*. OECD Publishing. doi.org
- Priem, R. L., & Butler, J. E. (2001). Is the resource-based “view” a useful perspective for strategic management research?. *Academy of Management Review*, 26(1), 22–40.
- Reynolds, P., Bosma, N., Autio, E., Hunt, S., De Bono, N., Servais, I., Lopez-Garcia, P. and Chin, N., 2005. Global entrepreneurship monitor: Data collection design and implementation 1998–2003. *Small business economics*, 24(3), 205–231.
- Roundy, P. T., Brockman, B. K., & Bradshaw, M. (2017). The resilience of entrepreneurial ecosystems. *Journal of Business Venturing Insights*, 8, 99–104.
- Roxas, B., Ashill, N., & Chadee, D. (2017). Effects of Entrepreneurial and Environmental Sustainability Orientations on Firm Performance: A Study of Small Businesses in the Philippines. *Journal of Small Business Management*, 55(S1), 163–178. <https://doi.org/10.1111/jsbm.12259>
- Sadiq, M., Pham Thi, T. D., Nguyen, C. M., & Do, H.-D. (2025). Sustainable entrepreneurship and knowledge management: Role of green information technology in building sustainable entrepreneurial ecosystems. *Journal of Innovation & Knowledge*, 10, 100689. from <https://doi.org/10.1016/j.jik.2025.100689>
- Spigel, B. (2017). The Relational Organization of Entrepreneurial Ecosystems. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(1), 49–72. doi.org
- Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. *Long Range Planning*, 51(1), 40–49. <https://doi.org/10.1016/j.lrp.2017.06.007>
- Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509–533.
- Teece, D.J. (2007) Explicating Dynamic Capabilities: The Nature and Micro Foundations of (Sustainable) Enterprise Performance. *Strategic Management Journal*, 28, 1319–1350.
- Velu, C. (2017). A systems perspective on business model evolution. *Journal of General Management*, 42(2), 5–23.
- Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. *The Journal of Strategic Information Systems*, 28(2), 118–144. <https://doi.org/10.1016/j.jsis.2019.01.003>

- Wang, L., & Hou, S. (2024). The impact of digital transformation and earnings management on ESG performance: Evidence from Chinese listed enterprises. *Scientific Reports*, 14(1), 783. doi.org
- Waqar, M., Riaz, A., Ali, F. H., Baig, J., & Cai, Z. (2026). Bridging innovation and sustainability: The impact of entrepreneurial practices on ESG outcomes. *Journal of Innovation & Knowledge*, 15, 101005. from <https://doi.org/10.1016/j.jik.2026.101005>
- Wasiuzzaman, S. (2019). Resource sharing in interfirm alliances between SMEs and large firms and SME access to finance. *Management Research Review*, 42(12), 1375–1399. from <https://doi.org/10.1108/MRR-10-2018-0369>
- Wernerfelt, B. (1984). A resource-based view of the firm. *Strategic Management Journal*, 5(2), 171–180. <https://doi.org/10.1002/smj.4250050207>
- World Economic Forum. (2022). *The Global Competitiveness Report 2022*. Geneva: WEF.
- Zhou, S., Rashid, M. H. U., Zobair, S. A. M., Sobhani, F. A., & Siddik, A. B. (2023). Does ESG impact firms' sustainability performance? The mediating effect of innovation performance. *Sustainability*, 15(6), 5586.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัล
ของจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิดการพัฒนางานอย่างยั่งยืน (ESG)

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย ควบคู่กับการวิเคราะห์ปัจจัยและองค์ประกอบของระบบนิเวศผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน รวมถึงการตรวจสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยสำคัญภายใต้แนวคิดการพัฒนางานอย่างยั่งยืน (ESG) เพื่อพัฒนาเป็นโมเดลระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการส่งเสริมที่สามารถยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการและระบบนิเวศทางธุรกิจในจังหวัดเชียงรายได้อย่างยั่งยืน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ Entrepreneurial Orientation: EO) และการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและความสามารถด้านนวัตกรรม (Digital Transformation and Innovation Capability: DTI)

ตอนที่ 3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) และ ความร่วมมือกับระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)

ตอนที่ 4 การบริหารจัดการธุรกิจอย่างยั่งยืนตามแนวคิด ESG (Environmental, Social, Governance)

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance)

ข้อมูลที่ได้จากท่านทั้งหมด ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็น **ความลับ** และจะนำสรุปผลเป็นภาพรวมและเผยแพร่ในรูปแบบวิชาการเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด

1. เพศ	
☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
2. อายุของท่านอยู่ในช่วงใด	
☐ 1) น้อยกว่า 20 ปี	☐ 4) 41 – 50 ปี
☐ 2) 20 – 30 ปี	☐ 5) 51 – 60 ปี
☐ 3) 31 – 40 ปี	☐ 6) 61 ปี ขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	
☐ 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ 4) มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
☐ 2) ประถมศึกษา	☐ 5) ปริญญาตรี ☐ 6) สูงกว่าปริญญาตรี
☐ 3) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	☐ 7) อื่น ๆ ระบุ.....

4. สถานภาพ		
☐ 1) โสด	☐ 2) สมรส	☐ 3) หย่าร้าง/หม้าย
5. ประเภทธุรกิจ		
☐ 1) เกษตรและเกษตรแปรรูป	☐ 4) ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce/E-Marketplace จำหน่ายสินค้าออนไลน์ ฯลฯ	
☐ 2) หัตถกรรม งานฝีมือ	☐ 5) ธุรกิจบริการดิจิทัล เช่น บริการจัดส่งสินค้า (E-Logistics) สตรีมมิ่งความบันเทิง บริการทางการเงิน (FinTech) ฯลฯ	
☐ 3) ธุรกิจการท่องเที่ยว	☐ 6) ธุรกิจสร้างสรรค์อื่น ๆ ระบุ.....	
6. ขนาดของธุรกิจ		
☐ 1) เล็ก คนงานไม่เกิน 5คน	☐ 2) กลาง คนงาน 6-50 คน	☐ 3) ใหญ่ คนงาน 51 คนขึ้นไป
7. ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ		
☐ 1) ต่ำกว่า 1 ปี	☐ 2) 1 – 3 ปี	☐ 3) มากกว่า 3 ปี ขึ้นไป
8. รายได้ <u>ต่อเดือน</u>		
☐ 1) ต่ำกว่า 10,000 บาท	☐ 4) 30,001 – 40,000 บาท	
☐ 2) 10,000 – 20,000 บาท	☐ 5) 40,001 – 50,000 บาท	
☐ 3) 20,001 – 30,000 บาท	☐ 6) มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	
9. คุณมีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ <u>ข้อใดมากที่สุด</u>		
☐ 1) สร้างความสำเร็จในระยะเวลาสั้น	☐ 5) สืบทอดกิจการของครอบครัว	
☐ 2) ต้องการมีอิสระไม่อยู่ใต้อาณาจักรใคร	☐ 6) ภูมิใจที่มีโอกาสช่วยเหลือในการจ้างงาน	
☐ 3) ชอบการทำงานแบบท้าทาย/เสี่ยง	☐ 7) การยอมรับจากสังคมมากกว่าการเป็นลูกจ้าง	
☐ 4) ความมั่นคงให้ตนเองและครอบครัว	☐ 8) อื่น ๆ ระบุ.....	
10. คุณมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้าน <u>ใดมากที่สุด</u>		
☐ 1) มีแรงจูงใจ	☐ 5) มองหาโอกาส	
☐ 2) มีคุณธรรม	☐ 6) มีความมุ่งมั่น	
☐ 3) มีความคิดสร้างสรรค์	☐ 7) ความรับผิดชอบ	
☐ 4) มองสะท้อนตน	☐ 8) ยอมรับความเสี่ยง ☐ 9) อื่น ๆ ระบุ.....	
11. คุณมีทักษะความเป็นผู้ประกอบการด้าน <u>ใดมากที่สุด</u>		
☐ 1) ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (เน้นการคิดนอกกรอบ/ไอเดีย)	☐ 5) ความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น (การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและรับมือกับความเปลี่ยนแปลง)	
☐ 2) ความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ	☐ 6) ความชำนาญด้านเทคโนโลยี	
☐ 3) การสื่อสารและการสร้างเครือข่าย	☐ 7) การตลาดดิจิทัล	
☐ 4) การเรียนรู้ตลอดเวลา	☐ 8) การวิเคราะห์ข้อมูล	

ตอนที่ 2 ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO) และ
ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation
Capability: DTIC)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาว่า ท่าน/ธุรกิจ/กลุ่มของท่านมีลักษณะและการดำเนินงานอยู่ในระดับใด
โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าระดับ 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
1. แนวคิดความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation: EO)						
EO1	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านเน้นการลองทำสิ่งใหม่เพื่อค้นหาโอกาสใหม่					
EO2	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมุ่งเน้นการเริ่มลงมือทำก่อนเพื่อคว้าโอกาสที่เกิดขึ้น					
EO3	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความสามารถในการมองเห็นโอกาสทางตลาดได้ดี					
EO4	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านส่งเสริมการนำแนวคิดใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการใหม่					
EO5	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านกล้าที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง					
EO6	ผู้นำหรือแกนนำกลุ่ม/ธุรกิจของท่านให้ความสำคัญกับการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงาน					
EO7	ผู้นำหรือแกนนำกลุ่ม/ธุรกิจของท่านมักพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนธุรกิจอื่น					
EO8	เมื่อเทียบกับธุรกิจอื่นที่คล้ายกัน กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมักเป็นผู้นำในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการทำงาน เช่น นำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือวิธีการจัดการใหม่ ๆ					
2. ความสามารถด้านการเปลี่ยนผ่านและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Transformation and Innovation Capability: DTIC)						
กลยุทธ์ทางดิจิทัล (DS)						
DTIC1	กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจของท่านช่วยสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า					
DTIC2	กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจของท่านช่วยสร้างคุณค่าให้กับธุรกิจของพันธมิตร					

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
DTIC3	กลยุทธ์ด้านดิจิทัลของกลุ่ม/ธุรกิจของท่าน มุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการดิจิทัลรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง					
การเชื่อมโยงทางดิจิทัล (DI)						
DTIC4	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับลูกค้าผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น เช่น ช่องทางสังคมออนไลน์ ไลน์ เว็บไซต์					
DTIC5	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับผู้จัดหาวัตถุดิบ (Supplier) ผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น เช่น ระบบสั่งซื้อออนไลน์ ระบบเช็คสต็อกสินค้าแบบเป็นปัจจุบัน (Realtime)					
DTIC6	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการติดต่อหรือเชื่อมโยงกับพันธมิตรทางธุรกิจผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐ หรือมหาวิทยาลัย เป็นต้น					
DTIC7	กระบวนการทำงานของกลุ่ม/ธุรกิจของท่านในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำมีการเชื่อมโยงกันด้วยระบบดิจิทัลมากขึ้น					
ความสามารถทางดิจิทัล (DC)						
DTIC8	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีแนวทางที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจ					
DTIC9	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการติดตามความก้าวหน้าในการนำดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ					
DTIC10	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการนำข้อมูลผลการดำเนินงาน เช่น ยอดขาย ต้นทุน หรือประสิทธิภาพ มาวิเคราะห์ความคุ้มค่าหรือความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล					

ตอนที่ 3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF) และและความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาว่ากลุ่ม/ธุรกิจของท่านสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินและมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อยู่ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าระดับ 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to Finance: AF)						
AF1	เมื่อกลุ่ม/ธุรกิจของท่านต้องการใช้เงินทุน เช่น เงินกู้ หรือสินเชื่อสามารถหาได้ง่าย					
AF2	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวก					
AF3	จำนวนเงินกู้หรือเงินทุนที่ได้รับเพียงพอต่อความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจของท่าน					
AF4	ค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น ดอกเบี้ยค่าธรรมเนียมอยู่ในระดับไม่สูง					
AF5	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีตัวเลือกของบริการทางการเงินหลายรูปแบบให้เลือกใช้					
AF6	ขั้นตอนการขอรับบริการทางการเงินของกลุ่ม/ธุรกิจมีความรวดเร็วและไม่ซับซ้อน					
AF7	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อมีความจำเป็น					
AF8	บริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ได้รับมีความเหมาะสมกับความต้องการของกลุ่ม/ธุรกิจของท่าน					
4. ความร่วมมือในระบบนิเวศ (Ecosystem Collaboration: EC)						
ผู้จัดหาวัตถุดิบ						
EC1	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านบรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืนได้โดยการทำงานร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า					
EC2	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการกำหนดแนวทางด้านความยั่งยืนให้ผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า นำไปใช้ในการดำเนินงาน เช่น ลดของเสีย หรือใช้วัสดุที่ปลอดภัย					
EC3	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านพัฒนาสินค้าหรือบริการที่สนับสนุนความยั่งยืนร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า					

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
EC4	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านและผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน					
EC5	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการวางแผนร่วมกับผู้จัดหาวัตถุดิบ/คู่ค้า เพื่อแก้ไขปัญหาของเสีย การใช้ทรัพยากรหมุนเวียนหรือการนำกลับมาใช้ใหม่					
ลูกค้า						
EC6	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านนำความคิดเห็นของลูกค้ามาปรับปรุงการทำงานด้านความยั่งยืนให้ดีขึ้น					
EC7	ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สนับสนุนเป้าหมายด้านความยั่งยืนของกลุ่ม/ธุรกิจของท่าน เช่น ผลิตภัณฑ์ปลอดสาร บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมพัฒนาขึ้นโดยจากร่วมมือกับลูกค้า					
EC8	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านและลูกค้ามีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน					
EC9	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการวางแผนร่วมกับลูกค้าเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน (เช่น การลดขยะ หรือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า)					
พันธมิตรทางธุรกิจ						
EC10	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานวิจัยเพื่อศึกษา คิดค้น หรือพัฒนาสินค้า/กิจกรรมที่เกี่ยวกับความยั่งยืน					
EC11	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความร่วมมือหรือแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ประกอบการรายอื่น (แม้จะเป็นคู่แข่ง) เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมหรือความยั่งยืนร่วมกัน					
EC12	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านขอคำแนะนำหรือทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ/หน่วยงานที่ปรึกษา (เช่น ภาครัฐ หรือผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อช่วยปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นในด้านความยั่งยืน					
EC13	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านความยั่งยืนไปยังพันธมิตรรายใหม่					

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
EC14	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือผู้กำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการปรับตัวไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนมากขึ้น					

ตอนที่ 4 การดำเนินงานตามแนวคิด ESG (ESG Performance: ESG)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ โดยอ้างอิงจากประสบการณ์และการดำเนินงานของกลุ่ม/ธุรกิจของท่านในช่วง 1-3 ปีที่ผ่านมา โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าระดับ 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
สิ่งแวดล้อม						
ESG1	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านลดการปล่อยมลพิษทางอากาศ เช่น คาร์บอน หรือกลิ่น					
ESG2	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านลดปริมาณน้ำเสียหรือของเสีย เช่น ขยะ เศษวัสดุ					
ESG3	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านลดการใช้สารหรือวัสดุที่เป็นอันตราย หรือเป็นพิษ					
ESG4	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านสามารถลดการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
ESG5	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น					
สังคม						
ESG6	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านดูแลความเป็นอยู่ของพนักงาน เช่น ความปลอดภัยในการทำงานและสุขภาพของพนักงาน					
ESG7	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านเคารพสิทธิมนุษยชน ความหลากหลาย และความเท่าเทียม					
ESG8	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม					
ESG9	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ลูกค้า					
ธรรมาภิบาล						
ESG10	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีโครงสร้างคณะกรรมการที่ยุติธรรม					
ESG11	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านบริหารงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้					

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		5	4	3	2	1
ESG12	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีกิจกรรมจัดอบรมเพิ่มทักษะให้กับสมาชิก/พนักงาน					
ESG13	สมาชิก/พนักงานในกลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความพึงพอใจในการทำงาน					
ESG14	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล					
ESG15	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 5 ผลการดำเนินงานที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Business Sustainability Performance: BSP)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาว่ากลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้อยู่ในระดับใด โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าระดับ 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		1	2	3	4	5
ผลการดำเนินงานด้านการเงิน						
BSP1	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความสภาพคล่องทางการเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว					
BSP2	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความพร้อมทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
BSP3	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมียอดขายในระดับพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง					
BSP4	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีผลตอบแทนการลงทุนที่สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด					
BSP5	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านช่วยสร้างงานหรือสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน					
ผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน						
BSP6	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้กับลูกค้าในตลาด					
BSP7	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านได้รับการยอมรับว่าเป็นเลิศในการส่งเสริมและนำแนวทางการดำเนินงานที่ยั่งยืนไปใช้จริง					
BSP8	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้นและเกิดความยั่งยืนต่อสังคมมากขึ้น					

ข้อ	ตัวแปร	ระดับ				
		1	2	3	4	5
BSP9	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีภาพลักษณ์และมีชื่อเสียงด้านความยั่งยืนโดดเด่นกว่าธุรกิจอื่น					
BSP10	กลุ่ม/ธุรกิจของท่านช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรวม					

ขอขอบคุณ

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย
ภายใต้แนวคิดการพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืน (ESG)
สำหรับ ผู้ประกอบการยุคใหม่

คำชี้แจง: ข้อคำถามนี้เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัด
เชียงใหม่

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. สถานภาพของผู้ตอบ

- [illegible]

2. ชื่อกลุ่ม/ธุรกิจ/หน่วยงาน

3. ประสบการณ์ในการดำเนินงาน..... ปี บทบาทในกลุ่ม

ส่วนที่ 2: ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้ประกอบการ

1. ปัจจุบันกลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีการดำเนินงานอย่างไร โดยเฉพาะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม และมีจุดแข็งในการดำเนินธุรกิจด้านใดบ้าง
2. ท่านมองว่ากลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความพร้อมและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดที่เอื้อต่อหรือเป็นข้อจำกัดต่อการปรับตัว
3. ในการดำเนินธุรกิจ ปัจจุบันกลุ่ม/ธุรกิจของท่านเผชิญปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดด้านใดบ้าง และปัญหาเหล่านั้นส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจอย่างไร
4. กลุ่ม/ธุรกิจของท่านมีความต้องการพัฒนาในด้านใดบ้าง และต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในรูปแบบใด
5. ท่านมองว่าความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงรายมีลักษณะอย่างไร และมีช่องว่างหรือประเด็นใดที่ควรพัฒนาเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ
6. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำแนวคิด ESG มาใช้ในการดำเนินธุรกิจของท่าน และมีปัจจัยหรือข้อจำกัดใดที่ส่งผลต่อการนำ ESG ไปปฏิบัติ

6.1 ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental)

6.2 ด้านสังคม (Social)

6.3 ด้านธรรมาภิบาล (Governance)

6.4 แนวทางการพัฒนา

(หมายเหตุ: เทคโนโลยีดิจิทัล คือ อุปกรณ์ ระบบและทรัพยากรดิจิทัลที่ช่วยในการสร้าง จัดเก็บ ประมวลผลและแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร เช่น การนำอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ คลาวด์คอมพิวติ้ง และอุปกรณ์ IoT (internet of Things) ในการ ดำเนินธุรกิจ เช่น ช่วยอำนวยความสะดวก เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ช่วยเพิ่มความเร็วในการทำงาน ลดต้นทุน ยกระดับประสบการณ์ของลูกค้า เป็นต้น)

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย
ภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG)
สำหรับ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. สถานภาพของผู้ตอบ

- ☐ 1) ผู้ประกอบการ ☐ 3) นักลงทุนและตัวแทนธุรกิจเอกชน
☐ 2) หน่วยงานรัฐ ☐ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

2. ชื่อกลุ่ม/ธุรกิจ/หน่วยงาน

3. ประสบการณ์ในการดำเนินงาน..... ปี บทบาทในกลุ่ม

ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่

นโยบายและมาตรการสนับสนุน

1. ปัจจุบันหน่วยงานของท่านมีนโยบาย/มาตรการ/โครงการใดบ้างที่สนับสนุนผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย และการดำเนินงานดังกล่าวตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด ประเด็นคำถามย่อย

1. มีนโยบายหรือโครงการด้านใดบ้าง
2. กลุ่มผู้ประกอบการเป้าหมายเป็นใคร
3. การสนับสนุนครอบคลุมด้านเงินทุน ทรัพยากร ดิจิทัล นวัตกรรม หรือการพัฒนาธุรกิจอย่างไร
4. มีประเด็นใดที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้

กลไกการสนับสนุนและการเข้าถึงทรัพยากร

2. ท่านมองว่ากลไกการสนับสนุนผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและครอบคลุมเพียงใด โดยเฉพาะด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทรัพยากร เทคโนโลยีดิจิทัล และองค์ความรู้ ประเด็นคำถามย่อย

1. ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากรได้สะดวกหรือไม่
2. มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีหรือโครงสร้างพื้นฐานหรือไม่
3. มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาทักษะให้ผู้ประกอบการอย่างไร
4. กลไกใดควรได้รับการปรับปรุง

ความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

3. ท่านมองว่าความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้ประกอบการจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร และมีช่องว่างหรืออุปสรรคในการบูรณาการความร่วมมือด้านใดบ้าง ประเด็นคำถามย่อย

1. ปัจจุบันมีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในรูปแบบใด
2. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือทรัพยากรระหว่างหน่วยงานหรือไม่
3. มีปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือการขาดการเชื่อมโยงหรือไม่
4. มีหน่วยงานหรือภาคส่วนใดที่ควรเข้ามามีบทบาทเพิ่มเติม
5. ควรพัฒนากลไกการบูรณาการอย่างไร

ความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

3. ท่านมองว่าความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้ประกอบการจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร และมีช่องว่างหรืออุปสรรคในการบูรณาการความร่วมมือด้านใดบ้าง ประเด็นคำถามย่อย

1. ปัจจุบันมีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานในรูปแบบใด
2. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือทรัพยากรระหว่างหน่วยงานหรือไม่
3. มีปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือการขาดการเชื่อมโยงหรือไม่
4. มีหน่วยงานหรือภาคส่วนใดที่ควรเข้ามามีบทบาทเพิ่มเติม
5. ควรพัฒนากลไกการบูรณาการอย่างไร

กฎระเบียบ งบประมาณ และข้อจำกัดเชิงระบบ

4. จากประสบการณ์ของท่าน กฎระเบียบ งบประมาณ หรือข้อจำกัดเชิงระบบใดบ้างที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย และควรมีแนวทางปรับปรุงอย่างไร

ประเด็นคำถามย่อย

1. มีกฎระเบียบหรือขั้นตอนใดที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการ
2. การจัดสรรงบประมาณมีข้อจำกัดด้านใด
3. มีปัญหาด้านการประสานงานหรือการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานหรือไม่
4. มีช่องว่างของระบบสนับสนุนด้านใดที่ควรได้รับการแก้ไข

การสนับสนุนการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG

5. ท่านมองว่าหน่วยงานหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจังหวัดเชียงรายสามารถนำแนวคิด ESG มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ และมีข้อจำกัดใดที่ควรได้รับการแก้ไข

ประเด็นคำถามย่อย

1. หน่วยงานควรสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไร
2. ควรสนับสนุนด้านสังคมอย่างไร
3. ควรส่งเสริมด้านธรรมาภิบาลอย่างไร
4. ผู้ประกอบการมีข้อจำกัดอะไรในการนำ ESG ไปใช้
5. หน่วยงานควรมีมาตรการหรือกลไกสนับสนุนอย่างไร

ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศ

6. จากประสบการณ์และบทบาทของท่าน ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายภายใต้แนวคิด ESG ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของจังหวัด ประเด็นคำถามย่อย

1. ควรพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านใด
2. ควรพัฒนาระบบสนับสนุนด้านเงินทุนและทรัพยากรอย่างไร
3. ควรพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานอย่างไร
4. ควรส่งเสริมวัฒนธรรมและการสร้างคุณค่าอย่างไร
5. ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคส่วนอย่างไร
6. ควรปรับปรุงกฎระเบียบหรือกลไกเชิงสถาบันอย่างไร
7. ควรส่งเสริมการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG อย่างไร

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์เชิงนโยบาย (Key Informant Interviews)

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงราย
ภายใต้แนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (ESG)
สำหรับ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อหน่วยงาน
2. ตำแหน่ง.....
3. ประสบการณ์ในการดำเนินงานหรือเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการ ปี
4. บทบาทหรือความเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายหรือการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการ

คำชี้แจง: ข้อคำถามนี้เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนา นโยบาย การบูรณาการข้ามหน่วยงาน ช่องว่างเชิงระบบ และแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลภายใต้แนวคิด ESG

ส่วนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เชิงนโยบาย

นโยบายและทิศทางการพัฒนาผู้ประกอบการ

1. ท่านมองว่านโยบายและทิศทางการส่งเสริมผู้ประกอบการยุคใหม่ในเศรษฐกิจดิจิทัลของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันควรให้ความสำคัญกับประเด็นใดบ้าง และมีประเด็นใดที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

ประเด็นคำถามย่อย

- นโยบายหรือมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันครอบคลุมประเด็นสำคัญเพียงใด
- ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านใด
- ควรส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างไร
- มีประเด็นใดที่ยังขาดการสนับสนุนหรือควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

ปัญหา อุปสรรค และความต้องการเชิงระบบ

2. จากประสบการณ์ของท่าน ผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายเผชิญปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดด้านใดบ้าง และปัญหาเหล่านี้เกิดจากปัจจัยหรือเงื่อนไขเชิงระบบใด ประเด็นคำถามย่อย

- เงินทุนและทรัพยากร
- ทักษะและบุคลากร
- เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน
- มาตรฐานและกฎระเบียบ
- การเข้าถึงข้อมูลและบริการสนับสนุน
- การตลาดและการพัฒนาธุรกิจ
- การประสานงานระหว่างหน่วยงาน

กลไกสนับสนุนและการบูรณาการข้ามหน่วยงาน

3. ท่านมองว่ากลไกการสนับสนุนและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้ประกอบการจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันเป็นอย่างไร และควรพัฒนาอย่างไร

ประเด็นคำถามย่อย

- ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ มีการทำงานร่วมกันในลักษณะใด
- การสนับสนุนมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันหรือไม่
- มีปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือขาดการเชื่อมโยงหรือไม่
- มีหน่วยงานหรือภาคส่วนใดที่ควรเข้ามามีบทบาทเพิ่มเติม
- ควรมีกลไกกลางหรือระบบเชื่อมโยงการทำงานหรือไม่

กฎระเบียบ งบประมาณ และช่องว่างเชิงระบบ

4. ท่านมองว่ากฎระเบียบ งบประมาณ ทรัพยากร หรือกลไกการบริหารจัดการในปัจจุบันมีข้อจำกัดหรือช่องว่างเชิงระบบใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงราย และควรปรับปรุงอย่างไร

ประเด็นคำถามย่อย

- กฎระเบียบหรือขั้นตอนการดำเนินงาน
- การจัดสรรงบประมาณ
- การเข้าถึงทรัพยากร
- การประสานงานระหว่างหน่วยงาน
- การแบ่งบทบาทและความรับผิดชอบ
- ระบบข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูล
- กลไกติดตามและประเมินผล

นโยบายและกลไกการส่งเสริม ESG

5. ท่านมองว่านโยบายและกลไกการสนับสนุนในปัจจุบันเอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจังหวัดเชียงรายนำแนวคิด ESG มาใช้ในการดำเนินธุรกิจมากน้อยเพียงใด และควรมีมาตรการหรือกลไกเพิ่มเติมในด้านใดบ้าง

ประเด็นคำถามย่อย

- ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental)
- ด้านสังคม (Social)
- ด้านธรรมาภิบาล (Governance)
- มาตรฐานหรือแนวทางที่เกี่ยวข้อง
- การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการ
- การสนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากร
- การติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการพัฒนาระบบนิเวศ

6. จากประสบการณ์และบทบาทของท่าน ท่านมีข้อเสนอเชิงนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาระบบนิเวศผู้ประกอบการยุคใหม่ในจังหวัดเชียงรายให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนภายใต้แนวคิด ESG อย่างไร

ประเด็นคำถามย่อย

- ควรพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการอย่างไร
- ควรพัฒนาการเข้าถึงเงินทุนและทรัพยากรอย่างไร
- ควรพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานอย่างไร
- ควรส่งเสริมนวัตกรรมและการสร้างคุณค่าอย่างไร
- ควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคส่วนอย่างไร
- ควรปรับปรุงกฎระเบียบและกลไกเชิงสถาบันอย่างไร
- ควรส่งเสริม ESG อย่างไร

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – สกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐธิดา จุมปา
 สถานที่ติดต่อ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 เบอร์โทร/ เบอร์แฟกซ์ 053-776 016
 โทรศัพท์มือถือ 095-694 2822
 E-mail: natthida.jum@crru.ac.th

วุฒิการศึกษา :

ปริญญาโท	บธ.ม. บริหารธุรกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	2563
ปริญญาโท	วท.ม. การจัดการโครงการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	2558
ปริญญาตรี	ศศ.บ. การพัฒนาชุมชน	สถาบันราชภัฏเชียงราย	2543

ประสบการณ์การทำงาน :

- 2541 อาสาสมัคร มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) รับผิดชอบงานด้านการช่วยเหลือและให้ข้อมูลแรงงานเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ และจัดกิจกรรมให้กับแรงงานเด็กในโรงงานอุตสาหกรรม
- 2543 อาสาสมัครมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ประจำองค์การแชร์ (SHARE) ประเทศไทย
- 2548 เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการอาสาสมัครพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน จังหวัดเชียงราย สำนักบริการวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 2549 เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 2550 เจ้าหน้าที่ประจำ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย รับผิดชอบงานด้านการจัดประชุมสัมมนาเชิงวิชาการระหว่างประเทศ เลขาธิการคณะ/หัวหน้าสำนักงานคณบดี วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
- 2555 นักวิจัยและเลขานุการคณะ วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- 2558 – ธันวาคม 2561 อาจารย์ประจำ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- มกราคม 2562- ปัจจุบัน อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ประสบการณ์ด้านงานวิจัย :

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
2549	บทเรียนจากกระบวนการวางแผนการท่องเที่ยวโดยภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน จังหวัดเชียงราย แหล่งทุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	ผู้ร่วมวิจัย
2550	ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (บทเพลงและเครื่องดนตรี) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน	ผู้ร่วมวิจัย
2550	ชุดโครงการศึกษาวิจัยองค์ความรู้และภูมิปัญญาชาติพันธุ์ (หัตถกรรมฝีมือด้านผ้าปัก) กรณีศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยน	ผู้ร่วมวิจัย
2550	โครงการวิจัยเรื่อง ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว กับบทบาทรองรับการพัฒนาด้านโลจิสติกส์ในเมืองชายแดน: กรณีศึกษา เมืองเศรษฐกิจชายแดน อำเภอมะนัง อำเภอยะรัง และอำเภอยะลา แหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผู้ร่วมวิจัย
2553	เศรษฐกิจพอเพียงยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของประเทศ (Sufficiency Economy as a Human Development Strategy for National Economic, Social and Environmental Sustainability) แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	ผู้ร่วมวิจัย
2553	การศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน (The Study of Managerial Potentiality on Cultural Tourism in Upper Northern Thailand: Cases of Chiangrai ChiangMai and Mae Hong Son Provinces) แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	ผู้ร่วมวิจัย
2553	สถานภาพชุมชนชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายกับการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในเขตอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย แหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หัวหน้าโครงการ
2555	การพัฒนาสถานภาพและบทบาทองค์กรผู้สูงอายุของชุมชนชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงรายในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร งบประมาณ 100,000 บาท แหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หัวหน้าโครงการ
2555	การเสริมสร้างสมรรถนะของทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Strengthening Human Capital Competence for Tourism Industry in Upper Northern Thailand Towards ASEAN)	ผู้ร่วมวิจัย

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
	Economic Community) งบประมาณ 940,800 บาท แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	
2556	การธำรงรักษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเผยแพร่โดยผ่านสื่อ มัลติมีเดียบนความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในจังหวัดน่าน (Conservation of Local Wisdoms and Dissemination through Multimedia on Diversified Ethnicity in Nan Province) แหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผู้ร่วมวิจัย
2557	ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศและ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์” (Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community) แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัย แห่งชาติ (วช.)	ผู้ร่วมวิจัย
2557	ตลาดแรงงานของแรงงานข้ามชาติชาวพม่า: นโยบายการจัดการแรงงานใน พื้นที่จังหวัดเชียงราย (The Study of Cross – border Myanmar Migrant Worker’s Labor Market: Policy Implications for Labor Management in Chiang Rai City, Chiang Rai Province, Thailand.)	ปริญญา นิพนธ์
2558	ศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของอุตสาหกรรมการบินในจังหวัด เชียงราย จากการขยายตัวของท่าอากาศยานห้วยทราย สปป.ลาว (The Study of Impact and Adjustment on Aviation Industry in Chiang Rai towards Expansion of Houei Xai Airport, Lao PDR.)	ผู้ร่วมวิจัย
2559	การศึกษาการเตรียมความพร้อมท่าอากาศยานห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อรองรับการขยายตัวของ อุตสาหกรรมการบิน (The Study of Preparedness of Houayxai Airport, Bokeo Province, Lao PDR, to Support the Expansion of the Aviation Industry.) แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ภายใต้ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	หัวหน้า โครงการ
2559	บทเรียนวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา: องค์กรภาคประชาชนจังหวัด เชียงราย (The Lesson of Organizational Culture on Good Governance of Non-profit Organization: A Case Study of Public Sector Organization in Chiang Rai Province) แหล่งทุน มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย	หัวหน้า โครงการ

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
2559	การศึกษาบริบทและแบบแผนการดื่มสุราของแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย The Study of Context and Patterns on Alcohol Drinking of Myanmar Migrant Workers in Chiang Rai Province แหล่งทุน แผนงานศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ งบประมาณ 267,080 บาท	หัวหน้าโครงการ
2559	ความพึงพอใจของนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาค ลุ่มน้ำโขงต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ประจำปีการศึกษา 2559	หัวหน้าโครงการ
2559	ภาวะการมีงานทำและความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต วิทยาลัยนานาชาติ ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2559	หัวหน้าโครงการ
2559	การจัดการความรู้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและแนวทางการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุในหมู่บ้านห้วยเอียน อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย (Cultural Resources Knowledge Management and Development Guideline of Khamu Ethnic group in Huayean Village, Wiangkaen District, Chiang Rai Province) งบ 120,000 บาท แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ลูกไก่	หัวหน้าโครงการ
2560	ความเท่าเทียมด้านโอกาสและเสมอภาคในความสัมพันธ์ทางการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีวศึกษาในการเตรียมแรงงานของประเทศ และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน:การจัดการศึกษาเด็กชาติพันธุ์ ระยะที่ 2 สัญญาระหว่างวันที่ 16 กันยายน 2559 –30 สิงหาคม 2560 แหล่งทุน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	ผู้ร่วมวิจัย
2561	อารยสถาปัตย์ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย (Safe and Appropriate Universal Design for the Elderly and the Disabled with the development of the quality of life and Social Equality: A Case Study of Highland Ethnic Communities in Chiang Rai Province) งบ 65,000 บาท แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หัวหน้าโครงการ
2561	การขับเคลื่อนการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานทุนชุมชนชาติพันธุ์ของตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (The Driving of The Tourism Management Based On The Social Capital of Ethnic Communities in Maesalong-Nok Sub district, Mafahluang district Chiang Rai Province) งบประมาณ 54,800.00 บาท แหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ณัฐธิดา จุ่มป่า และ ชีร์วัชร แก้วเปี้ย	หัวหน้าแผนงาน

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
2561	การจัดการการท่องเที่ยวบนฐานทุนชุมชนชาติพันธุ์ของตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (The Tourism Management Based On The Social Capital of Ethnic Communities in Maesalong-Nok Sub district, Mafahluang district Chiang Rai Province) งบประมาณ 77,000 บาท แหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ณัฐธิดา จุมปา, ทวีโชค เตชะธรรมวงศ์.	หัวหน้าโครงการ
2562	การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (แผนงาน) ระยะเวลา 01 ต.ค. 2561 ถึง 30 ก.ย. 2562 งบประมาณ 117,000.00 บาท งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2562	หัวหน้าแผนงาน
2562	รูปแบบการพัฒนาวิถีการผลิตของชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อบริโภคและจำหน่ายโดยใช้กระบวนการทางนวัตกรรม (โครงการย่อย) ระยะเวลา 01 ต.ค. 2561 ถึง 30 ก.ย. 2562 859,900.00 บาท งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2562	หัวหน้าโครงการ
2562	การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายเพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน (Potentiality Development for the Housewife Groups to Approach the Standard on the Community Product Management System in Maesalongnok Sub-district, Mae Fa Luang District, Chiang Rai Province) ระยะเวลา 01 ต.ค. 2561 ถึง 30 ก.ย. 2562 งบประมาณ 382,500.00 บาท	ผู้ร่วมวิจัย
2562	การพัฒนาระบบการจัดการการกระจายผลผลิตชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายเพื่อวิถีชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน ระยะเวลา 01 ต.ค. 2561 ถึง 30 ก.ย. 2562 586,800.00 บาท งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2562	ผู้ร่วมวิจัย
2562	การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากองค์ความรู้ภูมิปัญญาผ้าปักของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยกระบวนการทางนวัตกรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาผ้าปักชาติพันธุ์อัวเมี่ยน ม้ง และอาข่าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ระยะเวลา 01 ต.ค. 2561 ถึง 30 ก.ย. 2562 งบประมาณ 480,000 บาท กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม	หัวหน้าโครงการ
2563	บริบทการใช้บริการ กลยุทธ์การแข่งขัน และบุคลิกภาพตราสินค้าของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้บริโภค: กรณีศึกษาธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในจังหวัดเชียงราย (The Context of Services, Competition Strategies and Brand Personalities in	ปริญญา นิพนธ์

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
	Modern Trade that Affects Consumer Loyalty: A Case Study of Modern Trade in Chiang Rai Province)	
2563	การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการชุมชนในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และกระบวนการทางนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ระยะเวลา 2 มีนาคม 2563 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2564 งบประมาณ 13,520,000 บาท กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมปี 2563	หัวหน้า แผนบูรณา การ
2563	การศึกษาศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกร ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ระยะเวลา 2 มีนาคม 2563 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2564 งบประมาณ 1,470,000 บาท กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้แผนงาน ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมปี 2563	หัวหน้า โครงการ
2563	การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สู่ตลาดสินค้าเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน หัวหน้าโครงการ : สุภาพร คำเตจา งบประมาณ 680,000.00 บาท กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมปี 2563	ผู้ร่วมวิจัย
2563	การพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรแบบผสมผสานที่เหมาะสมต่อลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูงของตำบลแม่สลองนอก จังหวัดเชียงราย หัวหน้าโครงการ : กฤษณ์พงศ์ ภาษิตวิไลธรรม งบประมาณ 890,000.00 บาท กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้แผนงาน ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมปี 2563	ผู้ร่วมวิจัย
2563	กลยุทธ์การค้าปลีกเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย แหล่งทุน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย งบประมาณ 20,000 บาท ระยะเวลา 9 เดือน วันที่ 9 ธันวาคม 2563-กันยายน 2564 สัญญาเลขที่ 013/2564	ผู้ร่วมวิจัย
2564	การพัฒนาผู้ประกอบการวัฒนธรรมสู่วิสาหกิจวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนย่านสร้างสรรค์เมืองเก่าเชียงราย (The Development of Cultural Entrepreneurs to Cultural Enterprise for Economic Level Enhancement of the Creative District of Chiang Rai Old Town) งบประมาณ 300,000.00 บาท แหล่งทุน สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิจัย นวัตกรรมและแห่งชาติ ระยะเวลา วันที่ 15 เดือน	หัวหน้า โครงการ

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
	พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ถึง วันที่ 15 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2564) สัญญาเลขที่ A13F640067	
2564	การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ย่าน สร้างสรรค์ เมืองเก่าเชียงราย (Cultural capital managing for improve a local economy of creative district at Chiang Rai Old Town) งบประมาณ 1,500,000.00 บาท แหล่งทุน สำนักงานสภา นโยบายการอุดมศึกษา วิจัย นวัตกรรมและแห่งชาติ	ผู้ร่วมวิจัย
2565	การพัฒนาคุณภาพการบริการของธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดเชียงราย The Service Quality Development of Traditional Retail Business in Mueang District Chiang Rai Province แหล่งทุน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย งบประมาณ 20,000 บาท ระยะเวลา วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2565) สัญญาเลขที่ 006/2565	หัวหน้า โครงการ
2565	กษิรา ภิวศ์กูร ญัฐธิดา จุมปา ธวัชชัย ดวงไทย และกฤติณา นิเวรัตน์. (2565). การเสริมสร้างศักยภาพร่วมกันของคนสามวัยในการเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนเมืองโบราณเวียงลอ ตำบลลอ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา. งบประมาณ 670,000.00 บาท แหล่งทุน สำนักงานการ วิจัยแห่งชาติ (วช.). กรุงเทพฯ.	ผู้ร่วมวิจัย
2565	การจัดการขยะตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้แนวคิด เศรษฐกิจหมุนเวียน งบประมาณ 54,000 บาท แหล่งทุน: สถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ระยะเวลา วันที่ 1 มีนาคม 2565- 28 กุมภาพันธ์ 2566 สัญญาเลขที่ B265008	ผู้ร่วมวิจัย
2565	การจัดการความรู้การบริหารจัดการกลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามัคคีเกษตรอินทรีย์ฟาร์มตำบล แม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย งบประมาณ 50,000.00 บาท แหล่งแหล่งทุน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หัวหน้า โครงการ
2565	การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส้มโอส่งออกตำบลห้วยางัว อำเภอเวียงแก่น จังหวัด เชียงราย งบประมาณ 1,800,000 บาท แหล่งทุน: สำนักงานการวิจัย แห่งชาติ สัญญาเลขที่ N31A650163 ระยะเวลา 1 ปี (28 กุมภาพันธ์ 2565-27กุมภาพันธ์ 2566)	ผู้ร่วมวิจัย
2566	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มผลไม้และสมุนไพรของ เกษตรกรอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย แหล่งทุนสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) งบประมาณ 987,200 บาท ระยะเวลา วันที่ 1 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึง วันที่ 30 เดือน	หัวหน้า โครงการ

ปี	ชื่อโครงการวิจัย	สถานภาพ
	กันยายน พ.ศ. 2566) สัญญาเลขที่ FRB660028.0192-04 แหล่งแหล่งทุน กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมผ่านมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย (ณัฐธิดา จุมปา วรรัตน์ ขยันการ ยุทธศิลป์ ชุมณี สุภัทณี เปี่ยม สุวรรณกิจ และ กฤติณา นิวัฒน์)	
2566	ตำแหน่งทางการตลาดของร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างสินค้าเบ็ดเตล็ดในแง่การรับรู้ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย. (สุรพงษ์ วงษ์ปาน, สุทธดา ชัดติยะ และ ณัฐธิดา จุมปา) แหล่งทุน: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย	ร่วมวิจัย
2567	การรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคธุรกิจค้าปลีกท้องถิ่นแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนบน (สุทธดา ชัดติยะ สุรพงษ์ วงษ์ปาน และณัฐธิดา จุมปา) งบประมาณ 10,000 บาท แหล่งทุน: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผู้ร่วมวิจัย
2567	ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลต่อระบบนิเวศของผู้ประกอบการ และพฤติกรรมผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย งบประมาณ 10,000 บาท ตุลาคม 2566 – มิถุนายน 2567 งบประมาณ 10,000 บาท แหล่งทุน: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หัวหน้าโครงการ
2567	การยกระดับสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์โดยใช้กลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลจอมหมอกแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย งบประมาณ 85,000 บาท ตุลาคม 2566 – กันยายน 2567 แหล่งทุน: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	หัวหน้าโครงการ

ผลงานตีพิมพ์ :

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทีนำเสนอ
1	Conservation of Local Wisdoms and Dissemination through Multimedia on Diversified Ethnicity in Nan Province, Thailand ชื่อเจ้าของบทความ: Makha Khittasangka, Komin Wang-On, Natthida Jumpa , Phithak Rattanasawang Penpak Chainurak, Anchalee Harnrit, Kulthida Inchai, Nalae Chaha	บทความในการประชุมวิชาการ (Conference paper) International Conference The Inter-University Cooperation Program “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability” ณ Kathmandu, Nepal ตีพิมพ์เมื่อ 31 พ.ค.59 หน้า 392-403

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
2	Strengthening Human Capital Competence for Tourism Industry in Upper Northern Thailand Towards ASEAN Economic Community ชื่อเจ้าของบทความ: Makha Khittasangka, Komin Wang-On, Natthida Jumba , Phithak Ratanasaengsawang, Penpak Chainurak,	วารสาร Journal of Perspective on Development Policy in the Greater Mekong Region, Volume 5 Number 1 January – June 2017 หน้า 1-20
3	Managing Education for Ethnic Children on Opportunity and Equality of Basic Education Achievement towards Vocational Education Development for Labour Preparedness of the Country and ASEAN Economic Community เจ้าของบทความ: Associate Professor Dr. Makha Khittasangka, Natthida Jumba , Teerawat Kaewpia, Phithak Rattanasangsawang, Gomin Wang-on	บทความในการประชุมวิชาการ (Conference paper) International Conference The Inter-University Cooperation Program “ASIAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability” ณ Philipines ตีพิมพ์เมื่อ May 2017 (2560) หน้า 33-49
4	การศึกษาการเตรียมความพร้อมท่าอากาศยานห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการบิน (The Study of Preparedness of Houayxai Airport, Bokeo Province, Lao PDR, to Support the Expansion of the Aviation Industry) ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์ ศิริมาสต์ ไชยวุฒิ ธีรวัชร แก้วเปี้ย	การประชุมสังคมศาสตร์วิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 13 ความมั่นคงของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตีพิมพ์เมื่อ 20 ม.ค. 60 หน้า 567-577
5	ศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของอุตสาหกรรมการบินภายในจังหวัดเชียงราย จากการขยายตัวของท่าอากาศยานห้วยทราย สปป.ลาว ชื่อเจ้าของบทความ: ศิริมาสต์ ไชยวุฒิ ณัฐธิดา จุมปา ธีรวัชร แก้วเปี้ย เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์	การประชุมสังคมศาสตร์วิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 13 ความมั่นคงของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตีพิมพ์เมื่อ 20 ม.ค.60 หน้า 578-580

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
6	การศึกษาบริบทและแบบแผนการดื่มสุราของแรงงานข้ามชาติชาวพม่าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย (The Study of Context and Patterns on Alcohol Drinking of Myanmar Migrant Workers in Chiang Rai Province) ชื่อเจ้าของบทความ: ญัฐธิดา จุมปา เพ็ญพักตร์ ไชยนุรักษ์ อัครวิน จุมปา	วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ สำนักสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 หน้า 133-149 ตีพิมพ์เมื่อ 31 ส.ค.60
7	บทเรียนวัฒนธรรมองค์กรในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กรณีศึกษา: องค์กรภาคประชาชนจังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ญัฐธิดา จุมปา สุภัทธี เปี่ยมสุวรรณกิจ สุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ	วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ สำนักสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2560 หน้า 141-155
8	The Development of Status and Role of the Elderly Organization in Ethnic Communities of Chiang Rai Province as Related to Population Structure and Changing Situations ชื่อเจ้าของบทความ: Natthida Chumpa, Pratjayanin Wong-A-Thitikul, Anchalee Harnrit, Gomin Wang-On, Phitak Rattanasangsawang, Penpak Chainurak	หนังสือรวบรวมผลงานทางวิชาการ Proceedings (ASEAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability) ณ ประเทศญี่ปุ่น ตีพิมพ์เมื่อ 10 มิถุนายน 2561 หน้า 373-378
9	สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ญัฐธิดา จุมปา เพ็ญพักตร์ ไชยนุรักษ์	วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2561 หน้า 1508 – 1525 (วารสาร TCI ฐาน 1)
10	การจัดการความรู้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและแนวทางการพัฒนาของกลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมในหมู่บ้านห้วยเอี่ยน อำเภอยางสัก จังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ญัฐธิดา จุมปา, ศศิภา คำคำ, เลหุล้า ตรีเอกานุกูล	วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2562 หน้า 10-21 (วารสาร TCI ฐาน 1)

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
11	การพัฒนาระบบการจัดการการกระจายเมล็ดกาแฟตากแห้งของตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: สุภาพร คำเตจา อธิวัชร แก้วเปี้ย ณัฐธิดา จุมปา สมบูรณ์ คำเตจา	การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 6 วันที่ 20 ธันวาคม 2562 ณ อาคารนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร หน้า 88-97
12	การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายเพื่อการเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการผลิตภัณฑ์ของชุมชน ชื่อเจ้าของบทความ: ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม อัจฉรา สีนไชยกุล ณัฐธิดา จุมปา	วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (2020): กันยายน - ธันวาคม 2563 หน้า 59-73 (TCI ฐาน 2)
13	การขับเคลื่อนการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานทุนชุมชนชาติพันธุ์ของตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา, อธิวัชร แก้วเปี้ย	วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2563 หน้า 20-38 (วารสาร TCI ฐาน 2)
14	องค์ความรู้ภูมิปัญญาผ้าปักของกลุ่มชาติพันธุ์อัวเมี่ยนม้ง และอาข่าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา เลหุล่า ตรีเอกานุกุล เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์ อัครวิน จุมปา	นำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการทางวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 10 วันที่ 14 สิงหาคม 2563 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
15	บริบทการใช้บริการ กลยุทธ์การแข่งขัน และบุคลิกภาพตราสินค้าของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้บริโภค: กรณีศึกษาธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในจังหวัดเชียงราย	วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 (วารสารTCI ฐาน 2)
16	การจัดการการท่องเที่ยวบนฐานทุนชุมชนชาติพันธุ์ของตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา, ทวีโชค เตชะธรรมวงศ์	วารสารกระแสวัฒนธรรม ฉบับที่ 41 ปีที่ 22 (มกราคม-มิถุนายน 2564) หน้า 28-42 (วารสาร TCI ฐาน 1)
17	แนวทางการพัฒนาวิถีการผลิตเพื่อบริโภคและจำหน่ายโดยใช้กระบวนการทางนวัตกรรมของชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา, เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์, ทิพย์วัลย์ ศรีพรหม, สุภาพร คำเตจา	วารสารหาดใหญ่วิชาการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564) หน้า 59-72 (วารสารTCI ฐาน 1)

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
18	การศึกษาศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (The Potential Study and Agricultural Products Market Management of Mae-Salong nok agriculturist, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province) ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา ยุทธศิลป์ ชุมณี เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์ สุทธดา ชัตติยะ กฤษณ์พงศ์ ภาษิตวิไลธรรม และสุภาพร คำเตจา	วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564 หน้า 165-178 (วารสาร TCI ฐาน 2)
19	ศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ชื่อเจ้าของบทความ: ณัฐธิดา จุมปา ปรัชญาณินทร์ วงศ์ทิตกุล เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์ และทิพย์วัลย์ ศรีพรหม	วารสารปาริชาติ ปีที่ 34 ฉบับที่ 2 (เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2564) หน้า 49-65 (วารสารTCI ฐาน 1)
20	อัจฉราภรณ์ เขมอักรเจตต์ ณัฐธิดา จุมปา จินดาภา ลีนิวา. (2565). การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนโฮมสเตย์บ้านเมืองรวง ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.	การประชุมวิชาการระดับชาติ Engagement Thailand ครั้งที่ 8 (The 8th Engagement Thailand Annual Conference 2022: EnT2022) จัดโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยร่วมกับสมาคมพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม. 9-11 สิงหาคม 2565. ตีพิมพ์. หน้า 385-394.
21	สุภัทณี เปี่ยมสุวรรณกิจ สุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ ณัฐธิดา จุมปา อัจฉราภรณ์ เขมอักรเจตต์ และกฤศ โตรณยานนท์. (2565). การสร้างความตระหนักในการคัดแยกขยะและนวัตกรรมการจัดการขยะอินทรีย์เพื่อเป็นพลังงานบอลลูนแก๊ส (Balloon Gas)” ให้กับโรงเรียนและประชาชนในตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ภายใต้โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย).	การประชุมวิชาการระดับชาติ Engagement Thailand ครั้งที่ 8 (The 8th Engagement Thailand Annual Conference 2022: EnT2022) จัดโดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยร่วมกับสมาคมพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม. 9-11 สิงหาคม 2565. ตีพิมพ์. หน้า 1055-1062.

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
22	สุทธดา ชัตติยะ, ณัฐธิดา จุมปา และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2565). กลยุทธ์การค้าปลีกเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอ.เมือง จ.เชียงราย..	การประชุมสัมมนาทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 1 “การวิจัยและนวัตกรรมการจัดการธุรกิจและอุตสาหกรรมการบิน สู่วิถีปกติใหม่” วันที่ 28 มกราคมพ.ศ. 2565. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. หน้า 1-15
23	ณัฐธิดา จุมปา . (2566). การจัดการความรู้การบริหารจัดการกลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามัคคีเกษตรอินทรีย์ฟาร์มตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. HRD JOURNAL, 14(1), หน้า 23-41.	HRD JOURNAL Vol. 14 No. 1 (2023): June 2023 หน้า 23-41 ฐาน 2
24	กฤษณ์พงศ์ ภาษิตวิไลธรรม, ปรัชญาณินทร์ วงศ์อติติกุล, อัจฉราภัทร์ เขมอัครเจตต์, ณัฐธิดา จุมปา และอัจฉราสินไชยกุล. (2564). รูปแบบการทำการเกษตรแบบผสมผสานที่เหมาะสมต่อลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูงของตำบลแม่สลองนอก จังหวัดเชียงราย.	วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). หน้า 70-94. ฐาน 2
25	สุภาพร คำเตจา, นคร ไชยวงศ์ศักดิ์, ชยากร พุทธกำเนิด และ ณัฐธิดา จุมปา . (2566). การศึกษากระบวนการจัดการกระจายสินค้าเกษตรจากพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายสู่ตลาดสินค้าเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน.	วารสารการบริหารนิเทศบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (มีนาคม 2566). หน้า 254-264. ฐาน 2
26	สุรพี โพธิสาราช, ภัทรีพันธุ์ พันธุ์, ณัฐธิดา จุมปา , ยุทธศิลป์ ชูมณีและสุนิดา ธิวง. (2566). การเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส้มโอส่งออกตำบลหลายงาว อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย.	วารสารนิเทศศาสตร์ รัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 8(1), หน้า 266-286. ฐาน 2
27	สุรพงษ์ วงษ์ปาน, สุทธดา ชัตติยะ และ ณัฐธิดา จุมปา . (2566). ตำแหน่งทางการตลาดของร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างสินค้าเบ็ดเตล็ดในแง่การรับรู้ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก https://so05.tci-	วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 19(1), หน้า 161 - 179. ฐาน 1

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
	thaijo.org/index.php/pkrujo/article/view/260409/178889	
28	ณัฐธิดา จุมปา , วรรัตน์ ขยันการ, ยุทธศิลป์ ชุมณี, สุภัทณี เปี่ยมสุวรรณกิจ และกฤติมา นิวัฒน์. (2567). การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มผลไม้และสมุนไพรของเกษตรกรอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/mbs/article/view/267178/181866	วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 16(3) กรกฎาคม-กันยายน 2567. หน้า 16(3). 36-53. ฐาน 1
29	กษิรา ภวังค์กูร, ณัฐธิดา จุมปา , ธวัชชัย ดวงไทย และกฤติมา นิวัฒน์. (2567). การยกระดับศักยภาพร่วมกันของกลุ่มคนสามวัย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบนฐานอัตลักษณ์ชุมชน เมืองโบราณเวียงลอ อำเภोजุน จังหวัดพะเยา.	สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 30(4) ตุลาคม-ธันวาคม 2567. หน้า 16-31. ฐาน 1
30	ณัฐธิดา จุมปา , สุทธดา ชัตติยะ, สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2567). คุณภาพการบริการและส่วนประสมการค้าปลีกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก https://li01.tci-thaijo.org/index.php/crujournal/article/view/263565/179311	จันทร์เกษมสาร: 30(2) กรกฎาคม - ธันวาคม 2567. หน้า R223-R238. ฐาน 1
31	ณัฐธิดา จุมปา , กษิตติ์ ใจผาวัง, สุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ, จินดาภา สีนีวา, กฤติมา นิวัฒน์. (2568) การพัฒนาผู้ประกอบการวัฒนธรรมสู่วิสาหกิจวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนย่านสร้างสรรค์เมืองเก่าเชียงราย. สืบค้นจาก https://so15.tci-thaijo.org/index.php/bae/article/view/1020	เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจปริทัศน์, 21 (1) มกราคม – มิถุนายน 2568. หน้า 32-54. ฐาน 2
	Sutthiporn Piamsuwannakit and Supattanee Piamsuwannakit, Natthida Chumpa and Jindapa Leeniwa. (2025). Technical Efficiency in Rice Production Among Large-Scale Rice Farmers in Chiang Rai Province. Revista Internacional de Sociología. Volume 83, No. 1 (2025). PP.1-10. เผยแพร่เมื่อ 25. มิถุนายน 2568. SJR Q2	

ที่	หัวข้องานวิจัย	แหล่งตีพิมพ์/วารสาร/เวทินำเสนอ
	DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15780688	
32	สุทธดา ชัดติยะ สุรพงษ์ วงษ์ปาน และณัฐธิดา จุมปา. (2568). การรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคธุรกิจค้าปลีกท้องถิ่นแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนบน สืบค้นจาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_ubu/article/view/280768/188482	วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 14(1). หน้า 52-72. ฐาน 1
33	สุภัทณี เปี่ยมสุวรรณกิจ สุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ ณัฐธิดา จุมปา และสุธีรา ดีวิท. (2568: 17-34). การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ขยะโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jeducrru/article/view/272406/187375	วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 10(2). หน้า 17-34. ฐาน 2
34	ณัฐธิดา จุมปา และ ปทุมพร แก้วคำ. (2569). Marketing Strategies for Promoting Organic Agriculture-Based Community Creative Tourism in Chom Mok Kaeo, Chiang Rai, Thailand	วารสาร Journal of Business, Innovation and Sustainability (JBIS) ปีที่ 21 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2569)

อบรมหลักสูตรการวิจัย :

1. อบรมเรื่อง Training Programme on Research Methodology ภายใต้โครงการMekong Institute – New Zealand Ambassador’s Scholarship (MINZAS)ของสถานทูตนิวซีแลนด์ และ Mekong Institute	2 – 29 กุมภาพันธ์ 2555
2. โครงการอบรมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	18-19 กุมภาพันธ์ 2553
3. โครงการฝึกอบรม “สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่” (ลูกไก่) รุ่นที่ 3 โดย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	14-18 ธันวาคม 2558
4. อบรมเชิงปฏิบัติการ “การทำวิจัยเชิงพื้นที่/เชิงประเด็นอย่างไร นำไปสู่ไทยแลนด์ 4.0” ระหว่างวันที่ 25 – 26 พฤษภาคม 2560 ณ	25-26 พฤษภาคม 2560

โรงแรมดวงตะวัน จังหวัดเชียงใหม่ โดยเครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	
5. อบรมเชิงปฏิบัติการ “พัฒนาศักยภาพนักวิจัยระดับกลาง” ครั้งที่ 4 “การเขียนรายงานการวิจัย และเทคนิคการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ” ณ โรงแรมแกรนด์ วิสตา เชียงราย จังหวัดเชียงราย	17-18 สิงหาคม 2566
6. อบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการสอน “การใช้ปัญญาประดิษฐ์ AI เพื่อการพัฒนางานวิชาการและวิจัย” ณ ห้องประชุมชั้น 3 โรงแรมเดอะม้านตรี	6 มีนาคม 2568
7. พัฒนาศักยภาพอาจารย์ "เขียนอย่างไรให้ได้ตีพิมพ์ใน Scopus Indexed Journals" ณ โรงแรมเดอะม้านตรี เชียงราย จังหวัดเชียงราย	4 มิถุนายน 2568

รางวัลและเกียรติคุณที่เคยได้รับ:

ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่มอบรางวัล	ปีที่ได้รับรางวัล
รางวัลบุคลากรดีเด่น ด้านวิจัย เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ ประจำปี 2567	มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ	2567
นักวิจัยดีเด่น สาขาสังคมวิทยา ได้รับโล่พระราชทานในงาน ประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 7” วันที่ 15 พฤศจิกายน 2566 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและเครือข่ายวิจัย	2566
รางวัลบุคลากรตัวอย่างของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ 8 แห่ง ด้านการวิจัย ในการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 9 และนานาชาติ ครั้งที่ 2 "วิทยาการจัดการวิชาการ 2020" วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2563 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ	2563
รางวัลนักวิจัยดีเด่น (ด้านรับใช้สังคม) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปี 2563 วันที่ 13 สิงหาคม 2563	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	2563
รางวัลนักวิจัยดีเด่น ด้านการรับใช้สังคม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปี 2562 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2562	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	2562

ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่มอบรางวัล	ปีที่ได้รับรางวัล
รางวัลนักวิจัยดีเด่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประเภท “อาจารย์และบุคลากร (กลุ่มบุคคล)” ประจำปี 2553-2554 วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555	มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย	2555

การเป็นวิทยากร

ชื่อกิจกรรม/โครงการ/งาน	หน่วยงาน	วัน เดือน ปี และสถานที่
คณะกรรมการตัดสินการประกวด ผลิตภัณฑ์เด่น “กิจกรรมเวทีคนเก่งสู่ ตลาดแรงงานสร้างอาชีพ”	ศูนย์เรียนรู้การพัฒนา สตรีและครอบครัว จังหวัดเชียงราย	วันที่ 30 เมษายน 2567 ณ ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนา สตรีและครอบครัวจังหวัด เชียงราย
เป็นวิทยากรโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา (Quadrant D) ให้มีคุณภาพมาตรฐาน	สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดเชียงราย	วันที่ 4-5 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมราชบุทศเชียงราย จังหวัดเชียงราย
เป็นวิทยากร โครงการตามแผนการอบรม การสร้างจิตสำนึกในการเป็นผู้ประกอบการ และเขียนแผนธุรกิจโครงการส่งเสริมการ เป็นผู้ประกอบการรายใหม่ของศูนย์บ่ม เพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ประจำปี การศึกษา 2567	ศูนย์บ่มเพาะ ผู้ประกอบการ อาชีวศึกษา งาน ส่งเสริมผลิตผลการค้า และประกอบธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย	วันที่ 16-17 กรกฎาคม 2567 ณ ห้องประชุมเอื้องคำ อาคาร 8 ชั้น 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงราย จังหวัดเชียงราย
เป็นวิทยากรกิจกรรม “วิเคราะห์ศักยภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและพัฒนาแผนธุรกิจ บัญชีและการตลาด”		วันที่ 24 พฤศจิกายน 2567 ณ วิสาหกิจชุมชนหมูดำหมอย่าน อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
เป็นวิทยากร การอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้ AI เพื่อการสื่อสารการท่องเที่ยว สร้างสรรค์จังหวัดเชียงราย กิจกรรมการ พัฒนาสินค้า บริการ แหล่งท่องเที่ยวของ ชุมชนท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้ มาตรฐาน ภายใต้โครงการยกระดับสินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงราย	วันที่ 16-17 มกราคม 2568 ณ โรงแรมลักขวรรณรีสอร์ท เชียงราย จังหวัดเชียงราย
การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเครือข่ายการ ท่องเที่ยว Wellness Tourism	สำนักงานการ ท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดเชียงราย	วันที่ 26-28 กุมภาพันธ์ 2568 ณ โรงแรมคิงส์ตันวิวรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย (จำนวน 7 ชั่วโมง)

ประวัติผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ- นามสกุล (ไทย) นายสุรพงษ์ วงษ์ปาน
ชื่อ – นามสกุล (อังกฤษ) Mr.Surapong Wongpan
2. สถานที่ทำงานปัจจุบัน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
เลขที่ 80 หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย รหัสไปรษณีย์ 57100
หมายเลขโทรศัพท์ 053-776016 หมายเลขโทรสาร 053-776057
3. ประวัติการศึกษา

<u>สถานศึกษา</u>	<u>ปีสำเร็จการศึกษา</u>	<u>วุฒิการศึกษาและสาขาวิชาเอก</u>
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2558	บธ.ม. การตลาด
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2555	ศ.บ. เศรษฐศาสตร์
4. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน
รองคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
5. ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2559 – 2564	อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการจัดการการค้าสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- พ.ศ. 2560 - 2564	ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายสื่อสารองค์กร คณะวิทยาการจัดการ
- พ.ศ. 2564 - 2566	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
- พ.ศ. 2564 - ๒๕๖๘	ประธานโปรแกรมวิชาการจัดการการค้าสมัยใหม่
- พ.ศ. 2566 – ๒๕๖๘	ผู้อำนวยการกองการสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์
6. รางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ. 2565	รางวัลอาจารย์ผู้สอนดีเด่น มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ
- พ.ศ. 2565	รางวัลรากลักแก้วราชภัฏ สาขาผู้สอนดีเด่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
7. ผลงานทางวิชาการ
 - 7.1 ผลงานวิจัย
สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2561). ส่วนประสมทางการตลาด ความพึงพอใจ และความภักดีต่อตราสินค้าของผู้พักอาศัยหอพักและอะพาร์ตเมนต์ในจังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

- สุรพงษ์ วงษ์ปาน และสุทธดา ชัดติยะ. (2561). **มิติบุคคลิกภาพตราสินค้าร้านค้าปลีกสมัยใหม่ใน จังหวัดเชียงราย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.** เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะ วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปวีณา ลีตระกูล, สุรพงษ์ วงษ์ปาน, วิรุณศิริ ใจมา และยุทธศิลป์ ชุมณี. (2561). **การวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมจากการส่งเสริมกิจกรรมทางกายโดยการใช้ รถจักรยานในเทศบาลนครเชียงราย.** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย. ได้รับทุน สนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ธนาพร คำบุญทา, จิรายุทธ กาบปัญญา, ภิญญา พงษ์ประสิทธิ์, แก้ว หนองแสง, เยาวรา สุวรรณเจริญ และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2562). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์แยมและตราสินค้าสับปะรดภูเก็ต - นางแล จังหวัดเชียงราย.** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรม ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.).
- จิรายุทธ กาบปัญญา, สถาพร ฟองสมุทร และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2562). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และ ตราสินค้าข้าวเหนียวเขียว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย.** มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย. เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรม ธนาครเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.).
- นพดล พรหมปัญญา และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2562). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และตราสินค้า สับปะรดภูเก็ตอบแห้ง จังหวัดเชียงราย.** รามมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรม ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธกส.).
- สุรพงษ์ วงษ์ปาน, สุทธดา ชัดติยะ, ณัฐธิดา จุมปา. (2563). **ตำแหน่งทางการตลาดของร้านค้าปลีก เฉพาะอย่างสมัยใหม่ในแง่การรับรู้ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย.** เชียงราย. ได้รับทุน สนับสนุนจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สุทธดา ชัดติยะ, ณัฐธิดา จุมปา และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2564). **กลยุทธ์การค้าปลีกเพื่อสร้างความ ได้เปรียบทางการแข่งขันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย.** เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- สุรพงษ์ วงษ์ปาน และธัญพร ฟุ้งเฟื่อง. (2564). **การพัฒนานวัตกรรมช่องทางการตลาดและการ สื่อสารการตลาดสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยวชิราวุฒีสามนครเชียงราย.** เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุรพงษ์ วงษ์ปาน, ยุทธศิลป์ ชุมณี และนกุล อินทกุล. (2564). **การพัฒนาช่องทางการตลาดและการ สื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ข้าวป๊อป ในตำบลท่าสุต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.** เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากเครือข่ายวิจัยภูมิภาค : ภาคเหนือ สำนักงานการวิจัย แห่งชาติ (วช.).

ณัฐธิดา จุมปา, สุทธดา ชัตติยะ และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2565). **การพัฒนาคุณภาพบริการของธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจาก คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

เบญจวรรณ เบญจกรณ์, สุรพงษ์ วงษ์ปาน และและวิรุณศิริ ไจมา. (2565). **การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ต้นแบบของเชียงรายแบรนด์ จังหวัดเชียงราย**. เชียงราย. ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

7.2 ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2560). ประสบการณ์ตราสินค้าแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมต่อการท่องเที่ยวรูปแบบ MICE จังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย**, 12 (2), 1-16.

สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2562). ส่วนประสมทางการตลาด ความพึงพอใจ และความภักดีต่อตราสินค้าของผู้พักอาศัยหอพักและอะพาร์ตเมนต์ในจังหวัดเชียงราย. **วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ บุรพาปริทัศน์**, 14 (1), 44 - 57.

สุรพงษ์ วงษ์ปาน และธัญพร ฟุ้งเฟื่อง. (2565). การพัฒนาช่องทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ไทเชิน ศูนย์การเรียนรู้วัดเชียงยืน มหาวิทยาลัยวชิรวิทย์ที่สามนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย. **วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่**, 14 (3), 250 - 266.

สุรพงษ์ วงษ์ปาน, สุทธดา ชัตติยะ และณัฐธิดา จุมปา. (2566). ตำแหน่งทางการตลาดของร้านค้าปลีกเฉพาะอย่างสินค้าเบ็ดเตล็ดในแง่การรับรู้ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, 19 (1), 161 - 179.

เบญจวรรณ เบญจกรณ์, ปวีณา ลีตระกูล และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2566). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อซ้ำของลูกค้าผลิตภัณฑ์เชียงรายแบรนด์. **วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่**, 16 (2), 15 - 29

ชุติมา ปัญญาหลง และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2566). การพัฒนาการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายสู่การเป็นมหาวิทยาลัยอัจฉริยะ. **วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ**, 16 (2), 123 - 141.

7.3 การนำเสนอผลงานในระดับชาติและนานาชาติ

Wongpan S. & Khamwon A. (2015). **Destination Brand Experience, Satisfaction, and Behavioral Intention: Evidence from MICE Khon Kaen**. International Conference for Academic Disciplines, 19-22 October 2015 at American University of Rome, Italy.

ปวีณา ลีตระกูล, ธัญพร ฟุ้งเฟื่อง, เบญจวรรณ เบญจกรณ์, สิริกัญญา ดาวิไล, สุชาติ ลีตระกูล และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2560). **การศึกษาพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากโครงการหลวงเพื่อพัฒนาแผนการตลาดของผลิตภัณฑ์แปรรูปจากดอกเก๊กฮวยของโครงการหลวงสะโงะ**

- จังหวัดเชียงราย.** รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 วิทยาการ
จัดการวิชาการ 2017. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- ธนาพร คำบุญทา, จิรายุทธ กาบปัญญา และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2563). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์แยม
และตราลิ้นค้าสับประตูกแล-นางแลจังหวัดเชียงราย.** รายงานสืบเนื่องจากการประชุม
วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 บทบาทของมหาวิทยาลัยในการขับเคลื่อนสังคมแห่งนวัตกรรม
และพลังแห่งการเปลี่ยนแปลง. 232 - 241. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ลพบุรี.
- จิรายุทธ กาบปัญญา, สถาพร ฟองสมุทร, สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2564). **การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตรา
ลิ้นค้าข้าวเหนียวเขี้ยว อำเภอมแม่จัน จังหวัดเชียงราย.** รายงานสืบเนื่องจากการประชุม
วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 และนานาชาติครั้งที่ 3 การจัดการนวัตกรรมสู่การยกระดับ
เศรษฐกิจฐานราก. 234 - 241. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก.
- นพดล พรหมปัญญา, สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2564). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และตราลิ้นค้า
สับประตูกแลอบแห้ง จังหวัดเชียงราย.** รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
ครั้งที่ 10 และนานาชาติครั้งที่ 3 การจัดการนวัตกรรมสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก.
242 - 251. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก.
- สุทธดา ชัตติยะ, ญัฐธิดา จุมปา และสุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2565). **กลยุทธ์การค้าปลีกเพื่อสร้างความ
ได้เปรียบทางการแข่งขันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
เชียงราย.** รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่
1 การวิจัยและนวัตกรรมการจัดการธุรกิจและอุตสาหกรรมการบินสู่วิถีสู่โลกใหม่. 1 - 15.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. ชลบุรี.
- สุรพงษ์ วงษ์ปาน. (2565). **การพัฒนาช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าชาติพันธุ์ลาหู่เชิงพาณิชย์ใน
พื้นที่ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.** รายงานสืบเนื่องจากการ
ประชุมวิชาการระดับชาติ Engagement Thailand ครั้งที่ 8. 1025 - 1036. มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. ตรัง.